

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องทิศทางการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของทบวงมหาวิทยาลัยนั้น ผู้วิจัยขอเสนอ วัตถุประสงค์ บทบาท/ภารกิจ รูปแบบ ของสถาบันอุดมศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่าง ทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน วิธีการของรัฐที่ดูแลส่งเสริมการจัดการศึกษาของ เอกชนในประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ บทบาท/ภารกิจ รูปแบบ ของสถาบันอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์และบทบาทภารกิจ

วิจิตร ศรีสอ้าน ได้กล่าวถึงปรัชญาอุดมศึกษาและบทบาทภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ว่า การอุดมศึกษาเป็นกิจการทางการศึกษาที่จัดหลังจากระดับมัธยมศึกษา อาจเรียกได้ว่าเป็น การศึกษาระดับที่สาม (Tertiary Education, Post Secondary Education หรือ Higher Education) (8 : 1,18) ขอบข่ายของการอุดมศึกษาแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับที่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ได้แก่ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและอนุปริญญา ระดับที่ 2 คือ ระดับปริญญาตรี และระดับที่ 3 คือ ระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี ได้แก่ บัณฑิตศึกษา ดังนั้น ผู้ศึกษา ในระดับอุดมศึกษาจะมีอายุ 18 ปีขึ้นไป จนถึง 70 ปี และอาจเรียกได้ว่าเป็นการศึกษาสำหรับผู้ ใหญ่

การอุดมศึกษาเป็นการศึกษาในระดับสูง อุดมคติของสถาบันอุดมศึกษาคือ ความเป็นเลิศ ทางวิชาการ (8 : 44) เมื่อประมวลความมุ่งหมายสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาจะได้ 3 ประการ คือ

1. มุ่งบุกเบิก แสวงหา บำรุงรักษา และถ่ายทอดความรู้ เพื่อสร้างสรรคัจรรโลง ความก้าวหน้า และความเป็นเลิศทางวิชาการ (Advancement of Knowledge and Academic Excellence)

2. ใช้ความรู้ให้ เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยถือว่ามหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา เป็น แหล่งวิชาการชั้นสูงที่ เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ของมนุษยชาติ สันองความต้องการของ ประเทศชาติ

3. ทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สถาบันอุดมศึกษาส่งเสริมให้ผู้ที่มิวัฒนธรรมที่ ถูกต้องเหมาะสม

ฉะนั้น ภายใต้ขอบเขตจุดมุ่งหมายดังกล่าว มหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา มีบทบาท ภารกิจหลัก 4 ประการ คือ

1. การสอนวิชาการและวิชาชีพ เพื่อสนองความต้องการกำลังคนของสังคม
2. การวิจัยค้นคว้า เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ
3. บริการทางวิชาการแก่สังคม
4. ถ่ายทอดวัฒนธรรมและปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี

ภารกิจที่กล่าวข้างต้นเป็นภารกิจหลัก แต่การปฏิบัติภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา ในแต่ละประเทศก็มีรายละเอียดแตกต่างกันไป ประกอบ คูประทน์ (9 : 24) พิจารณาลักษณะ กิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสหภาพโซเวียต ซึ่งทำให้เห็นบทบาทภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาหลากหลายขึ้น ได้แก่

ประเทศสหรัฐอเมริกา การอุดมศึกษาได้แผ่ขยายหน้าที่ความรับผิดชอบครอบคลุมถึง กิจกรรมอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 13 ประเภท คือ

1. การให้การศึกษาด้านศิลปศาสตร์แก่นักเรียนบางกลุ่มบางคน
2. การจัดการสอนวิชาชีพชั้นสูงและการอาชีพ
3. การคัดและคัดเลือกนักศึกษาเพื่อการอาชีพต่าง ๆ
4. การค้นพบความรู้ใหม่
5. การจัดหาสภาวะแวดล้อมที่มีการปกป้องเพื่อให้ได้ทำหน้าที่วิเคราะห์โดยไม่ลำเอียง
6. การ เป็นผู้ให้ที่กษัตริย์มรดกทาง วัฒนธรรม
7. การเป็นฐานในทางการบริหารกิจกรรมสาธารณประโยชน์ เช่น การแพทย์

สาธารณสุข การช่วยเหลือต่างประเทศ การกิจกรรม และการบริการชุมชน

8. การ เป็นขุมกำลังและสะสมเงินสำรองให้แก่ระบบอุตสาหกรรมและรัฐบาล

9. การเป็นด่านประคับประคองลูกหลานชนชั้นกลางที่มีความสามารถและไม่ถ่วงให้ผ่านไปสู่ชนชั้นที่สูงยิ่งขึ้น

10. การเป็นลู่ทางทดลองชีวิตของเยาวชนที่สังคมยังไม่สามารถจัดหางาน หรือประสบการณืที่มีค่าอื่น ๆ ให้ได้

11. การให้โอกาสการศึกษา แก่ผู้ใหญ่เข้าเรียนปกติ

12. การให้การศึกษาเพื่อการแก้ไข (Remedial Education) สำหรับคนที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมมาเพียงพอ ซึ่งเป็นระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

13. การจัดหากิจกรรมบันเทิง เรียงร้อยให้แก่สังคม

ประเทศออสเตรเลีย เน้นหน้าที่หลักของการอุดมศึกษามีลักษณะคล้าย ๆ กัน คือ ล้วน วิจัย และบริการชุมชน แต่ว่าเป้าหมายในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้เน้นพัฒนาเพิ่มขึ้น

1. เสรีภาพทางการค้นคว้า และการ ลื่อน
2. การผนวกและการ ลื่อนและการวิจัยให้ประสานเป็นปึกแผ่น
3. การสร้างระบบมหาวิทยาลัยให้เป็นประชาธิปไตย
4. ความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและผู้ ลื่อน
5. เสรีภาพในการ เรียนรู้
6. โอกาสที่จะปรึกษาหารือ และการตัดสินใจอย่างเปิดเผยในมหาวิทยาลัย
7. การให้มหาวิทยาลัยมีความรับผิดชอบต่อสังคม

ในประเทศกลุ่มสังคมอย่างสหภาพโซเวียต จะแตกต่างจากลักษณะของประเทศยุโรป ตะวันตก สหรัฐอเมริกา และโลกเสรีอื่น ๆ การอุดมศึกษาของโซเวียตจะอุทิศให้กับการผลิต นักวิชาชีพเป็นหลักและเป็นไปตามจำนวนและสาขาวิชาตามความต้องการของรัฐ หลังจากกลาง ทศวรรษที่ 1550 สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่เพิ่มมากขึ้นในด้าน

1. การฝึกหัดครู
2. การวิจัยทางวิทยาศาสตร์และพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ
3. การผลิตตำราเรียน และอุปกรณ์การศึกษารื่น ๆ
4. ฝึกอบรมนักศึกษาจากต่างประเทศ

5. การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒาระดับนานาชาติ
6. การแก้ปัญหาของชาติ และ
7. การล่อนลาธิมาร์กซ์และเลนิน อันเป็นอุดมการณ์ขั้นพื้นฐานของสังคมนิยม

ดังนั้น เป้าหมายและบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศยังคงมีเป็นบทบาทหลัก 4 ประการ แต่แนวโน้มได้เพิ่มบทบาทวิเคราะห์โดยไม่ว่า ภัยให้แก่สังคมนิยม และการพัฒาระดับชาติ มากขึ้น ซึ่งแต่เดิมเน้นแต่ตัวผู้เรียนและสถาบันของตนเป็นหลัก

รูปแบบของสถาบันอุดมศึกษา

การกำเนิดของมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ เช่น ประเทศตะวันตก เกิดจากการรวมตัวของปราชญ์ หรือนักศึกษาที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน เริ่มการศึกษาจากสำนักของวัด มีการศึกษาปรัชญา ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคมและธรรมชาติ เช่น มหาวิทยาลัยโบโลญญา ประเทศอิตาลี ศึกษาในด้านปรัชญา เรขาคณิต ดนตรี มหาวิทยาลัยเบอร์ลิน ประเทศเยอรมัน (ค.ศ. 1810) วางรากฐานการศึกษาเน้นความเป็นปราชญ์ และความคงแก่เรียน โดยผลผลิตผ่านการวิจัย และการสอนในวิทยาการต่าง ๆ อย่างเสรี ส่วนในมหาวิทยาลัยในอังกฤษ มุ่งผลิตผู้ปกครอง ผู้มีวัฒนธรรม (Cultivated Person) แต่ในสหรัฐอเมริกา คิดว่าขอบเขตของมหาวิทยาลัย ไม่จำกัดอยู่ภายในเขตรั้ว ไม่จำกัดอยู่ในการศึกษาวิชาการชั้นสูง ดังนั้น มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา จึงเป็นต้นแบบของการบริการวิชาการแก่สังคม (10 : 268)

วัลลภา เทพวัลลภ ๗ อุดมศึกษา (11 : 21) ได้วิเคราะห์รูปแบบของการอุดมศึกษาในลักษณะของสถาบันอุดมศึกษา/มหาวิทยาลัย 5 รูปแบบ คือ

1. มหาวิทยาลัยในรูปแบบสถานศึกษาชั้นสูงหรือชั้นสูงความรู้ รูปแบบนี้เป็นมหาวิทยาลัยเก่าในยุโรปที่พยายามให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาหลักการ เพื่อให้เป็นปราชญ์
2. มหาวิทยาลัยในรูปแบบค่ายฝึกวิชาชีพ รูปแบบนี้ส่งเสริมการศึกษาด้านวิชาชีพ เน้นการฝึกงานทำ
3. มหาวิทยาลัยในรูปแบบสถาบันบริการสังคม เน้นการให้บริการสังคมในรูปของศูนย์การศึกษาอบรมต่อเนื่องหรือการให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ การหาข้อมูลคำตอบ หรือประเด็นในสิ่งที่สังคมต้องการ

4. มหาวิทยาลัยวิจัย เน้นบทบาทด้านวิจัย ทွ่มเทไปในกระบวนการหาความรู้ ทดลอง ค้นคว้า สร้างสรรค์ เพื่อพบสิ่งใหม่ ๆ อันจะเป็นแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้แก่สังคมและมนุษยโลก

5. มหาวิทยาลัยพัฒนาคน เน้นกระบวนการสร้างคนให้บริบูรณ์ด้วยคุณธรรมและความประพฤติอันเหมาะสม โดยมีความเชื่อว่าคนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนา ถ้าคนมีประสิทธิภาพ แล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็จะตามมา วิชาการต่าง ๆ มีความสำคัญเป็นรองกว่าค่าของคน

สำหรับในประเทศไทย สถาบันอุดมศึกษาถือว้ตฤประล่งค้และบทบาท ภารภคหลัก กล่าวคือ วัตถุประสงค์หลัก คือ ความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยเน้นบทบาท 4 ด้าน คือ การเรียน การสอน การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และมีรูปแบบเป็นมหาวิทยาลัย ผกวิชาชีพ เนื่องจากเกิดจากดำริของรัฐเพื่อสนองความต้องการและนโยบายของรัฐที่จะปรับปรุงบริหารบ้านเมืองในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตาม UNESCO คือ มหาวิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สหวิทยาลัย วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา และโรงเรียนนายทหาร หรืออาจแบ่งประเภทตามหน่วยงานของรัฐที่ดูแลการจัดการศึกษาในระดับนี้ เป็นลักษณะของสถาบัน 4 ประเภท คือ มหาวิทยาลัยหรือสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย วิทยาลัยของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถาบันเฉพาะแต่ละอาชีพ และสถานการศึกษาของเอกชนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และอื่น ๆ (9 : 5-6) ณ ที่นี้ ผู้วิจัยจัดประเภทสถาบันอุดมศึกษาตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่

สถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 16 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 26 แห่ง

สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย สหวิทยาลัย จำนวน 36 แห่ง และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 28 แห่ง

สถาบันเฉพาะแต่ละอาชีพที่ผลิตบัณฑิตตามความต้องการของหน่วยงาน คือ โรงเรียนนายทหาร จำนวน 3 แห่ง

ทบวงมหาวิทยาลัย

กำเนิดของทบวงมหาวิทยาลัยมีรากฐานมาจากมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งก่อน พ.ศ. 2501 มหาวิทยาลัยได้สังกัดกระทรวงต่าง ๆ และต่อมาได้สังกัดกระทรวงเดียวกัน ใน พ.ศ. 2502 การปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยได้ประสบผลสำเร็จในการผลิตบัณฑิตเป็นกำลังคนตอบสนองความต้องการของประเทศ แต่ยังไม่สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก 4 ประการของสถาบันอุดมศึกษา ได้เต็มที่ มหาวิทยาลัยจึงได้เรียกร้องให้ปฏิรูประบบการบริหารมหาวิทยาลัย เพื่อมีอิสระในการบริหารและเสรีภาพวิชาการ รัฐได้ตอบสนองโดยจัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยขึ้น ตั้งผู้วิชัยนำ ส่นอ ต่อไปได้

สภาพการณ์ของมหาวิทยาลัย

1. การควบคุมดูแลมหาวิทยาลัยในระยะเริ่มแรก พ.ศ. 2459 - พ.ศ. 2499

สังกัดกระทรวง

รัฐดำริจัดตั้งมหาวิทยาลัยในระยะเริ่มต้นมีลักษณะสำคัญตามความเร่งด่วนของการพัฒนาประเทศ สรุปรูปเป็น 3 ประการ

- 1.1 มีจุดมุ่งหมายหลักที่จะผลิตบุคคลเพื่อไปรับราชการ
- 1.2 เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นหนักแต่การล่อนอย่างเดียว
- 1.3 เป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นหน่วยราชการ (เว้นมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองในระยะแรก) (12 : 8)

ฉะนั้น การจัดตั้งมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานราชการสังกัดกระทรวงต่าง ๆ ตามลำดับคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อเริ่มจัดตั้ง (พ.ศ. 2459) สังกัดกรมมหาวิทยาลัย กระทรวงธรรมการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง (พ.ศ. 2476) เป็นอิสระไม่ขึ้นกับหน่วยราชการใด ต่อมาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและเป็นข้าราชการลำัญญ พ.ศ. 2500 มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (พ.ศ. 2485) ขึ้นอยู่กับกระทรวงสาธารณสุข มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (พ.ศ. 2486) มีฐานะเป็นกรมในกระทรวงเกษตรธิการ มหาวิทยาลัยศิลปากร (พ.ศ. 2486) สังกัดกระทรวงธรรมการ และย้ายไปสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม (พ.ศ. 2495) และกลับมากกระทรวงศึกษาธิการในปี 2501

2. มหาวิทยาลัยในระยะเวลา พ.ศ. 2499-2501 สังกัดสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ
สภาพการณ์ของมหาวิทยาลัยมีหลายสังกัด และไม่ได้เป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ
การรวมมหาวิทยาลัยให้อยู่ในสังกัดเดียวกัน จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบ
กับข้อเสนอแนะของเซอร์ฮาร์ล ดาร์วิน ผู้แทนองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่ง
สหประชาชาติ ที่ได้มาสำรวจเรื่อง มหาวิทยาลัยในประเทศไทย เสนอให้รวมมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็น
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เพื่อให้การบริหารกิจการมหาวิทยาลัยรวมอยู่ที่เดียวกัน ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2499
รัฐได้ตราพระราชบัญญัติสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ พ.ศ. 2499 ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยมี
นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ และมีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

1. กำหนดและตั้งงบประมาณประจำปี ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จากงบประมาณแผ่นดิน
2. อนุมัติและจัดตั้ง และการเลิกล้มคณะ หรือแผนกวิชา ก่อนดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการขึ้น
3. อนุมัติหลักคู่ตรีวิชาต่าง ๆ
4. พิจารณาหลักเกณฑ์การแต่งตั้งคณบดี อาจารย์ รองคณบดี และอาจารย์
5. ดำเนินการเพื่อให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยมีมาตรฐานดีขึ้น

การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยแห่งชาติ ได้ยกเลิกในปี พ.ศ. 2502 โดย
พระราชบัญญัติสภาการศึกษา พ.ศ. 2502

3. มหาวิทยาลัยในระยะเวลา พ.ศ. 2502-2516 สังกัดสภาการศึกษา สำนัก
นายกรัฐมนตรี

ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้แก้ไขการบริหารงาน
มหาวิทยาลัย ตราพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502 ขึ้นใช้บังคับแทน ทั้งนี้
นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ส่วนที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย คือ

1. ควบคุมบริหารกิจการของมหาวิทยาลัย
2. พิจารณาควบคุมงบประมาณประจำปีของมหาวิทยาลัย
3. พิจารณาจัดตั้ง บุคลากร และเลิกล้มมหาวิทยาลัย

4. อนุมัติ การจัดตั้ง บุคลากร และ เลิกล้มคณะ หรือแผนกวิชาในมหาวิทยาลัย
5. พิจารณาและให้ความเห็นชอบการวางหลักสูตรในมหาวิทยาลัย

ดังนั้น การบังคับบัญชามหาวิทยาลัยได้โอนไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีสภาการศึกษาประสานงาน และตามพระราชบัญญัติโอนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ไปสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2502 นอกจากนี้ รัฐได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาค 3 แห่ง เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (พ.ศ. 2507) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (พ.ศ. 2509) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (พ.ศ. 2511) สำหรับการจัดตั้งสถาบันเฉพาะทางคือ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (พ.ศ. 2509) รัฐได้รับความช่วยเหลือทางการเงินมูลนิธิฟอร์ด การจัดตั้งมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับนักศึกษา คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (พ.ศ. 2514) ดังนั้น มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีเช่นเดียวกัน

อนึ่ง ได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติสภาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2502 เป็นพระราชบัญญัติคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2515 และ พ.ศ. 2521 โดยมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการสำรวจ ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยสภาพทางการศึกษา การติดตามผลในการดำเนินงานตามแผนการศึกษา และประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับงบประมาณการศึกษาประจำปี ฯลฯ

4. การปฏิรูปมหาวิทยาลัย

อุดมการณ์หลักของมหาวิทยาลัย คือ ความเป็นเลิศทางวิชาการ และทำหน้าที่หลักทางด้านการสอน วิจัย บริการทางวิชาการแก่สังคม และทะนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาระดับนี้ จำเป็นต้องยึดหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ ความเป็นอิสระในการดำเนินงาน (Autonomy) และเสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom)

ความเป็นอิสระในการดำเนินงานและการตามหลักการนี้ มหาวิทยาลัยจะต้องมีอิสระในการดำเนินการภายในเป็นเอกเทศ โดยมีภาระกแข่งขันและควบคุมจากหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด มหาวิทยาลัยจะต้องอยู่ในระบบปกครองตนเอง (Self government) เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้สมบูรณ์เต็มที่ตามลักษณะความจำเป็นของสถาบันชั้นสูง

เสรีภาพทางวิชาการที่ใช้กันอยู่ในประเทศตะวันตกจะประกอบด้วย เสรีภาพทางวิชาการของบุคคล ซึ่งหมายถึง การปราศจากสภาพการถูกกีดกันหรือจำกัดโอกาสและสิทธิอันเนื่องมาจากเชื้อชาติ ศาสนา เพศ และการเมือง สิทธิและเสรีภาพในการสอนตามหลักการและข้อเท็จจริง เสรีภาพในการเขียนและตีพิมพ์เผยแพร่ทางวิชาการ เสรีภาพในการวิจัยค้นคว้า

เสรีภาพทางวิชาการระดับสถาบัน มีขอบข่ายครอบคลุมถึง เสรีภาพในการบริหารบุคลากร เสรีภาพในการกำหนดหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา เสรีภาพในการรับนิสิตนักศึกษา เสรีภาพทางการสอนและวิจัย และเสรีภาพในการพัฒนาสถาบัน

การปฏิรูปของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ทางด้านการบริหาร

มหาวิทยาลัยในระยะเริ่มต้นปฏิบัติการ กิจของตนเป็นที่น่าพอใจ โดยได้สนองความต้องการของสังคมในระยะแรกได้ผลิตบัณฑิตออกไปรับราชการในกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ เป็นผลให้ประเทศได้พัฒนา แต่เนื่องจากเน้นความรู้ไปรับราชการ มหาวิทยาลัยจึงมุ่งแต่การสอน ซึ่งจะนำความรู้จากประเทศตะวันตก ต่อมาปัญหาบ้านเมืองมีมากขึ้น ทั้งปัญหาอันเกิดจากด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ผลผลิตต่ำ ปัญหาแรงงาน ปัญหาคอร์รัปชั่นของข้าราชการ ประกอบกับการที่มีอาจารย์ที่มีความรู้ และต้องการเปลี่ยนแปลงบทบาทมหาวิทยาลัยให้เน้นการวิจัย เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับสภาพจริงของสังคมในประเทศ จึงมีการเคลื่อนไหวที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของมหาวิทยาลัย ตลอดจนความสัมพันธ์ที่มหาวิทยาลัยมีอยู่กับรัฐบาล เพื่อให้มหาวิทยาลัยไม่ติดขัดกับระบบราชการ มีความคล่องตัวในการบริหาร เพื่อจะได้สร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ ตามภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยที่ดีได้ จึงได้มีการปฏิรูปมหาวิทยาลัย ในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2507 ถึง พ.ศ. 2515 ได้มีการหารือกันหลายครั้งระหว่างกลุ่มนักวิชาการในมหาวิทยาลัย กลุ่มผู้บริหารระดับสูง และกลุ่มการเมือง เลื่อนให้มหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการ มีฐานะที่ได้ชื่อว่ามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล คือ ยังเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ แต่ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและมหาวิทยาลัยจะเปลี่ยนไป โดยมีความเป็นอิสระในการบริหารงบประมาณและการเงินอิสระในด้านการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้ จะจัดตั้งองค์การอิสระที่มิใช่ราชการ เข้ามาร่วมกับดูแล

คณะรัฐบาลได้สอบถามความเห็นนี้แก่ 2 กลุ่มคือ กลุ่มอาจารย์ในมหาวิทยาลัยและกลุ่มของคณะกรรมการว่าด้วยการพิจารณาการคัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กลุ่มอาจารย์เป็นจำนวนมากยังประสงค์ที่จะเป็นข้าราชการ กลุ่มคณะกรรมการว่าด้วยการคัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

พ.ศ. 2514-2515 มีความเห็นแตกต่างกันมากในด้านการศึกษา ฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่า ควรให้รวมกิจการศึกษาทุกระดับไว้ในกระทรวงเดียวกันและยกฐานะ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ อีกฝ่ายหนึ่งฝ่ายหนึ่งให้คงรูปเดิม อีกฝ่ายหนึ่งให้ดำเนินการตามแนว "มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล" คือ ยังเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ แต่จะมีความอิสระในการบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล มีองค์กรอิสระที่ไม่ใช่ราชการกำกับดูแล

จากการพิจารณาก่อให้เกิดผลในแนวทางที่จะยอมรับกันได้ คือ ให้แยกอุดมศึกษาออกจากสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจะทำหน้าที่ในการวางแผนวิจัย และเสนอแนะนโยบายระยะยาวทางการศึกษาทุกระดับ และให้มีการจัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นหน่วยงานทำหน้าที่ประสานงานดูแลกฎเกณฑ์การบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัยของรัฐ สำนักงานปลัดทบวงจะเป็น "กรม" บริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยก็จะเป็นส่วนราชการแต่มีอิสระในการดำเนินงานภายในมากขึ้น นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยจะได้มีตัวแทนทางการเมืองนี้ในคณะรัฐมนตรีด้วย รัฐจึงได้จัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2515

ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ อยู่ในสังกัดนายกรัฐมนตรี ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 วันที่ 29 กันยายน 2515 และฉบับที่ 320 วันที่ 13 ธันวาคม 2515 โดยมีอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ดังนี้

ข้อ 2 ให้รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนการศึกษาระดับการศึกษาในมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ
2. กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาและแผนพัฒนามหาวิทยาลัย
3. เสนอแนะการอุดหนุนเงินงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัย
4. กำหนดมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัย
5. ติดตามการประเมินผลการศึกษาระดับการศึกษาและเป็นศูนย์ประสานงานการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย
6. พิจารณาเสนอการคัดเลือก บวบรวม ปรับปรุง และเลิกมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
7. พิจารณาอนุมัติการคัดเลือก บวบรวม และเลิกคณะ ภาควิชา หรือส่วนงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
8. ส่งเสริมการวิจัยการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย เพื่อเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการศึกษาให้ก้าวหน้า
9. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

ข้อ 3 การดำเนินการของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของข้อ 2 ต้องได้รับความเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรี ในการนี้ นายกรัฐมนตรีจะมอบหมายเป็นหนังสือให้รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ มีอำนาจดำเนินการโดยไม่ต้องขอความเห็นชอบในเรื่องหนึ่ง เรื่องใด หรือหลายเรื่องก็ได้

ในช่วงระยะของการจัดตั้งทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้มีสถาบันสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โอนมาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเพิ่มเติมอีก 3 สถาบัน คือ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า โอนมา พ.ศ. 2514 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โอนมา พ.ศ. 2517 และสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ โอนมา พ.ศ. 2518 นอกจากนี้ วิทยาลัยเอกชน ซึ่งจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้โอนมาอยู่ในการกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐด้วย รัฐได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับนักศึกษาเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในปี พ.ศ. 2521

ในปี พ.ศ. 2520 รัฐบาล ฯพณฯ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร ได้ตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2520 เปลี่ยนชื่อทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นทบวงมหาวิทยาลัย ปรับปรุงฐานะของทบวงมหาวิทยาลัย ให้เป็นทบวงไม่สังกัดส่วนราชการอื่น เป็นส่วนราชการอิสระ มีฐานะเทียบเท่ากระทรวง เพื่อให้เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่และภารกิจที่ดำเนินการอยู่ในการควบคุมมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นของรัฐและเอกชนในสังกัด พระราชบัญญัตินี้ได้ใช้บังคับอยู่ปัจจุบัน

นอกเหนือจากพระราชบัญญัติข้างต้น ทบวงมหาวิทยาลัยได้ทำหน้าที่ เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2507 และการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจัดตั้งโดยเอกชนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ด้วย

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยและสถาบันของรัฐ จำนวน 16 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 26 แห่ง คือ

มหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 16 แห่ง ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	4. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

5. มหาวิทยาลัยมหิดล	6. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
7. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	8. มหาวิทยาลัยศิลปากร
9. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	10. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
11. สุโขทัยวิทยามหาวิทยาลัย	12. สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
13. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง	14. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
15. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ	16. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 26 แห่ง ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
3. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	4. มหาวิทยาลัยพายัพ
5. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	6. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
7. วิทยาลัยเกษตรบัณฑิต	8. วิทยาลัยศรีเล่เทียน
9. วิทยาลัยบัณฑิตวิญญูโลก	10. วิทยาลัยบัณฑิตถักถนอม
11. วิทยาลัยพยาบาลเช่นต์หลุยส์	12. วิทยาลัยภาคกลาง
13. วิทยาลัยมิชชั่น	14. วิทยาลัยรังสิต
15. วิทยาลัยสยามบัณฑิต	16. วิทยาลัยวงษ์ขั้วลิตกุล
17. วิทยาลัยศรีโสมภณ	18. วิทยาลัยศรีอีล่าน
19. วิทยาลัยแสงธรรม	20. วิทยาลัยหัวเฉียว
21. วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ	22. วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
23. วิทยาลัยโยนิก	24. วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
25. สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)	26. วิทยาลัยเช่นต์จอห์น

บทบาทและภาระหน้าที่หลักของทบวงมหาวิทยาลัย

โดยพระราชบัญญัติระเบียบปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520 ได้กำหนด
อำนาจหน้าที่ของทบวงมหาวิทยาลัยไว้ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนการ จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ
2. กำหนดมาตรฐานและให้ความเห็นชอบหลักสูตรของมหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัด และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและวิทยาลัย เอกชน
3. กำหนดมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัด
4. วางระเบียบปฏิบัติในกิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัด
5. เสนอแนะการ จัดสรร เงินงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัด
6. ติดตามประเมินผลการ จัดการศึกษา และประสานการ จัดการศึกษา ระหว่าง มหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัดและวิทยาลัย เอกชน
7. พิจารณาเสนอการ จัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุง และ เลิกมหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัด
8. พิจารณาอนุมัติการ จัดตั้ง ยุบ รวม และ เลิกคณะ ภาควิชา หรือ ส่วนงานที่ เรียกชื่อ อย่างอื่นในมหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัด
9. ส่ง เสริมการ วิจัย การ ศึกษา ระดับ อุดมศึกษา
10. วิจัย สืบ สืบ การ เพื่อ ยับ ยั้ง หรือ บุก ติ การ ต่ำ ใญ่ น กิจ การ ของ มหาวิทยาลัย และ สถาบัน ใน สังกัด ที่ ชัด ต่ อ กฏ หมาย ระเบียบ ข้อ บัง กั บ หรือ ความ ลัง ษ ะ เปรียบ ร้อย หรือ ศี ล ธรรม ด้ น ดี ของ ประชา ชน หรือ อาจ เป็น กั บ ต่ อ ความ มั่น คง หรือ ความ ปลอดภัย ของ ประเทศ
11. ปฏิบัติการ อื่น ใด ตาม ที่ มี กฏ หมาย กั บ หนด ให้ เป็น หน้า ที่ ของ ทบวง มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ได้บัญญัติให้สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการตามภารกิจ และให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) และ

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติให้สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งมีลักษณะเป็นวิทยาลัย สถาบัน และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อีกด้วย

การแบ่งส่วนราชการของทบวงมหาวิทยาลัย

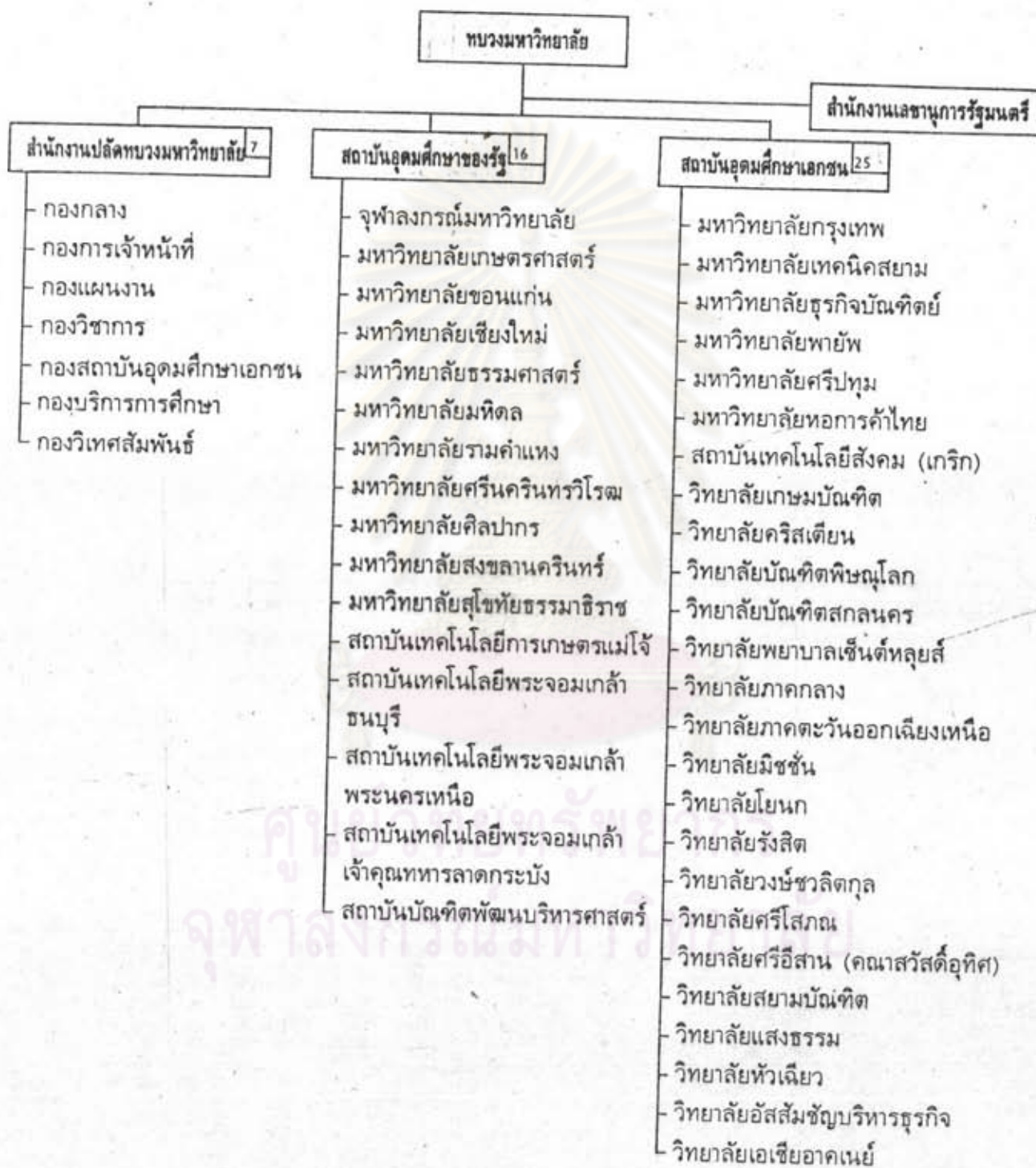
ทบวงมหาวิทยาลัยแบ่งส่วนราชการเป็น สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานอุดมศึกษาของรัฐและสำนักงานอุดมศึกษา เอกชน อยู่ในกำกับดูแลรับผิดชอบของทบวงมหาวิทยาลัย

ด้านการบริหารงานของสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ประกอบไปด้วย หน่วยงานระดับกอง 7 กอง คือ กองกลาง กองการเจ้าหน้าที่ กองแผนงาน กองวิชาการ กองสำนักงานอุดมศึกษา เอกชน กองบริการการศึกษา กองวิเทศสัมพันธ์ ดังปรากฏ แผนภูมิที่ 1-2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของทบวงมหาวิทยาลัย

สายการบริหารงาน
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

บทบาทและภาระหน้าที่ของสำนักงานปลัดทบวงฯ จำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ

1. บทบาทในฐานะหน่วยงานกลาง

1.1 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานอุดมศึกษาระดับชาติ ทั้งในด้านนโยบาย และแผน การควบคุมมาตรฐานการศึกษา และการให้ความเห็นชอบหลักสูตรระดับปริญญาตรีขึ้นไป ตลอดจนการ เทียบคุณวุฒิต่างประเทศ

1.2 เป็นหน่วยงานกลาง ในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนใน มหาวิทยาลัย ซึ่งนอกจากจะมีหน้าที่ในการ กำหนดมาตรฐานและกลไกในการบริหารงานบุคคลให้แก่ มหาวิทยาลัย /สถาบันของรัฐแล้ว ยังได้เข้ามามาตรฐานและกลไกในการบริหารงานบุคคลมาใช้กับการบริหารงานบุคคลในมหาวิทยาลัย /สถาบัน เอกชนอีกด้วย เช่น การกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ

1.3 เป็นหน่วยงานกลาง ในการ ส่ง เสริมและควบคุมดูแลการบริหารงานใน มหาวิทยาลัย /สถาบันอุดมศึกษา เอกชน

1.4 เป็นหน่วยงานกลาง ในการ เสนอแนะและประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัย /สถาบันกับรัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณ

1.5 เป็นหน่วยงานกลาง ซึ่งทำหน้าที่ในการประสานความร่วมมือและความช่วยเหลือทาง วิชาการระดับอุดมศึกษา ตลอดจนแสวงหา แหล่งทรัพยากรจากต่างประเทศ เพื่อสนับสนุน การบริหารการ อุดมศึกษา

1.6 เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทางด้านการศึกษา ภายในประเทศ อาทิ สำนักงานคณะกรรมการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม ฯลฯ

2. บทบาทในฐานะกระทรวง

บทบาทในด้านการบริหาร โดยรับผิดชอบในการกำหนดแผนงาน นโยบาย โครงการ การบริหารงานบุคคล งานคลัง งานงบประมาณ ของส่วนราชการต่าง ๆ ในสังกัด ซึ่งมีสถานะภาพ โดยทั่วไป ดังนี้

จำนวนหน่วยงานในความรับผิดชอบ

ควบคุมดูแลและประสานงานหน่วยงานที่อยู่ในความรับผิดชอบระดับกรม หรือ
เทียบเท่า รวมทั้งสิ้น 42 แห่ง ได้แก่

1) สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย	1 แห่ง
2) มหาวิทยาลัย / สถาบันของรัฐ	16 แห่ง
3) มหาวิทยาลัย / สถาบันเอกชน	26 แห่ง

จำนวนบุคลากรที่อยู่ในความดูแล

1) จำนวนอัตรา กำลังข้าราชการพลเรือน ในมหาวิทยาลัย	ประมาณ	37,007	อัตรา (ปี 2531)
2) จำนวนลูกจ้างประจำของมหาวิทยาลัย		23,353	อัตรา
3) ลูกจ้าง เงินรายได้ของมหาวิทยาลัย		-	คน
4) อาจารย์ในมหาวิทยาลัย / สถาบันเอกชน		2,608	คน
5) พนักงานและเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัย / สถาบันเอกชน		-	คน
6) ข้าราชการ / ลูกจ้าง ในสังกัดสำนักงาน ปลัดทบวงฯ และสำนักงานเลขาธิการ รัฐมนตรี		388	อัตรา

จำนวนนักศึกษา

1) มหาวิทยาลัย / สถาบันของรัฐ	634,158	คน
2) มหาวิทยาลัย / สถาบันของเอกชน	64,764	คน

วงเงินงบประมาณ

1) ปีงบประมาณ 2532	6,782,237,400	บาท
(ในลํวณสำนักงานปลัดทบวงฯ)	143,764,200	บาท

จำนวนหลักสูตร

ขณะนี้มีหลักสูตรทั้งสิ้น	1,755	หลักสูตร
--------------------------	-------	----------

3. บทบาทในฐานะกรม

รับผิดชอบในการควบคุมดูแลเร่งรัดการปฏิบัติราชการประจำในสำนักงานปลัด
ทบวงฯ และสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี รวมทั้งเป็นเจ้าหน้าที่ประจำในการดำเนินงานตาม
ภารกิจ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบปฏิบัติราชการทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520

สถาบันอุดมศึกษา เอกชน

สถาบันอุดมศึกษา เอกชน คือ สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่ง เอกชนในนามของบุคคล
มูลนิธิ บริษัท ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้จัดตั้ง และดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาตาม
พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ. 2522 หรือ วิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 สถาบัน
อุดมศึกษา เอกชนอยู่ในการกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย

ความเป็นมาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

สถาบันอุดมศึกษา เอกชนมีความเป็นมาสืบเนื่องมาจากวิทยาลัยเอกชน ซึ่งเป็นสถาน
ศึกษาที่เอกชนสามารถจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เดิมก่อนแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503
รัฐจัดการศึกษา เพื่อประชาชนโดยรัฐจัดเองบ้าง ให้เทศบาล (ประชาบาล) จัดตั้งขึ้นบ้าง ให้
เอกชนจัดตั้งตามปรารถนาของตนเองบ้างในระดับที่ต่ำกว่าอุดมศึกษา และรัฐรับอุปถัมภ์โรงเรียน
ราษฎร์ ตามระเบียบที่กำหนดไว้ (16 : 343) แต่ในระดับอุดมศึกษารัฐได้จัดตั้งมหาวิทยาลัย
ในส่วกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อมุ่งผลิตกำลังคนและสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
ผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้รับการยกย่องและมีหน่วยราชการรองรับเพื่อการทำงาน ความ
ต้องการของผู้เรียนที่จะสำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีมากขึ้น แต่มหาวิทยาลัยของรัฐ
ไม่สามารถสนองตอบความต้องการนี้ได้ ผู้จบมัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนมากและเกิดปัญหา
ว่างงานเป็นแรงกดดันที่รัฐได้พิจารณาให้ เอกชนร่วมรับภาระจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ใน
ปี พ.ศ. 2508

อรรถัย โพรธิสอย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "พัฒนาการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย" แล้วพบว่า ได้มีเอกชนชาวไทยและต่างประเทศขอจัดตั้งสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ มหาวิทยาลัย เอกชนหลายครั้ง เช่น มีขัณนาโรคณะเพรสส์ไปขออนุญาตจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่เชียงใหม่ ใน พ.ศ. 2498 สยามอิกส์ลาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุบลราชธานี นายทิม ภูริทัตต์ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2498 เพื่อเปิดโอกาสให้เอกชนจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือ นายแพทย์ ร.ต. กุศล ฉัตรกุล ขออนุญาตจัดตั้งมหาวิทยาลัยประจำชิป ในปี พ.ศ. 2505 ซึ่งรัฐบาลในแต่ละสมัยนั้น ๆ ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าการตั้งมหาวิทยาลัยเป็นเรื่องสงวนไว้ เฉพาะชาติ (17:94) ตามแผนการศึกษาชาติในขณะนั้น (พ.ศ. 2494) อนุญาตให้เอกชนจัดการศึกษา ต่ำกว่าชั้นอุดมศึกษา (17:96) และการที่เอกชนจะจัดตั้งมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีโครงการอย่างละเอียดเพื่อพิจารณา รัฐจึงไม่สามารถพิจารณาข้อเสนอได้ (17:99) แต่การที่รัฐได้พิจารณาอนุญาตให้เอกชนจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น เกิดจากแรงผลักดันและเรียกร้องของประชาชน ดังปรากฏ ในรายงานการประชุมของคณะกรรมการบริหารสภาการศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 7/2509 วันจันทร์ที่ 21 กันยายน 2507 ว่า

การที่จะให้นักเรียนมีที่เรียนชั้นอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นนั้น แยกได้เป็น 2 ประเด็น คือ

- 1) ในด้านเศรษฐกิจ ถ้ารัฐบาลดำเนินงานเองก็จะหมดเปลืองมากไม่คุ้มกับการลงทุน และ
- 2) ถ้าอนุมัติให้เอกชนจัดตั้งโดยรัฐควบคุมก็จะช่วยเศรษฐกิจของรัฐ และเป็นการได้ outlet ความกดดันความต้องการของประชาชนในเรื่องนี้

. . . ถ้าคณะกรรมการลงมติเห็นว่า ยังไม่ถึงเวลาที่ควรจะอนุญาตให้ตั้ง เป็นมหาวิทยาลัย เอกชน ก็พอตอบปัญหาไปได้ตามเหตุผลที่กล่าวมาแล้ว แต่ก็จะไม่แก้ปัญหาด้านความกดดันของประชาชน ถ้าจะอนุมัติให้จัดตั้งสอนอะไรก็ได้ ก็อาจก่อปัญหาใหญ่เรื่องไม่มีงานทำต่อไป ดังนั้น ควรเลือกทางที่เสียหายน้อยที่สุดคือ ให้ตั้ง college ในแขนงวิชาที่ประเทศยังต้องการบัณฑิต แขนงนั้น

- . . . ความมุ่งหมายใหญ่ก็ควรจัดเป็นรูป college ที่ 1) สำเร็จในตัวภายในระยะ 2 ปี
- 2) เพื่อให้เรียนต่อไป และ 3) เพื่อเชื่อมความรู้ (17 : 113-114)

ในล่วนที่จะอนุญาตให้เอกชนจัดหลักสูตรนั้น เริ่มแรกได้มีข้อเสนอแนะให้เอกชนจัด หลักสูตร 2 ปี ซึ่งเทียบได้กับสองปีของมหาวิทยาลัยของรัฐ แต่คณะกรรมการบริหารการศึกษา แห่งชาติ พิจารณาว่าจะเป็น course ที่จบไม่ได้เพราะวิชาที่สอนในมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 3 ปี จึงจะได้อนุปริญญา และหากอนุมัติให้เอกชนจัดหลักสูตร 3 ปี ก็อาจได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการคือ

เรียนจบในตัวเอง เรียนเพื่อไปเรียนต่อ และเรียนเพื่อระดับความรู้ และง่ายต่อการควบคุม
มาตรฐาน คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติรับหลักการ การเปิดโอกาสให้เอกชนสามารถจัดการศึกษาในระดับ
อุดมศึกษาได้เมื่อ 15 มิถุนายน 2508 โดยที่มอบหมายให้หน่วยงาน 2 หน่วย คือและรับผิดชอบ คือ
สภาการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับสภาศึกษานั้น มีอำนาจหน้าที่ตาม
พระราชบัญญัติที่จะพิจารณาหลักสูตรและให้ความเห็นชอบหลักสูตรของมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว จึงให้เป็น
Accrediting board โดยพิจารณาอนุมัติหลักสูตรและมาตรฐานทางวิชาการของหลักสูตรที่เอกชน
จัดด้วย ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้อนุมัติการ จัดตั้งและการควบคุมดำเนินงาน (17 :
138)

วิทยาลัยเอกชนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ในปี พ.ศ.2508 รัฐได้รับหลักการ เปิดโอกาสให้เอกชนจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
โดยสภาการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติที่
เกี่ยวข้องเพื่อรองรับและกำหนดแนวทางให้เอกชนปฏิบัติ กล่าวคือ

1. แก้ไขปรับปรุงแผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2503 ข้อ 23 ในข้อความที่บัญญัติว่า
"เอกชนจัดการศึกษาในระดับต่ำกว่าอุดมศึกษา" นั้น ให้ตัด "ในระดับที่ต่ำกว่าอุดมศึกษา" ออก
2. เนื่องจากพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2497 ไม่สามารถครอบคลุมการ
ดำเนินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอกชนได้ และการดำเนินการในระดับอุดมศึกษา
แตกต่างจากระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติขึ้นอีกครั้งหนึ่งเป็นการ
เฉพาะ เรียกว่า พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ.2512 โดยมุ่งบังคับแก่เอกชนที่จัดการศึกษา
หลังจากมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดหลักสูตร 3 ปี สามารถให้ประกาศนียบัตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง หรืออนุปริญญาได้โดยความเห็นชอบจากสภาการศึกษาแห่งชาติ
3. กำหนดหลักสูตรและแนวทางพิจารณาการ จัดตั้ง หลักสูตร การรับรอง
มาตรฐานการศึกษา ของวิทยาลัยเอกชนไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อ เอกชนที่จะประกอบการ

เอกชนที่เสนอขอจัดตั้งวิทยาลัยเอกชนในปีเริ่มแรกนั้นมีจำนวน 6 แห่ง ซึ่งกระทรวง
ศึกษาธิการได้อนุมัติให้เป็นวิทยาลัยเอกชนได้ในปี 2513 คือ

1. วิทยาลัยเกริก โดย นายเกริก มังคละพุกษ์
2. วิทยาลัยกรุงเทพ โดย นายสุรัตน์ โอลิธานุเคราะห์
3. วิทยาลัยไทยสุริยะ โดย นายสุย พุคยาภรณ์
4. วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดย นายโล้ว สุทธิพิทักษ์
5. วิทยาลัยพัฒนา โดย ร.ต.อ.ประยูร เจริญผล
6. วิทยาลัยการพาณิชย์ โดย สภาหอการค้าไทย

และต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้มูลนิธิคุณพระเชินค้ำคาเบรียลแห่งประเทศไทย จัดตั้งวิทยาลัย
 ยัลล์สัมพันธบริหารธุรกิจ ในปี พ.ศ. 2515 มูลนิธิคุณย่าแปลก เหมือนปิว จัดตั้งวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
 ในปี พ.ศ. 2516 บริษัท สยามสิ่งเสริมการศึกษา จำกัด จัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคสยาม ใน พ.ศ.
 2516 และสภาคริสตจักรในประเทศไทยจัดตั้งวิทยาลัยพายัพ ใน พ.ศ. 2517 รวมเป็นวิทยาลัย
 เอกชนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 10 สถาบัน ซึ่งมีสถานที่ตั้งในกรุงเทพมหานคร 9 สถาบัน
 และในส่วนภูมิภาคคือ วิทยาลัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ อีก 1 สถาบัน หลักสูตรส่วนใหญ่เน้นทางด้าน
 บริหารธุรกิจ บัญชี และเศรษฐศาสตร์

ข้อเรียกร้องของวิทยาลัยเอกชน

ข้อเรียกร้องของวิทยาลัยเอกชนทางด้านการศึกษาและการสอนเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2514 ซึ่ง
 วิทยาลัยเอกชนได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการที่รัฐกำหนดให้วิทยาลัยเอกชนจัดสอนหลักสูตร 3 ปี จาก
 เดิมที่เคยจัดการศึกษาหลักสูตร 4 ปี ตามหลักสูตรของตนเมื่อครั้งยังเป็นโรงเรียนราษฎร์ อาชีวะ
 นอกจากนี้ ประสบปัญหาเกี่ยวกับรัฐจัดตั้งมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรก คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 วิทยาลัยเอกชนได้เรียกร้องให้รัฐช่วย 5 ประการ คือ (17 : 181)

1. ขอให้รัฐบาลรับรองมาตรฐานการศึกษาของวิทยาลัยเอกชนโดยเร็วที่สุด หรือ
 ก่อนสิ้นปีการศึกษา 2513 มีนาคม 2514 เพื่อให้วิทยาลัยเอกชนสามารถให้อนุสัญญาและ
 อื่น ๆ แก่ นักศึกษา ตลอดจนสร้างความเชื่อถือให้แก่ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป
2. ขอให้รัฐบาลอนุมัติวิทยาลัยเอกชนขยายหลักสูตรเป็น 4 ปี และมีสิทธิให้ปริญญา
 และอนุสัญญาแก่นักศึกษาได้
3. ขอให้พิจารณาอัยยั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหง มิให้มีการสอนวิชาบริหารธุรกิจและ
 วิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชานี้ เพราะวิชาดังกล่าวได้มีสอนอยู่แล้วในวิทยาลัยเอกชนหลายแห่ง ในลักษณะ

ที่เป็นวิชาหลัก หากมีการสอนวิชานี้แล้ว วิทยาลัยเอกชนจะได้รับความกระทบกระเทือนอย่างหนัก ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยของรัฐหลายแห่งทำการสอนวิชาเหล่านี้ก่อนแล้ว

4. เนื่องจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงจะรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. 3) ผู้เป็นข้าราชการพลเรือนลำดับตั้งแต่ชั้นตรีเทียบเท่าขึ้นไป วิทยาลัยเอกชนขอสิทธิในการรับนักศึกษาเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยรามคำแหง และขอให้รัฐบาลช่วยเหลือให้ผู้ที่มีความรู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. 3) ตามหลักกฏของกระทรวงศึกษาธิการ และที่เรียนสำเร็จในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งมีหลักสูตร 3 ปี หรือบุคคลที่คณะกรรมการบริหารของวิทยาลัยเอกชนแต่ละแห่งเห็นชอบสมควรรับให้มีสิทธิเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเอกชนได้ เพราะใน พ.ร.บ. วิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 กำหนดไว้ให้รับเฉพาะ "ผู้ที่มีความรู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักกฏของกระทรวงศึกษาธิการ หรือมีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า" เท่านั้น

5. ขอให้รัฐบาลออกเงินอุดหนุนนักศึกษาในวิทยาลัยเอกชนเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยคิดเป็นรายหัว หรือเปอร์เซ็นต์ โดยเทียบการอุดหนุนที่รัฐให้กับมหาวิทยาลัยของรัฐ และขอให้รัฐบาลประกาศว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐแต่ละแห่ง แต่ละแขนงวิชา ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลหัวละ ปีละเท่าใด

รัฐได้สนองตอบต่อข้อเรียกร้องดังกล่าว โดยที่การประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2514 ว่า "สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป คือ รัฐจะตั้งมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น และการให้เอกชนจัดหลักสูตร 3 ปี เป็นปัญหาแก่ผู้เรียนและผู้ลงทุนด้านศึกษา คณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับหลักการให้วิทยาลัยเอกชนดำเนินการสอนเกิน 3 ปีได้ถึงชั้นให้ปริญญาตาม พ.ร.บ. วิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 โดยด่วน กับให้สภาการศึกษาแห่งชาติพิจารณามาตรการที่จะให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเอกชนต่าง ๆ ไปก่อนแล้ว ได้มีโอกาสรับปริญญาด้วย" (17 : 182) นับได้ว่ารัฐเปิดโอกาสให้วิทยาลัยเอกชนจัดการสอนตามหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีได้

สำหรับการรับรองมาตรฐานการศึกษาของวิทยาลัยเอกชน รัฐได้กำหนดหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้อนุสัญญา ประกาศนียบัตรชั้นสูง หรือ ปริญญา ของวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2514 พอสรุปสาระสำคัญได้ว่า "การรับรองมาตรฐานการศึกษาของวิทยาลัยเอกชนวิทยาลัยฯ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของวิทยาลัยว่าด้วยหัวข้อที่เกี่ยวกับหลักสูตร 4 ปี ขึ้นปริญญาตรี แต่ละสาขาวิชา โครงการจัดการศึกษา อุปกรณ์การศึกษา และห้องสมุดโดยสมบูรณ์ และการสอน

เพื่อรับปริญญาให้นำคณะกรรมการสอบไล่ภายนอก 3 คน ในแต่ละหมวดวิชาหรือสาขาวิชาที่มีการ
สอนในวิทยาลัย ทบทวนที่ตรวจสอบ และให้คำรับรองการสอบไล่วิชาในชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 วิทยาลัย
เอกชนจึงจะให้ปริญญาตรีได้ กรรมการคณะนี้ วิทยาลัยเอกชนเป็นผู้เสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้สภา
การศึกษาแห่งชาติพิจารณาแต่งตั้ง ไม่น้อยกว่า 3 คน และสภาการศึกษาแห่งชาติอาจแต่งตั้งเพิ่มเติม
ในจำนวนที่วิทยาลัยเอกชนเสนอแต่งตั้งมาได้ ถ้าเห็นว่าจำเป็น ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสอบ
รวมทั้งเงินส่งมาดูแลให้แก่คณะกรรมการสอบไล่ภายนอกให้วิทยาลัยเอกชนรับผิดชอบ" หลักเกณฑ์และ
เนื้อหาที่กล่าวมาแล้ว ได้รับความเห็นชอบจากสภาบริหาร คณะปฏิวัติ ในการประชุมครั้งที่ 10/15
วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2515

ตามมาตรการที่จะให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเอกชนไปก่อนแล้วได้มีโอกาส
ศึกษาต่อจนได้ปริญญาด้วยนั้น สภาการศึกษาแห่งชาติได้วางหลักเกณฑ์ว่าด้วยการรับโอนผู้จบการ
ศึกษาจากสถานศึกษาอื่น และผู้ที่เข้าศึกษาในขณะที่มีฐานะเป็นโรงเรียนราษฎร์ ก่อนได้รับอนุญาต
ให้จัดตั้งเป็นวิทยาลัยเอกชน เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยเอกชน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนที่จบจาก
วิทยาลัยแต่ละแห่งเมื่อครั้งเป็นโรงเรียนราษฎร์ ที่เริ่มเข้ารับการศึกษานปีการศึกษา 2508-2512
ได้มีโอกาสโอนเข้ามาศึกษาต่อในวิทยาลัยเอกชน ในวิชาที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติม เพื่อศึกษาให้ครบ
ตามหลักสูตรปริญญาตรี และมีโอกาสรับปริญญา เมื่อสอบผ่านทุกวิชาตามหลักสูตร และโดยวิธีการ
ของการรับรองมาตรฐานการศึกษา พ.ศ. 2514 การที่เปิดโอกาสให้เฉพาะนักเรียนที่จบจากวิทยาลัย
แต่ละแห่งเมื่อครั้งยังเป็นโรงเรียนราษฎร์ที่เริ่มเข้ารับการศึกษานปีการศึกษา 2508-2512 นั้น
เพราะถือหลักว่าปี พ.ศ. 2508 เป็นปีที่คณะรัฐมนตรีลงมติให้เอกชนจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้
และปี พ.ศ. 2512 เป็นปีที่พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชนออกใช้บังคับ

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว หน่วยงานรัฐกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการรับนักศึกษา
และมาตรฐานการศึกษาเพื่อวิทยาลัยเอกชนได้รับความเชื่อถือว่าการศึกษาได้อย่างมั่นคงและมี
มาตรฐาน หน่วยงานของรัฐนั้น คือ คณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ และสภา
การศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้ปฏิบัติงานควบคุมวิทยาลัยเอกชนจำนวน 10 สถาบัน ในช่วงระยะ พ.ศ.
2513 - พ.ศ. 2517 คือ

1. วิทยาลัยการค้า
2. วิทยาลัยกรุงเทพ
3. วิทยาลัยเกริก
4. วิทยาลัยเทคนิคสยาม

5. วิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	6. วิทยาลัยพัฒนา
7. วิทยาลัยแพทย์พ	8. วิทยาลัยศรีปฐม
9. วิทยาลัยอัลลัมชัยบริหารธุรกิจ	10. วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ฐานะเป็นวิทยาลัยเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

การโอนสังกัดของวิทยาลัยเอกชน เกิดขึ้นเนื่องจากรัฐได้แบ่งส่วนราชการ เพื่อดูแลรับผิดชอบ การศึกษาระดับอุดมศึกษาในปี พ.ศ. 2515 คือ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี วิทยาลัยเอกชนได้ร้องขอออกจากการควบคุมดูแลจากกระทรวงศึกษาธิการ มาอยู่ในสังกัดทบวง มหาวิทยาลัยของรัฐ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2516 รับหลักการให้วิทยาลัยเอกชน ไปอยู่ในความรับผิดชอบของทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐได้ ต่อมางานวิทยาลัยเอกชนจึงได้โอนไปยัง ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐตามพระราชบัญญัติโอนกิจการบางส่วนของกระทรวงศึกษาธิการไปเป็นของ ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ พ.ศ. 2517 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2517 ซึ่งส่งผลต่อมาคือ ทบวง มหาวิทยาลัยของรัฐได้ปรับโครงสร้างองค์กร เป็นหน่วยงานฐานะเทียบเท่ากระทรวง ในปี พ.ศ. 2520 เปลี่ยนชื่อเป็นทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อดูแลรับผิดชอบการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ในปี พ.ศ. 2517 ทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุญาตการจัดตั้งวิทยาลัยแล่งธรรม ที่จังหวัดนครปฐม และ ตั้งแต่นั้นมาจนถึง พ.ศ. 2521 ไม่มีผู้ขอจัดตั้งวิทยาลัยเอกชนเพิ่มขึ้น

ในปี พ.ศ. 2517 นี้ วิทยาลัยพัฒนา ประสบปัญหาเนื่องจากผู้รับใบอนุญาตมีปัญหาทาง ด้านการเงิน และที่ดินอันเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยไม่ได้เป็นกรรมสิทธิ์ของวิทยาลัยตามกฎหมายจนถึง เดือนเมษายน 2517 วิทยาลัยไม่มีผู้รับผิดชอบดำเนินการ และไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ ทบวงมหาวิทยาลัยได้เข้าไปประเมินสถานการณ์ และโอนนักศึกษาไปศึกษาต่อในวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ต่อมารัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการวิทยาลัยเอกชน มีคำสั่ง ให้เพิกถอนใบอนุญาตจัดตั้งวิทยาลัยพัฒนา ตามประกาศทบวงมหาวิทยาลัย ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2520 (18 : 6)

หน่วยงานที่รับผิดชอบวิทยาลัยเอกชน

ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้กำหนดงานวิทยาลัยเอกชนเป็นหน่วยงาน วิทยาลัยเอกชน สังกัดกองวิชาการหน่วยงานฯ ได้ดำเนินงานระยะแรกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. งานวิชาการ และแผน (ศึกษา ส้ารวจ วิเคราะห์ วิจัย และประเมินผลการศึกษา)
2. งานตรวจสอบและควบคุม
3. งานรับรองมาตรฐาน
4. งานล้ารบรรณ จุรการ และงานประชุม

แต่เนื่องจกงานวิทยาลัยเอกชน เป็นภาระหน้าที่ที่ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐจ่าเป็นต้องรับไปอย่างกระชั้นหัน โดยที่มิได้มีการเตรียมอัตรากำลังไว้ และอัตรากำลังที่ให้ไว้เดิมไม่เพียงพอต่อภาระความรับผิดชอบด้านบริหารงานมหาวิทยาลัยของรัฐ ทบวงฯ เล่นขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุญาตในหลักการ ให้ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐแบ่งส่วนราชการโดยเพิ่มกองวิทยาลัยเอกชน (คณะรัฐมนตรีอนุมัติ เมื่อ 21 มกราคม 2518) กองวิทยาลัยเอกชนรับผิดชอบงานด้านวิทยาลัยเอกชนอื่นอีกกองหนึ่ง ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการล้า้งงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ พ.ศ. 2518

กองวิทยาลัยเอกชนมีหน้าที่

1. ติดตามประเมินผลการทำงานเงินงานของวิทยาลัยเอกชน เพื่อให้การรับรองมาตรฐานในด้านต่าง ๆ เช่น หลักสูตรโครงการจัดการศึกษา การเรียนการสอน การวัดผลในแต่ละสาขาวิชาที่เปิดสอน อุปกรณ์การศึกษา คุณวุฒิอาจารย์ อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา ห้องสมุด ฯลฯ รวมทั้งพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับงานวางเงื่อนไขระเบียบของข้อกำหนดตงงานแก้ไขเปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือยกเลิกข้อกำหนดต่าง ๆ ของวิทยาลัยเอกชน

2. ติดตามผลตรวจสอบ และควบคุมการทำงานเงินงานของวิทยาลัยเอกชนให้เป็นไปตามเงื่อนไขข้อกำหนดในใบอนุญาตวิทยาลัยเอกชน และให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512

ลักษณะการควบคุมดูแลวิทยาลัยเอกชนทั้ง 10 สถาบันของทบวงมหาวิทยาลัย เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 โดยปฏิบัติตามแนวทางที่สภาการศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือ การดำเนินการตามพระราชบัญญัติฯ และการตั้งกรรมการพิจารณาหลักสูตร เป็นอำนาจหน้าที่ของทบวงมหาวิทยาลัย แต่การให้ความเห็นชอบหลักสูตรการแต่งตั้งกรรมการสอบไล่ภายนอก และการให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา เป็นหน้าที่ของสภาการศึกษาแห่งชาติ สภาฯ ได้รับรองวิทยฐานะสถาบัน และมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการศึกษาของวิทยาลัยเอกชน แต่ละสถาบัน และแต่ละ

สาขาวิชาเพิ่มขึ้น เดิมหันเน้นไปทางบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ ต่อมาเน้นด้านสื่อสารมวลชน นิติศาสตร์

ฐานะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

วิทยาลัยเอกชนได้ดำเนินการมาจนปลายแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 และจะย่างเข้าสู่แผนฯ ฉบับที่ 4 ปรากฏว่า วิทยาลัยเอกชนได้แบ่งเบาภาระด้านการรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐได้ถึง 1 ใน 3 นักศึกษาเข้าศึกษาในวิทยาลัยเอกชนเพิ่มขึ้นจากเดิม 100% ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดส่งสมาชิกผู้บริหารวิทยาลัยเอกชน เมื่อ 16-19 พฤศจิกายน 2518 แล้วพบว่า วิทยาลัยเอกชนประสบปัญหาในการดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านกฎหมาย ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านการเงิน และขอให้ทบวงมหาวิทยาลัยดำเนินการส่งเสริม กล่าวคือ

1. ด้านกฎหมาย กฎหมายวิทยาลัยเอกชนมุ่งเน้นลักษณะ "ปราชัย" มากกว่า "ส่งเสริมสนับสนุน" ไม่ใช่อำนวยความสะดวกในการบริหารวิทยาลัยเอกชนให้ เป็นไปอย่างคล่องตัว และมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เส้นอ้อมไขว่ในเรื่อง องค์ประกอบและการดำเนินงานของคณะกรรมการวิทยาลัยเอกชน กรรมการบริหารและผู้อำนวยการวิทยาลัยเอกชน ผู้สอนประจำและผู้สอนพิเศษ การกำหนดให้มีบทลงโทษผู้ละเมิดใช้ศรัย และเข้มวิทยฐานะ

2. ด้านบุคลากร ประสบปัญหาการสรรหาอาจารย์ประจำ การพัฒนาอาจารย์ ตำแหน่งวิชาการ การจ้างอาจารย์ชาวต่างประเทศ การขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ

3. ด้านวิชาการ ประสบปัญหาหลักสูตร เปิดสอน เฉพาะสังคมศาสตร์และโปลีเทคนิค ผู้สอนประจำอยู่ไม่ได้นาน ตำราและอุปกรณ์การสอน ห้อยลุ่มด การวัดผล ยังไม่เป็นระบบ ที่ประชุมได้เสนอการตั้งสมาคมวิทยาลัยเอกชน เพื่อประโยชน์ในการก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการและอื่น ๆ

4. การเงิน วิทยาลัยเอกชนเก็บค่าเล่าเรียนซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญแต่เพียงอย่างเดียว จึงเสนอขอเสนอแนะว่า นอกจากวิทยาลัยเอกชน ควรรวมกลุ่มเป็นสมาคมเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันแล้ว รัฐควรจะได้พิจารณาถึงทางในการช่วยเหลือด้วย เช่น ยกเว้นภาษีบางประเภท จัดตั้งธนาคารหรือบรรษัทลงทุนเพื่อการศึกษา การให้สิทธิเกี่ยวกับการลดหย่อนบางประการ เพื่อให้เทียบเท่ากับสถาบันการศึกษาของรัฐ

5. ขอให้ทบวงฯ พิจารณาตั้ง โครงการพัฒนาวิทยาลัย เอกชนโดยตั้งงบประมาณแผ่นดิน สำหรับทุนการพัฒนาด้านบุคลากร ช่วยเหลือด้านทุนวิจัย การผลิตตำรา ช่วยเหลือด้านการเงินอุดหนุน นอกจากนี้ ขอให้ส่วนราชการต่าง ๆ ให้ความร่วมมือในเรื่อง การใช้ประโยชน์ของเครื่องมือ อุปกรณ์แรงจูงใจหลักผู้ทรง ก้าวหน้าโครงสร้างข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้เป็นแม่บท ติดต่อประสานงานกับสมาคมวิชาชีพ (1974-6)

จากปัญหาดังกล่าว ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้พิจารณาปรับปรุง แก้ไข พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 โดยมุ่งให้วิทยาลัยเอกชนที่เข้ามามีบทบาทในการแบ่งเบาภาระงบประมาณของชาติ ได้ปฏิบัติภารกิจในฐานะที่เป็นอุดมศึกษาระดับปริญญาได้เต็มขยายตัวในด้านจำนวนวิทยาลัย และภารกิจในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาต่าง ๆ การค้นคว้าวิจัย และการบริหารทางวิชาการแก่สังคม การปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริการ ตลอดจนวิธีการธำรงรักษามาตรฐานการศึกษาให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติที่ตราไว้เพื่อรองรับการศึกษาศึกษาของวิทยาลัยเอกชน จึงได้เปลี่ยนไปเป็น "พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522" โดยรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้รักษาการพระราชบัญญัติฉบับนี้ (3) ดังนั้น วิทยาลัยเอกชนจึงได้มีฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาได้มีความเจริญมั่นคงและเพื่ออำนวยความสะดวกขยายภารกิจของการอุดมศึกษาเท่าเทียมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และทบวงมหาวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นองค์กรรับรองมาตรฐาน แทนสภาการศึกษาแห่งชาติด้วย

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 บัญญัติในเรื่องบทบาท ภารกิจ และลักษณะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในมาตรา 8 และมาตรา 9 ว่า

มาตรา 8 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

มาตรา 9 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มี 3 ประเภท คือ

- 1) มหาวิทยาลัย
- 2) สถาบัน
- 3) วิทยาลัย

ลักษณะของมหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎทบวง

รัฐเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแบ่งสถาบันเป็น 3 ประเภทดังกล่าว วิทยาลัย
พาณิชยศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรกรรมและสหกรณ์ วิทยาลัยการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยการ
การช่าง วิทยาลัยการช่างเทคนิค วิทยาลัยการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยการศึกษาศาสตร์
เมื่อ 26 ตุลาคม 2527 วิทยาลัยศรีปทุมขอเปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัยศรีปทุม เมื่อ ปี พ.ศ.
2530 สำหรับวิทยาลัยเกริกได้ขอเปลี่ยนประเภทเป็นสถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) ในปี พ.ศ.
2529 การเปลี่ยนประเภทดังกล่าว ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการขอเป็น
มหาวิทยาลัยและสถาบัน และตั้ง "คณะกรรมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกชน" เป็นผู้พิจารณา ซึ่ง
สถาบันดังกล่าวทั้งหมดสามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข จึงได้เปลี่ยนประเภทเป็นมหาวิทยาลัย
และสถาบัน สำหรับหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการเปลี่ยนประเภทสถาบันฯ ผู้วิจัยขอเสนอในตอนต่อไป

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนดำเนินการเป็นที่ยอมรับของสังคม ได้มีผู้อยากจัดตั้ง
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมากขึ้น ทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุญาตให้จัดตั้งเป็นวิทยาลัยเอกชนเพิ่มขึ้น
ตามระยะดังนี้

พ.ศ. 2522 อนุญาตให้นายจรูญศักดิ์ วัฒนาวัฒน์ จัดตั้งวิทยาลัยวัฒนาวัฒน์ ที่จังหวัด
มหาสารคาม ในปี พ.ศ. 2530 เปลี่ยนผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งเป็นมูลนิธิหรือธรรมมาหาราตุ รวมทั้งเปลี่ยน
ชื่อเป็นวิทยาลัยศรีอีสาน (วัฒนาวัฒน์อุทิศ)

พ.ศ. 2524 อนุญาตมูลนิธิฮั่วเคี้ยวป้อเด็กเชียงใหม่ จัดตั้งวิทยาลัยหั่วเฉียว

พ.ศ. 2526 อนุญาตสภาคริสตจักรในประเทศไทยจัดตั้งวิทยาลัยคริสเตียน
อนุญาตนายมูซ วงษ์ขลิบลูก จัดตั้งวิทยาลัยวงษ์ขลิบลูก ที่จังหวัด

นครราชสีมา

พ.ศ. 2527 อนุญาตนายเกษม โสภณ จัดตั้งวิทยาลัยศรีโสภณ ที่จังหวัด

นครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2528 อนุญาตนายสิงห์ ชูปะวา จัดตั้งวิทยาลัยร้อยเอ็ดบึงบัว ในปี พ.ศ.
2530 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยสยามบึงบัว ที่จังหวัดร้อยเอ็ด

พ.ศ. 2528 อนุญาตนายประสิทธิ์ อุไรรัตน์ จัดตั้งวิทยาลัยรังสิต ที่จังหวัด
ปทุมธานี ในปี พ.ศ. 2532 ขอเปลี่ยนผู้รับใบอนุญาตเป็น บริษัท ประสิทธิ์รัตน์ จำกัด
อนุญาตมูลนิธิมิชชั่นโรมันคาทอลิก กรุงเทพฯ จัดตั้งวิทยาลัยพยาบาล
เซนต์หลุยส์

พ.ศ. 2529 อนุญาตนางโลภิต เหลืองสุภาพันธุ์ จัดตั้งวิทยาลัยภาคกลางที่จังหวัด
นครสวรรค์

อนุญาตนายสุชน ชำมพูนท จัดตั้งวิทยาลัยบัณฑิตพิชญ์โลก ที่จังหวัด
พิจิตร

อนุญาตมูลนิธิคริสเตียนเมดิคอลของเซเว่นเดย์แอดเวนติสต์ จัดตั้ง
วิทยาลัยมิชชั่น

พ.ศ. 2530 อนุญาตให้บริษัท เกษมบัณฑิต จัดตั้งวิทยาลัย เกษมบัณฑิต

อนุญาตให้นายนิวัฒน์ แจ่มสุ่ย จัดตั้งวิทยาลัยบัณฑิตสกลนคร ที่จังหวัด
สกลนคร

พ.ศ. 2531 อนุญาตนายนิรันดร์ ฉิวะสันติการ จัดตั้งวิทยาลัยโยนก จังหวัดลำปาง

อนุญาตนางประภา ภักดิ์โพธิ์ จัดตั้งวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จังหวัดขอนแก่น

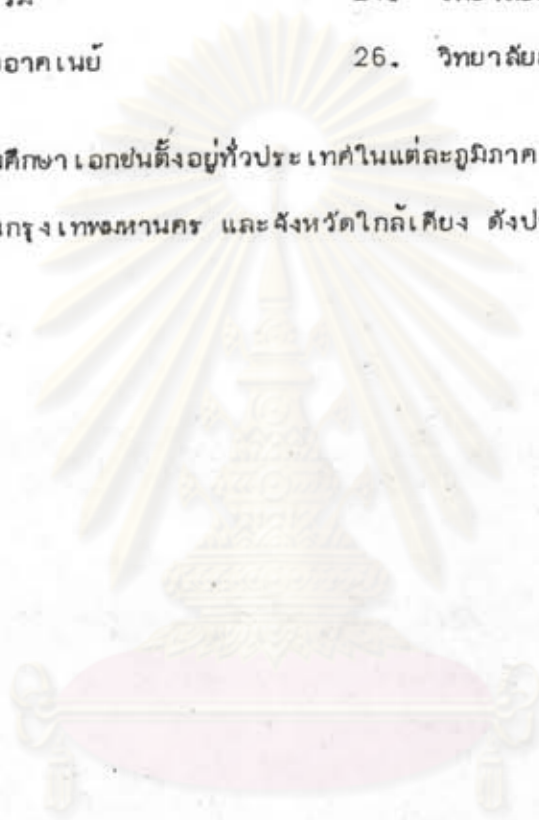
พ.ศ. 2532 อนุญาตนายสมชัย อินะผา จัดตั้งวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีจำนวน 26 สถาบัน คือ

1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
3. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	4. มหาวิทยาลัยพายัพ
5. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	6. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
7. สถาบันเทคโนโลยีสังคมเกริก	8. วิทยาลัย เกษมบัณฑิต
9. วิทยาลัยคริสเตียน	10. วิทยาลัยเซนต์จอห์น
11. วิทยาลัยบัณฑิตพิชญ์โลก	12. วิทยาลัยบัณฑิตสกลนคร

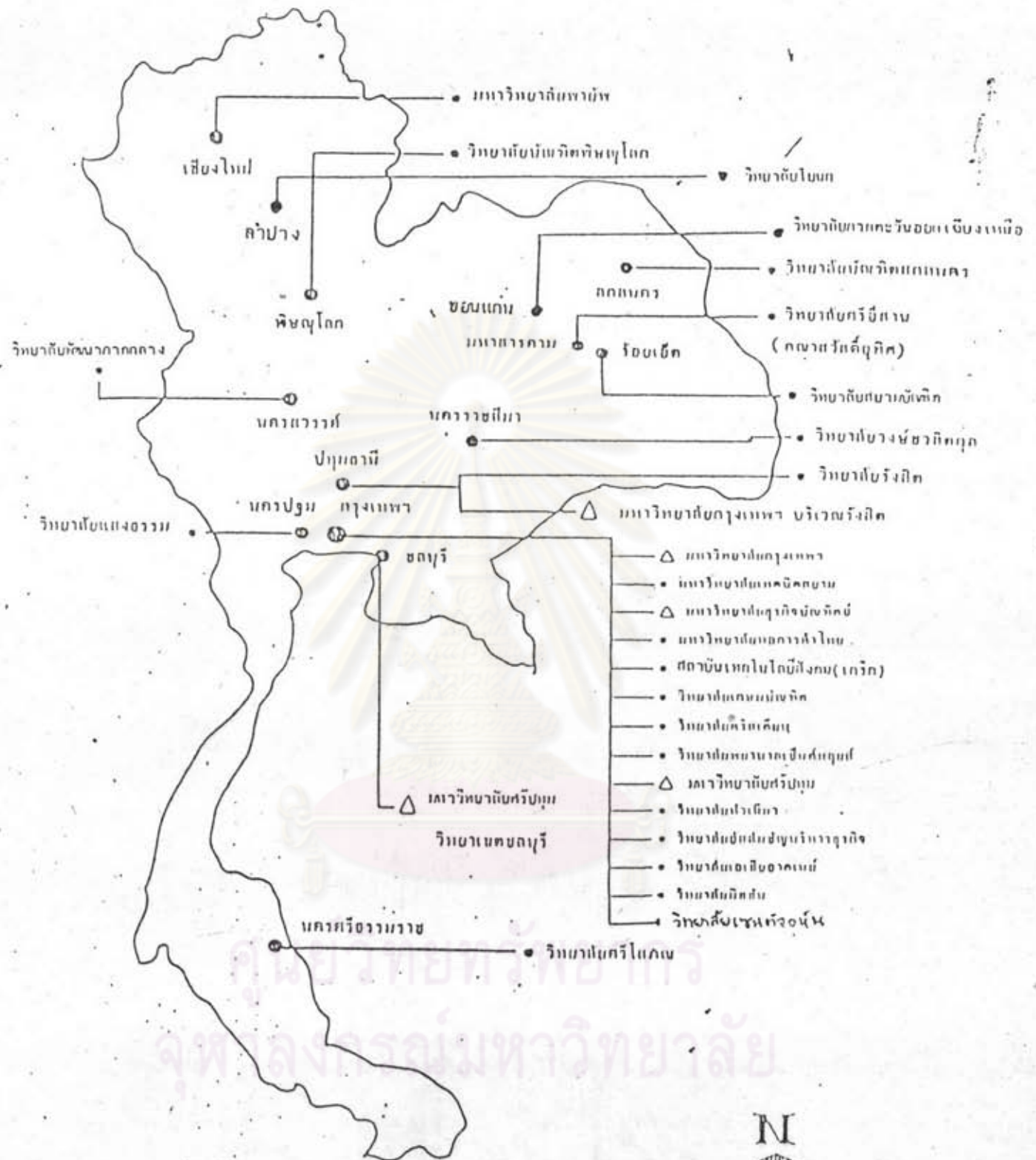
13. วิทยาลัยพยาบาลเช่นต์หลุยส์	14. วิทยาลัยภาคกลาง
15. วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	16. วิทยาลัยมิชชัน
17. วิทยาลัยโยนิก	18. วิทยาลัยรังสิต
19. วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	20. วิทยาลัยศรีวิไล (คณะวลีวลีอุทิศ)
21. วิทยาลัยศรีโสมภ	22. วิทยาลัยสยามบังสิต
23. วิทยาลัยแสงธรรม	24. วิทยาลัยหัวเฉียว
25. วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	26. วิทยาลัยอัลลัมชัยบริหารธุรกิจ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนตั้งอยู่ทั่วประเทศในแต่ละภูมิภาค แต่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในส่วนกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

- แต่นับอุดมศึกษาเอกชน (ไม่มีวิทยาเขต)
- △ แต่นับอุดมศึกษาเอกชน (มีวิทยาเขต/บริเวณ)

หน่วยงานที่รับผิดชอบงานสถาบันอุดมศึกษา เอกชน จากเดิมคือ กองวิทยาลัย เอกชน ได้เปลี่ยนเป็นกองสถาบันอุดมศึกษา เอกชน รับผิดชอบและดำเนินงานเกี่ยวกับการขออนุญาต จัดตั้งและเปิดดำเนินการสถาบันอุดมศึกษา เอกชน การวิเคราะห์และแก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนดของ สถาบันฯ การขอเปลี่ยนแปลงประเภทสถาบันฯ การให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์ การขอตำแหน่งทางวิชาการ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะสถาบัน เล่นอความเห็นเบื้องต้น เพื่อกำหนดนโยบายและแผนการศึกษาศึกษา การตรวจสอบติดตามและการประเมินผลการบริหาร การศึกษา การจัดการศึกษา ทรัพย์สินและบัญชี คณะจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ ให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ข้อกำหนดของสถาบัน ระเบียบ คำสั่ง และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เก็บรวบรวมข้อมูลสถิติต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน รวบรวมการสนับสนุนส่งเสริมสถาบัน อุดมศึกษา เอกชน ให้มีพัฒนาการ มีคุณภาพมาตรฐานสากล

กองสถาบันอุดมศึกษา เอกชน แบ่งงานดังนี้

1. งานธุรการ
2. งานส่งเสริมและปฏิบัติการ
3. งานมาตรฐานการศึกษาและวิทยฐานะ
4. งานตรวจสอบควบคุมและประเมินผล

สถานการณ์ของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

สถาบันอุดมศึกษา เอกชน มีจำนวน 26 สถาบัน แบ่งเป็นประเภทมหาวิทยาลัย 6 มหาวิทยาลัย ประเภทสถาบันมี 1 สถาบัน และประเภทวิทยาลัย เอกชน 19 สถาบัน ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร 14 สถาบัน และตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค 12 สถาบัน และหากจัดประเภทของผู้รับใบอนุญาตจัดตั้ง ปรากฏว่า ผู้รับใบอนุญาตที่เป็น "มูลนิธิ" มีจำนวน 8 มูลนิธิ ผู้รับใบอนุญาตเป็น "บริษัท" มีจำนวน 4 บริษัท และผู้รับใบอนุญาตในนาม "บุคคล" มีจำนวน 12 ราย ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำแนกตามประเภทผู้รับใบอนุญาต ปีจัดตั้ง
และที่ตั้ง

ประเภทผู้รับใบอนุญาต	ปี	ชื่อสถาบัน	จังหวัด
มูลนิธิ			
เกริก มังคละพฤกษ์	28 พ.ศ.2513	สถาบันเทคโนโลยีสังคมเกริก	กรุงเทพมหานคร
คณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย	16 ฉ.ย.2515	วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ	กรุงเทพมหานคร
ศุภยาแปลก เหมือนปิว	6 ส.ค.2516	วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	กรุงเทพมหานคร
มิชซังโรมันคาทอลิก กรุงเทพ	{ 19 เม.ย.2519 1 ฉ.ย.2528	วิทยาลัยแสงธรรม วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์	นครปฐม กรุงเทพมหานคร
สภาคริสตจักรใน ประเทศไทย	{ 21 ฉ.ค.2517 19 ก.ย.2526	มหาวิทยาลัยพายัพ วิทยาลัยคริสเตียน	เชียงใหม่ กรุงเทพมหานคร
ฮั่วเคี้ยวป้อเด็กเซี่ยงตึ้ง	17 ธ.ค.2524	วิทยาลัยหัวเซี้ยว	กรุงเทพมหานคร
คริสเตียนเมดิคอลของ เซเว่นเดย์ แอดเวนติส	25 ฉ.ค.2529	วิทยาลัยมิชชัน	กรุงเทพมหานคร
อภิธรรมมหาธาตุ	23 ก.พ.2522	วิทยาลัยศรีธีล้าน (คณะวลัลดีอุทิส)	มหาสารคาม
บริษัท			
สภาหอการค้าไทย	17 ฉ.ย.2513	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	กรุงเทพมหานคร
สยามลิ่งเสริมการศึกษา จำกัด	28 ก.ย.2513	มหาวิทยาลัยเทคนิคสยาม	กรุงเทพมหานคร
บริษัท ประสิทธิ์รัตน์ จำกัด	25 ฉ.ค.2518	วิทยาลัยรังสิต	ปทุมธานี
บริษัท เกษมบัณฑิต จำกัด	24 ก.พ.2528	วิทยาลัยเกษมบัณฑิต	กรุงเทพมหานคร

ประเภทผู้รับใบอนุญาต	ปี	ชื่อสถาบัน	จังหวัด
บุคคล			
นายสุรัตน์ โอล่ถาบุเคราะห์	28 พ.ค.2513	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	กรุงเทพมหานคร
นายโล้ว สุทธิพิทักษ์	28 พ.ค.2513	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	กรุงเทพมหานคร
นายอุ้ย พุคบาภรณ์	28 พ.ค.2513	วิทยาลัยศรีปทุม	กรุงเทพมหานคร
นายมูข วังษ์ชวลิตกุล	2 มี.ค.2527	วิทยาลัยวังษ์ชวลิตกุล	นครราชสีมา
นายเกษม โสภณ	25 ก.ค.2527	วิทยาลัยศรีโสภณ	นครศรีธรรมราช
นายสิงห์ ชูปวา	25 ม.ค.2528	วิทยาลัยร้อยเอ็ดบัณฑิต	ร้อยเอ็ด
นางโลภิต เหลืองสุภาพันธ์	13 ก.พ.2529	วิทยาลัยพัฒนาภาคกลาง	นครสวรรค์
นายสุ่ยณ ชำมพูนท	25 มี.ค.2529	วิทยาลัยบัณฑิตพิษณุโลก	พิษณุโลก
นายนิวัฒน์ แจ็งสุย	13 พ.ย.2530	วิทยาลัยบัณฑิตลกลนคร	ลกลนคร
นายนิรันดร์ จิวะสันติการ	12 ม.ค.2531	วิทยาลัยโยนก	ลำปาง
นางประภา ภักดีโพธิ์	8 มี.ค.2531	วิทยาลัยภาคตะวันออก	ขอนแก่น
		เชียงใหม่	
นายสมวัย ชินะผา	5 ม.ค.2532	วิทยาลัยเขตนัจจอนันท์	กรุงเทพมหานคร

จำนวนหลักสูตร / สาขาวิชาที่เปิดสอน

สถาบันอุดมศึกษา เอกชนจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตร ปริญญาตรี และหลักสูตรปริญญาโท ดังนี้	
ระดับ ป.วส.	17 สาขา
ระดับปริญญาตรี	185 สาขา
ระดับปริญญาโท	21 สาขา

ในแต่ละสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 25 สถาบัน (ยกเว้นวิทยาลัยเขตนัจจอนันท์ที่จะเปิด
ดำเนินการสอนในปีการศึกษา 2532) จัดสอนหลักสูตรที่เปิดสอน ปรากฏในตารางและหลักสูตรที่
จัดตามกลุ่ม ISCED ในตารางที่ 2 ถึงตารางที่ 5

ตารางที่ 2 จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับ
ปริญญาตรี และระดับปริญญาโท จำนวนตามสถาบัน

ลำดับที่	สถาบัน	หลักสูตรที่เปิดสอน		
		ป.วส.	ปริญญาตรี	ปริญญาโท
1	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	-	16	1
2	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	5	9	2
3	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	-	12	4
4	มหาวิทยาลัยพายัพ	-	18	1
5	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	6	8	1
6	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	-	20	4
7	สถาบันเทคโนโลยีสังคมเกริก	-	8	6
8	วิทยาลัยเกษตรบัณฑิต	-	11	-
9	วิทยาลัยคริสเตียน	-	1	-
10	วิทยาลัยบัณฑิตศึกษานานาชาติ	-	3	-
11	วิทยาลัยบัณฑิตศึกษานานาชาติ	-	2	-
12	วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์	-	1	-
13	วิทยาลัยภาคกลาง	-	2	-
14	วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-	4	-
15	วิทยาลัยมิชชัน	-	1	-
16	วิทยาลัยโยนิก	-	5	-
17	วิทยาลัยรังสิต	-	19	-
18	วิทยาลัยสยามบัณฑิต	-	2	-
19	วิทยาลัยวงษ์ขจรวิไล	-	10	-
20	วิทยาลัยศรีโสม	-	3	-
21	วิทยาลัยศรีธรรมา	-	9	-
(ขนาดตัวเลขตัว)				

ลำดับที่	สถานบัน	ป.วส.	หลักสูตรที่เปิดสอน	
			ปริญญาตรี	ปริญญาโท
22	วิทยาลัยแสงธรรม	-	2	-
23	วิทยาลัยหัวเฉียว	-	1	-
24	วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ	-	12	2
25	วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	6	6	1
รวม		17	185	21

ตารางที่ 3 สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในสถานอุดมศึกษาเอกชน จำแนกสาขาวิชาตาม ISCED

สาขาวิชา	สถานบัน			หมายเหตุ
	ม. เทคโนโลยีสยาม	ม. ศรีปทุม	ว. เอเชียอาคเนย์	
<u>การพาณิชย์การและธุรกิจ</u>				
การบัญชี	X	X	X	
การตลาด	X	X	X	
การเลขานุการ	X			
ช่างยนต์	X	X	X	
ช่างไฟฟ้ากำลัง	*X	X	X	*ช่างไฟฟ้า
ช่างอิเล็กทรอนิกส์		X	X	
ช่างก่อสร้าง		X	X	
รวม	5	6	6	

สาขาวิชาในสาขาระดับปริญญาตรี ในสถานศึกษาเอกชน
จำแนกสาขาวิชาตาม ISCED

สาขาวิชา	สถาน																									หมายเหตุ
	ม.สุโขทัย	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.กรุงเทพ	ม.อัสสัมชัญ (บวรเวท)	ม.อัสสัมชัญ (อภัย)	ม.อัครราชบัณฑิต	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (เทคโนโลยี)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อภัย)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้า (อัสสัมชัญ)		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
มนุษยศาสตร์ สาขานา และแพทยศาสตร์																										
ภาษาไทย	✓			✓																	✓					
ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร								✓																		
ภาษาอังกฤษ	✓		✓	✓			✓	✓													✓					
ภาษาอังกฤษสื่อสารธุรกิจ		✓																								
ภาษาอังกฤษธุรกิจ																										✓
วรรณคดีอังกฤษ								✓																		
ภาษาจีนกลาง			✓																							
ภาษาจีนธุรกิจ																										✓
ภาษาญี่ปุ่น								✓																		
ภาษาฝรั่งเศสธุรกิจ																										✓
ประวัติศาสตร์				✓																	✓					
ปรัชญา																										✓
ปรัชญาและศาสนา				✓																						
แพทยศาสตร์																										
วิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์																										
วิศวกรรม																										✓
ประติมากรรม																										✓
ศิลปการพิมพ์																										✓
ศิลปการถ่ายภาพ																										✓
เครื่องเคาะตีพิมพ์																										✓

สาขาวิชา	สถาน																										หมายเหตุ	
	ม.สงขลานครินทร์	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าจตุรพักตรพิมาน	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้ารัตนโกสินทร์	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)		
การออกแบบผลิตภัณฑ์										✓								✓									• การออกแบบภายใน	
การออกแบบตกแต่งภายใน										✓								✓										
การออกแบบผลิตภัณฑ์																		✓										
ศิลปกรรม	✓																											
ดุริยางคศิลป์				✓																								
ศึกษาศาสตร์																												
ศึกษาศาสตร์	✓	✓	✓		✓	✓			✓		✓									✓	✓							
สังคมและพฤติกรรมศาสตร์																												
สังคมศาสตร์									✓																			
สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา				✓																								
จิตวิทยา				✓																								
เศรษฐศาสตร์																												
เศรษฐศาสตร์การพาณิชย์	✓																											
เศรษฐศาสตร์การคลัง			✓					✓																				• การคลัง
เศรษฐศาสตร์การเงิน																				✓								
เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร			✓				✓	✓																				• การเงินและการธนาคาร
เศรษฐศาสตร์และการเงินระหว่างประเทศ								✓																				
เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ			✓																									
เศรษฐศาสตร์แรงงานและอุตสาหกรรม								✓																				

สาขาวิชา	สาขาวิชา																										หมายเหตุ	
	ม.ค.บ.เทคโนโลยี	ม.เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์	ม.เทคโนโลยีสารสนเทศ	ม.เทคโนโลยีการเกษตร	ม.เทคโนโลยีการช่าง	ม.เทคโนโลยีการบริการ	ม.เทคโนโลยีการสื่อสาร	ม.เทคโนโลยีการออกแบบ	ม.เทคโนโลยีการสิ่งแวดล้อม	ม.เทคโนโลยีการพลังงาน	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์	ม.เทคโนโลยีการเกษตรและสหกรณ์		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)		
เศรษฐศาสตร์การขนส่ง			✓																									
เศรษฐศาสตร์สหกรณ์																												
พจนานุกรมเศรษฐศาสตร์			✓				✓																					
พจนานุกรมเศรษฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ทั่วไป									✓																			
พัฒนาการเศรษฐกิจและการเกษตร									✓																			
คณิตเศรษฐศาสตร์และสถิติประยุกต์ทางเศรษฐศาสตร์									✓																			
การบริหารพาณิชย์และการบริการ																												
การบัญชี	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓			✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	
การบัญชีต้นทุน							✓																					
การบัญชีการเงิน							✓																					
การสอบบัญชี							✓																					
การเงิน	✓		✓				✓	✓																				
การเงินและการธนาคาร		✓		✓	✓	✓			✓					✓	✓			✓	✓						✓	✓		
การธนาคาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						✓	✓			✓	✓	✓					✓	✓		
การจัดการ	✓		✓	✓				✓										✓	✓		✓							
การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ		✓					✓																					
การจัดการอุตสาหกรรม					✓	✓	✓												✓									
การบริหาร					✓	✓	✓				✓															✓		
การบริหารงานบุคคล	✓	✓	✓	✓			✓	✓																	✓			

*การบริหารการเงิน
 *การบริหารการตลาด
 *การจัดการทั่วไป
 *บริหารธุรกิจระหว่างประเทศ
 *การบริหารงานอุตสาหกรรม
 *การบริหารทั่วไป

สาขาวิชา	สถาบัน																									หมายเหตุ			
	ม.กรุงเทพ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าจตุจักร	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (เทคโนโลยี)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)	ว.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (นานาชาติ)					
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)			
การธนาคาร	✓		✓	✓			✓	✓																					
คอมพิวเตอร์ธุรกิจ		✓	✓		✓	✓			✓							✓		✓	✓	✓								✓	
การสื่อสารมวลชนและการเอกสาร																													
วารสารศาสตร์	✓																												
สื่อสารมวลชนและสื่อการแสดงผล									✓																				
การประชาสัมพันธ์	✓																												
การโฆษณา	✓																										✓	การจัดการโฆษณา	
การประชาสัมพันธ์และการโฆษณา									✓																				
ธุรกิจบริการ																													
การท่องเที่ยว																			✓										
การท่องเที่ยวและการโรงแรม			✓	✓																								การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว	
การจัดการธุรกิจท่องเที่ยว																													
การจัดการโรงแรม								✓											✓								✓	การดำเนินการโรงแรม	
การประชาสัมพันธ์ธุรกิจ																											✓	การประชาสัมพันธ์	
การประชาสัมพันธ์ทั่วไป																											✓	การประชาสัมพันธ์	
การประชาสัมพันธ์ทางทะเลและเครื่องบิน																											✓	การประชาสัมพันธ์	
การประชาสัมพันธ์ส่วนบุคคล																											✓	การประชาสัมพันธ์	
การประกันชีวิต																											✓	การประกันภัย	
วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ																													
เทคโนโลยีชีวภาพ																			✓										

สาขาวิชา	สาขา																										หมายเหตุ										
	1. ศึกษาศาสตร์	2. เทคโนโลยีการเกษตร	3. วิทยาศาสตร์สุขภาพ	4. วิทยาศาสตร์	5. ศึกษาศาสตร์ (เกษตร)	6. ศึกษาศาสตร์ (เกษตร)	7. ศึกษาศาสตร์ (เกษตร)	8. เทคโนโลยีการเกษตร	9. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	10. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	11. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	12. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	13. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	14. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	15. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	16. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	17. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	18. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	19. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	20. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	21. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	22. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	23. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	24. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	25. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)	26. เทคโนโลยีการเกษตร (เกษตร)											
ศึกษาศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ																																					
ศึกษาศาสตร์				✓					✓																												
สัตวศาสตร์				✓																																	
สัตวประมง									✓																												
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	✓			✓					✓																												
วิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ																																					
วิทยาศาสตร์															✓				✓																		
การเกษตรและเกษตรกรรม				✓						✓																											
เทคนิคการแพทย์																																					
กายภาพบำบัด																																					
เภสัช																																					
วิศวกรรมศาสตร์																																					
วิศวกรรมเครื่องกล		✓																																			
วิศวกรรมอุตสาหการ										✓																											
วิศวกรรมไฟฟ้า						✓																															
วิศวกรรมไฟฟ้ากำลัง																																					
วิศวกรรมสื่อสาร																																					
วิศวกรรมคอมพิวเตอร์																																					
วิศวกรรมโยธา																																					

วิศวกรรมไฟฟ้า
วิศวกรรมไฟฟ้า
วิศวกรรมไฟฟ้า

สารวิชาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาในสถานศึกษาเอกชน
 จำนวนสารวิชาตาม ISCED

สารวิชา	สถานศึกษา																									หน่วยกิต	
	ม.ศ.1/1	ม.ศ.1/2	ม.ศ.1/3	ม.ศ.1/4	ม.ศ.1/5	ม.ศ.1/6	ม.ศ.1/7	ม.ศ.1/8	ม.ศ.1/9	ม.ศ.1/10	ม.ศ.1/11	ม.ศ.1/12	ม.ศ.1/13	ม.ศ.1/14	ม.ศ.1/15	ม.ศ.1/16	ม.ศ.1/17	ม.ศ.1/18	ม.ศ.1/19	ม.ศ.1/20	ม.ศ.1/21	ม.ศ.1/22	ม.ศ.1/23	ม.ศ.1/24	ม.ศ.1/25		
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(25)		
<u>สถาบันการประถมศึกษาและมัธยมศึกษา</u>																											
สถาบันการประถมศึกษา																		✓									
มัธยมศึกษา																		✓									
<u>สถานศึกษาอื่น</u>																											
วิทยาลัยการศึกษาระดับมัธยมศึกษา																											
วิทยาลัยการศึกษาระดับประถมศึกษา																											
โรงเรียนสาธิต																											
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา																											
โรงเรียนอาชีวศึกษา																											
โรงเรียนเอกชน																											
โรงเรียนนานาชาติ																											
โรงเรียนสอนภาษา																											
โรงเรียนสอนศิลปะ																											
โรงเรียนสอนดนตรี																											
โรงเรียนสอนกีฬา																											
โรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศ																											
โรงเรียนสอนวิชาชีพ																											
รวม	94	15	9	18	18	8	7	21	15	11	1	3	2	1	2	4	1	5	28	10	9	3	2	2	1	6	16

วันที่ 23 พฤศจิกายน 2531

ตารางที่ 5 สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปริญญาโทในสถาบันอุดมศึกษา จำนวนสาขาวิชาตาม ISCED

สาขาวิชา	ม.กรุงเทพ	ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	ม.ธุรกิจบัณฑิตย์	ม.พายัพ	ม.ศรีปทุม	ม.หอการค้าไทย	สถาบันเทคโนโลยีสังคม(เกริก)	ม.เอเชียอาคเนย์	ว.อีสต์สมัยบริหารธุรกิจ	หมายเหตุ
คำสอนา				X						
ปรัชญาและคำสอนาคริสต์				X						
นิติศาสตร์										
นิติศาสตร์			X							
สังคมและพฤติกรรมศาสตร์										
นโยบายและการวางแผนสังคม							X			
เทคโนโลยีสังคม							X			
ประวัติศาสตร์สังคม							X			
วิเทศกิจ							X			
นโยบายและการวางแผนวิทยาศาสตร์							X			
เศรษฐศาสตร์		X					X			
เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ						X				
การบริหารพหุวิทยาการและธุรกิจ										
บริหารธุรกิจ	X	X	X		X	X		X	X	
การสื่อสารมวลชนและเอกสาร										
สื่อสารและการจัดการธุรกิจ						X				
นิเทศศาสตร์ธุรกิจ			X							
รวม	1	2	3	1	1	2	9	1	1	

สรุป หลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีเพียง 1 สาขาวิชา คือ การพาณิชย์การและธุรกิจ จำนวน 17 หลักสูตร ระดับปริญญาตรีประกอบด้วย สาขาวิชา มนุษยศาสตร์ คำสั่งฯ และเทววิทยา จำนวน 22 หลักสูตร ศึกษาศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ จำนวน 12 หลักสูตร นิติศาสตร์ 9 หลักสูตร สาขาสังคมและพฤติกรรมศาสตร์ จำนวน 24 หลักสูตร สาขาวิชาบริหารพาณิชย์การและธุรกิจ จำนวน 95 หลักสูตร การสื่อสารมวลชนและการเอกสาร จำนวน 6 หลักสูตร สาขาวิชาธุรกิจบริการ จำนวน 12 หลักสูตร สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ จำนวน 1 หลักสูตร สาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์ 8 หลักสูตร สาขาวิชาแพทยศาสตร์ และวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 หลักสูตร สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 11 หลักสูตร สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง จำนวน 2 หลักสูตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และการประมง จำนวน 5 หลักสูตร

ระดับปริญญาโท สาขาคำสั่งฯ จำนวน 1 หลักสูตร นิติศาสตร์ จำนวน 1 หลักสูตร สาขาวิชาสังคมและพฤติกรรมศาสตร์ จำนวน 8 หลักสูตร สาขาวิชาการบริหารพาณิชย์การและธุรกิจ จำนวน 7 หลักสูตร การสื่อสารมวลชนและเอกสาร จำนวน 2 หลักสูตร

อาจารย์

อาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้มีพัฒนาการทางด้านคุณวุฒิ และเป็นผู้มีคุณวุฒิเหมาะสมที่สอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในช่วงระยะเวลาปีการศึกษา 2527-2531 อาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีลักษณะภาพ ดังปรากฏในตารางที่ 6

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 ผลิตอาจารย์ประจำองค์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในระหว่างปีการศึกษา
2527-2531

ปีการศึกษา	2527	2528	2529	2530	2531
ผลิต					
ปริญญาเอก	55	78	88	120	128
ปริญญาโท	588	754	916	1,040	1,172
ปริญญาตรี	861	956	1,005	1,167	1,308
รวม	1,504	1,788	2,009	2,327	2,608

จำนวนนักศึกษา

นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมี 3 ลักษณะ จำนวนตามหลักสูตรประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง ปริญญาตรี และปริญญาโท ซึ่งการเจริญเติบโตของจำนวนนักศึกษาได้เพิ่มขึ้นใน
อัตราเป็นร้อยละ 142 ดังปรากฏในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในปี 2527-2531

ปีการศึกษา	2527	2528	2529	2530	2531
นักศึกษา					
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	8,919	8,752	7,042	7,239	6,819
ปริญญาตรี	36,659	37,498	44,829	50,433	56,550
ปริญญาโท	-	-	428	444	1,395
รวม	45,578	46,250	52,299	58,116	64,764

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้กำหนดความหมายของคำ "ส่งเสริม" ว่าหมายถึง "เกื้อหนุน หนุนหลัง" (20 : 77) ส่งเสริมเป็นคำ 2 คำ นำมาประกอบกัน ความหมายหนึ่งของคำว่า "ส่ง" คือ "ทำให้ถึง" สำหรับคำว่า "เสริม" หมายถึง เพิ่มเติมให้มากขึ้น ดังนั้น "ส่งเสริม" จึงหมายถึง "เพิ่มจำนวนถึงระดับที่ต้องการ" เป็นการกระทำซึ่งมีวิธีการ พยายามให้เป็นผลดังต้องการ ซึ่งต่างจากสนับสนุน สนับสนุนเป็นการกระทำหนึ่งซึ่งช่วยเหลือให้การกระทำนั้นเป็นผล (21 : 101-102)

คำ "ส่งเสริม" ใช้คำภาษาอังกฤษ คือ promotion ซึ่ง Webster's International Dictionary ระบุความหมายของคำ "promotion" ว่า "The act or fact of being raised in position or rank; the act of setting up or furthering a business enterprises" (22:763) หรืออาจแปลได้ว่า "เลื่อน เลื่อนตำแหน่ง ส่งเสริม สนับสนุน ก่อการ (บริษัท) ธุรกิจ" (23 : 588)

ทางด้านบริษัทธุรกิจ "การส่งเสริม (promotion)" เป็นการเสนอให้ตลาดเป้าหมายทราบถึงผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม 3 วิธีการ คือ การขายโดยบุคคล การโฆษณาและการออกข่าวเผยแพร่ และกิจกรรมส่งเสริมต่าง ๆ ที่ช่วยให้การขายและการโฆษณาออกข่าวเผยแพร่ส่งผลโดยสมบูรณ์ (24 : 47)

ณ ที่นี้ ผู้วิจัยกำหนดความหมายของการส่งเสริม (promotion) คือ กิจกรรมหรือวิธีการเกื้อหนุน หนุนหลังกิจการไปสู่วัตถุประสงค์หรือผลที่สมบูรณ์

กิจการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาครั้งนี้ คือ กิจการการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายรัฐ อันได้แก่ หน่วยงานทบวงมหาวิทยาลัย ได้ส่งเสริมหรือเกื้อหนุนให้ฝ่ายเอกชน หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จัดการศึกษาโดยบรรลุถึงบทบาทภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการชุมชน และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และสามารถเข้าไปสู่ปรัชญาการอุดมศึกษา คือ ความเป็นเลิศทางวิชาการ

วิธีการส่งเสริม

การส่งเสริมของกระทรวงศึกษาธิการ

แนวทางการส่งเสริมของกระทรวงศึกษาธิการ สืบเนื่องมาจากรัฐ (ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) มีนโยบายบำรุงการศึกษา โรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษาแพร่หลายไปยังประชาราษฎร์ และรัฐสามารถควบคุมในเรื่องหลักสูตร คุณภาพ ผู้สอน การเรียนการสอนให้เป็นไปตามระเบียบและความประสงค์ของบ้านเมือง ลักษณะการอุดหนุนนั้น ได้กำหนดว่า "รัฐบาลควรบำรุงบรรดาโรงเรียนเขลยศักดิ์ซึ่งเลือกที่จะมาจดทะเบียน และอยู่ในการตรวจของกรมศึกษาธิการ โดยมีแนวทางการบำรุงดังนี้

1. โดยการให้เงินตามจำนวนนักเรียน คิดเฉลี่ยจากจำนวนนักเรียนที่มาเรียนประจำ ตามหลักฐานในบัญชี (คิดเฉลี่ย 2 สลึงต่อคนต่อเดือน ปีละ 6 บาทต่อคน พ.ศ.2442)

2. โดยการจัดหาครูให้ ตลอดจนการจัดหาเครื่องเขียนแบบเรียนและเครื่องใช้อื่น ๆ

ในปัจจุบัน พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 ได้บัญญัติเรื่องการอุดหนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือโรงเรียน ครูใหญ่ และครู รวมทั้งบัญญัติการคุ้มครองการทำงานและการ ส่งเคราะห์ครูใหญ่ และครู ดังนี้

มาตรา 62 การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียน ให้กระทำดังต่อไปนี้

- 1) ส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียน
- 2) ให้อุปการะการศึกษา
- 3) ให้เงินอุดหนุน
- 4) ให้เข้าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษาธิการ
- 5) อุดหนุนและส่งเสริมด้วยประการอื่น

การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 65 การส่งเสริมและช่วยเหลือครูใหญ่ และครู ให้กระทำดังต่อไปนี้

- 1) ให้การอบรมทางวิชาการ
- 2) ให้เงินส่งเคราะห์ตามส่วนที่รัฐบาลจัดสรรเข้าในกองทุนส่งเคราะห์
- 3) ให้เงินสมทบเงินเดือน หรือค่าครองชีพ
- 4) ส่งเสริมและช่วยเหลือด้วยประการอื่น

การส่งเสริมและช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (25 : 17)

อนึ่ง เงินที่รัฐจัดสรรเข้าในกองทุนส่งเสริมการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รัฐจ่ายในสัดส่วน คือ ครูผู้สอน ออกเงินสมทบ 3% ของเงินเดือนของตน ผู้รับใบอนุญาตออกสมุดพกเท่ากับเงินที่ครูออกสมุดพก เป็นรายคน และรัฐออกสมุดพกเป็นล่องเท่ของเงินสมทบที่ครูออกเงินสมทบ ซึ่งในแผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 รัฐได้จัดสรรเพื่อการนี้ในวงเงิน 410,795 ล้านบาท และจัดสรรเงินอุดหนุนในปีการศึกษา 2525 เป็นค่าสมุดพกเงินเดือนครู เงินค่าครองชีพ และเงินปรับวุฒิ รวมจำนวน 700 ล้านบาท (26 : 71)

การส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรม

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่ออุตสาหกรรม พ.ศ. 2520 ได้กำหนดสิทธิและประโยชน์ที่ผู้ลงทุนจะได้รับในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

สิทธิและประโยชน์ที่ผู้ลงทุนจะได้รับ

1. ให้นำคนต่างด้าวที่เป็นช่างฝีมือ ผู้ชำนาญการ ตลอดจนคู่สมรสและบุคคลที่อยู่ในอุปการะเข้ามาอยู่ในประเทศไทยได้
 2. ให้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เพื่อประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมได้
 3. ให้ได้รับยกเว้นอากรขาเข้า และ/หรือ ภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรที่ผลิตในต่างประเทศ ถ้าเป็นเครื่องจักรผลิตภายในประเทศ ให้ได้รับยกเว้นภาษีการค้า
 4. ให้ได้รับผลลดหย่อนอากรขาเข้า และภาษีการค้าไม่เกินร้อยละเก้าสิบของอัตราปกติสำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อใช้ผลิต
 5. ให้ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการประกอบกิจการที่ส่งเสริมไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 8 ปี นับแต่วันที่เริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการนั้น
- ในกรณีที่กิจการขาดทุนในช่วงระยะเวลายกเว้นภาษีเงินได้ อนุญาตให้นำผลขาดทุนประจำปี ไปหักออกจากกำไรที่เกิดขึ้นภายหลังระยะเวลานั้นได้ แต่ไม่เกินห้าปีนับแต่พ้นระยะได้รับการยกเว้น
6. ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมค่าปฏิวัติ ค่าแห่งลิขสิทธิ์ หรือสิทธิอย่างอื่นในการคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้มีกำหนดระยะเวลาห้าปี นับแต่ผู้ได้รับการส่งเสริมเริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการ

7. เงินสำรองจากกิจการที่ได้รับการส่งเสริม ซึ่งได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้

ในมาห้องที่เป็นเขตส่งเสริมการลงทุน ได้รับสิทธิและประโยชน์พิเศษ ดังต่อไปนี้

1. การลดหย่อนภาษีการค้าสำหรับขยายผลิตภัณฑ์หรือผลิตผล
2. การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการลงทุนในอัตรา ร้อยละห้าสิบ กำหนดห้าปี
3. การอนุญาตให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ล่องเท้าของจำนวนเงินที่เสียไป เพื่อประโยชน์ในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล
4. การอนุญาตให้หักเงินที่ผู้ได้รับการส่งเสริมลงทุนในการติดตั้งหรือก่อสร้างอำนวยการ ความสะดวก นอกเหนือจากการหักค่าเสื่อมราคาตามปกติ ภายในสิ้นปี นับแต่วันมีรายได้จากการลงทุน

เพื่อการส่งเสริมการส่งออก

1. ให้ได้รับยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับวัตถุดิบและวัสดุจำเป็นที่จะผลิตเพื่อการส่งออก
2. การยกเว้นทั้งอากรขาเข้าและภาษีการค้าสำหรับของที่นำเข้ามาเพื่อส่งกลับออกไป
3. ยกเว้นอากรขาออกและภาษีการค้า สำหรับผลิตภัณฑ์ หรือผลิตผล
4. ให้อนุญาตให้หักเงินได้พึงประเมินในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นจำนวน เท่ากับร้อยละห้าของรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนจากการส่งออก

สำหรับผู้ลงทุนที่มีภูมิลำเนาในประเทศไทย จะได้รับอนุญาตให้นำหรือส่งเงินออกนอกราชอาณาจักรเป็นเงินตราต่างประเทศได้ เมื่อเงินนั้น เป็น

1. เงินทุนที่นำเข้ามา เงินปันผล หรือประโยชน์ที่เกิดจากเงินทุนนั้น
2. เงินกู้ต่างประเทศ รวมทั้งดอกเบี้ยของเงินกู้
3. เงินที่ผู้ได้รับการส่งเสริมมีอยู่กัมกับต่างประเทศตามสัญญาเกี่ยวกับการใช้สิทธิของการบริการต่าง ๆ ในการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

รัฐให้หลักประกันและการคุ้มครอง ตามมาตรา 43-44

1. จะไม่โอนกิจการ เป็นของรัฐ
2. จะไม่ประกอบกิจการอื่น เพื่อแข่งขัน
3. จะไม่ผูกขาดการค้าขายผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์เดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน
4. จะไม่ควบคุมราคาจำหน่าย
5. จะได้รับอนุญาตให้ส่งออกนอกราชอาณาจักรได้ เสมอไป

แนวคิดที่ทบวงมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรได้รับการพิจารณาประเด็นการส่งเสริมหลายด้าน เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้มีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระงบประมาณของรัฐ และรัฐได้แบ่งอำนาจบางส่วนไปให้เอกชนดำเนินการ ดังนั้นรัฐจึงควรช่วยเหลือเช่นเดียวกับการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมเพื่อให้กิจการเจริญก้าวหน้า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนผลิตบุคลากรระดับสูง กิจการสถาบันฯ มีลักษณะธุรกิจอย่างหนึ่ง ซึ่งจะต้องมีการลงทุนเพื่อหรือขยายกิจการ รัฐจึงควรต้องช่วยเหลือทั้งทางด้านการเงินและวิชาการ (27 : 51)

บทบาทของรัฐต่อการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจะเป็นอย่างไร เขียนฉาย กระพันธ์ ได้มีข้อคิดล่องประการคือ ประการที่หนึ่ง เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องหาทุนดำเนินการด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นผู้ลงทุนการศึกษาเพื่อได้รับผลตอบแทนในภายภาคหน้า นโยบายของรัฐ คือ ปล่อยให้เอกชนดำเนินการโดยรัฐไม่ยุ่งเกี่ยว (Laissez faire doctrine) การดำเนินการของภาคเอกชนควรถูกปล่อยอยู่บนผลกำไรของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามกลไกของตลาดที่จะยอมรับการผลิตของแต่ละสาขาวิชา ตลาดจะกำหนดจำนวนหน่วยกิตที่ศึกษารวมทั้งอัตราค่าเล่าเรียนประจำปี บทบาทควบคุมของรัฐต้องน้อยที่สุด แต่รัฐต้องมีความรับผิดชอบต่อสาธารณชนโดยการบริการข้อมูล แนะนำสาธารณชนเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อเป็นข้อมูลตัดสินใจ และส่งผลต่อรูปแบบการแข่งขันให้รักษาคุณภาพการศึกษา ประการที่สอง ถ้าถือว่าอุดมศึกษาเป็นสาธารณูปโภคต่อสังคม รัฐต้องมีบทบาทต่อสังคมอย่างเต็มที่ รัฐต้องควบคุมดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างเข้มงวด เพื่อว่าการจัดการเป็นประโยชน์สูงสุด และไม่กระทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนต่อไป ในช่วงที่ผ่านมา ได้มีข้อโต้แย้งรุนแรงเกี่ยวกับบทบาทของรัฐต่อธุรกิจ การจัดการศึกษาของเอกชนดูเหมือนว่าจะไม่ยอมรับทั้งแนวคิดของการลงทุนและ

ล่าอาณานิคม เนื่องจาก ปัญหาอุดมศึกษาเป็นทั้งปัญหาทั้งทางวิชาการและการลงทุน และวิธีการที่เอกชนต้องการมีอิสรภาพและยืดหยุ่นในวงธุรกิจ ดังนั้น บทบาทของรัฐอาจจะต้องกำหนดการควบคุมสถาบันเพียงเพื่อตามความจำเป็น ซึ่งเกิดปัญหาว่า รัฐควรควบคุมในระดับใด ลักษณะใด (28)

จรรยา สุภาพ กล่าวถึงปัจจัยที่ควรได้รับการพิจารณาเพื่อให้เกิดการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยมีทบวงมหาวิทยาลัยเป็นแกนกลาง คือ 1) การถือหลักการและมีเหตุผลต่อกัน เห็นความจำเป็นที่ต้องศึกษาซึ่งกันและกัน (rationality) 2) ความพอเหมาะพอควรในทางปฏิบัติของคณะกรรมการ โดยพิจารณาการบริหารของสถาบันในแต่ละสภาวะจะเป็นอย่างไร ควรจะตีความกฎเกณฑ์ที่ใช้กับสถาบันอุดมศึกษา เอกชนอย่างมีลักษณะพอเหมาะพอควร ไม่ใช่กระทำแบบสำรวจ (reasonable) 3) การส่งเสริมสนับสนุนกระตุ้นเพื่อพัฒนาการควบคุมหรือให้คำแนะนำ ควรคำนึงถึงการกระทำเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี (responsive หรือ positive) 4) มีความรับผิดชอบทั้ง 2 ฝ่าย คือ ทบวงฯ รับผิดชอบในการเป็นผู้ให้บริการ รับฟังปัญหาและแก้ไขข้อขัดข้องให้แก่สถาบัน ขณะเดียวกัน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนก็ต้องรับผิดชอบต่อการรักษาคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาการ (responsibility) 5) การให้ความสำคัญและเคารพซึ่งกันและกัน เช่น ทบวงมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในลักษณะการกระตุ้นให้มีการช่วยเหลือตัวเองได้อย่างดี (respect) 6) การมองสภาพความเป็นจริง (realistic) ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเรื่องประสิทธิภาพ สมฤทธิ์ผล คุณภาพบัณฑิต องค์กรบริหารสถาบัน ว่าสถาบันแต่ละแห่งมีไม่เท่ากัน ทบวงมหาวิทยาลัยควรมีหลักเกณฑ์และการปฏิบัติให้มีความยืดหยุ่นตามสภาวะแต่ละแห่งให้เหมาะสม (29 : 38-39)

สำหรับแนวคิดของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประทีป ม.โกลมมาศ ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ทบวงมหาวิทยาลัยไม่ควรที่จะดูแลหรือกำกับสถาบันอุดมศึกษา เอกชนจนทำให้มีลักษณะเป็นพึ่งพิงเดียวกับมหาวิทยาลัยของรัฐหรือสถาบันอุดมศึกษา เอกชนด้วยกันแห่งใดแห่งหนึ่ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องการเป็นตัวของตัวเอง มีเอกลักษณ์ มีลักษณะเด่น หรือพิเศษแตกต่างไปจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ในด้านเล็งวิชาวิชาการ เล็งภาพด้านนี้ได้รับการกระทบกระเทือนเพราะบุคลากรในสถาบันไม่มีอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเอง ทบวงมหาวิทยาลัยจึงน่าจะพิจารณาทบทวนหรือผ่อนคลายเป็นเรื่องนี้ตามความเหมาะสม (30 : 43)

การส่งเสริมบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน บัณฑิต กล่าวว่า นอกเหนือไปจากการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นเรื่องหลักแล้ว ทบวงมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมบุคลากรอื่นด้วย เช่น การสัมมนาอบรม เจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบงานทะเบียน วัสดุ งานวิจัยสถาบันของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษา นอกจากนี้ทบวงมหาวิทยาลัยควรให้ข่าวแก่สังคม เกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันของสถาบันฯ ในแง่มุมต่าง ๆ ว่าเป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น สาขาวิชาที่เปิดสอน การรับรองของ ก.พ. การช่วยรับภาระด้านงบประมาณแทนรัฐ การพัฒนาหรือโครงการดีเด่นของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ฯลฯ ทั้งนี้ ทำให้เกิดการยอมรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและได้รับคำนิยมในสังคมมากขึ้น (31 : 61)

โล้ว สุทธิพิทักษ์ ได้ให้ความเห็นว่า หากต้องการให้เอกชนรับภาระจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างแท้จริงแล้ว ควรมีบัณฑิตนี้ คือ นโยบายต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องชัดเจน โดยเฉพาะในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รัฐต้องไม่จัดการศึกษาหรือเปิดสอนสาขาซ้ำซ้อนกับเอกชน มีการสนับสนุนเลี้ยงดูสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างจริงจัง มีใ้ควบคุม มีกองทุนส่งเสริมการศึกษาให้เอกชนสามารถกู้ยืมเงินเพื่อพัฒนาสถาบันได้ โดยคิดดอกเบี้ยต่ำและใช้คืนระยะยาว แก่โดยพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เอื้อต่อการพัฒนาสถาบัน เช่น การยกเว้นภาษี การกำหนดรายได้แก่ผู้ประกอบการได้มากกว่าที่เป็นอยู่เพื่อเป็นการจูงใจให้เอกชนมาร่วมรับภาระและสนับสนุนให้อาจารย์/ผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัยของรัฐมาช่วยแนะนำปรึกษาด้านการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเอกชน โดยการแลกเปลี่ยนอาจารย์หรือบุคลากร ระหว่างสถาบันการศึกษาของเอกชนกับรัฐ เป็นต้น (32 : 161-162)

วิจิตร ศรีสอ้าน กล่าวว่า นโยบายการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของทบวงมหาวิทยาลัยว่า ถ้าเอกชนมีความพร้อม มีความสามารถและพร้อมที่จะลงทุนทำการศึกษาให้มีมาตรฐานได้ ทบวงมหาวิทยาลัยก็ส่งเสริม ยินยอมที่จะเห็นเอกชนเข้ามาร่วมรับภาระในการให้โอกาสในการศึกษา เพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้อุดมศึกษาในประเทศมีคุณภาพได้มาตรฐานดีขึ้นในระบบแข่งขัน เพื่อที่จะยกระดับมาตรฐานการศึกษา ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพิ่มปริมาณ หลายสถาบันก็เพิ่มคุณภาพมาเรื่อยๆ แต่ก็มีอยู่หลายสถาบันที่ต้องเร่งรัดพัฒนาเรื่องคุณภาพมากขึ้น ที่เป็นปัญหา คือ ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ด้านเงินการโรงเรียนราษฎร์ อาชีวะ หันมาสนใจที่จะยกฐานะ หรือเปลี่ยนสภาพมาเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยคิดว่า การจดทะเบียนได้รับอนุญาตเป็นสถาบันอุดมศึกษา

เอกชนคงจะทำได้ง่าย และคงไม่ยากที่จะบริหาร แต่การพิจารณาจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เอกชนของทบวงมหาวิทยาลัยพิจารณาถึง เกณฑ์ข้อมูลของสถาบันที่จะขอจัดตั้งและแผนที่ชัดเจนของการอุปถัมภ์ ทั้งในเรื่องแผน ทุณ และโครงการจัดการศึกษา การที่จะมีทรัพยากรเพียงพอที่จะ เสริมคุณภาพ ต้องใช้เวลา 5-10 ปี ทบวงมหาวิทยาลัยคิดว่าน่าจะแนะข่าวสารข้อมูลและให้หลักเกณฑ์ทางวิชาการ ที่ผู้ขอจัดตั้งขึ้นใหม่สามารถไปประกอบการพิจารณาทำแผนหลักโครงการ ที่มีความมั่นใจได้ว่าตั้งแล้วจะดำรงอยู่ และสามารถจะดำเนินกิจการต่อไปได้ สำหรับแนวพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา เอกชน รัฐได้ใช้แนวทางความต้องการกำลังคนและแนวความต้องการส่วนบุคคลผสมผสานกันแล้วใช้เป็นหลักในการ จัดอุดมศึกษาปัจจุบัน เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษา เอกชนโตเร็วมาก มาตรการและวิธีการส่งเสริมให้เจริญเติบโต รัฐและเอกชนจะต้องร่วมกันคิดในลักษณะของการส่งเสริมอย่างแท้จริง และเป็นลักษณะครบวงจร สถาบันอุดมศึกษา เอกชนควรมีทิศทางพัฒนา 3 ลักษณะ คือ

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นแหล่งกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษา คือ เกิดแนวความคิดใหม่ วิธีการใหม่ จนรัฐต้องทำตามอย่างที่ เกิดในมหาวิทยาลัย เอกชนต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา หรือญี่ปุ่น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอาจจัดการศึกษาในสาขาวิชาที่ขาดแคลน หรือในสาขาวิชาที่แข่งขันกันได้ จะต้องทำให้ดีกว่า

2. เน้นคุณภาพอาจารย์ เน้นพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาขึ้นมา เสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

3. เน้นความดีเด่นในด้านที่ถนัด และเป็นประโยชน์ให้เกิดความนิยมล้นองกลุ่มผู้เรียนที่เข้าทำงาน ผู้ทำงานแล้วแต่ต้องการปรับปรุงคุณภาพความรู้ และกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งเป็นภาคเอกชนมากกว่าราชการ

โดยสรุป สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องแข่งขัน เพื่อให้ทันกับสภาพสังคมไทย สังคมโลก จะต้องมีแผนระยะยาวประเมินตรวจสอบสภาพแวดล้อมอุดมศึกษา ควรมี partnership ระหว่าง 2 ส่วน คือ ผู้ใช้บัณฑิต (ภาคเอกชน) และผู้ผลิตบัณฑิต (สถาบันอุดมศึกษา) ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงต้องทำในสาขาวิชาที่ขาดแคลน สาขาวิชาที่แข่งขันได้ ต้องทำให้ดีกว่า และสนองความต้องการของตลาด (34 : 69-76)

การส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษา เอกชนของประเทศญี่ปุ่น

ในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาหรือประเทศญี่ปุ่น รัฐได้ให้ความช่วยเหลือ การจัดการศึกษาของเอกชนโดยช่วยเหลือเงินค่าเงินการ ผู้วิจัยสนใจการช่วยเหลือของประเทศ ญี่ปุ่น เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีเป็นจำนวนมาก รัฐมีบทบาทในการดูแลสถาบันฯ ซึ่ง เป็นรูปแบบคล้ายคลึงกับประเทศไทย อาจศึกษาเป็นแนวทางพัฒนาได้ดี ดั่งนำ เสนอต่อไปนี้

การอุดมศึกษาในประเทศญี่ปุ่น มีกระทรวงที่รับผิดชอบดูแล คือ กระทรวงการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (Ministry of Education Science and Culture) หน่วยงาน ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษา คือ Higher Education Bureau มีหน้าที่เกี่ยวกับการ จัดตั้งมหาวิทยาลัย/วิทยาลัยใหม่ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน อีกหน่วยงานคือ Administration Bureau มีหน้าที่ช่วยเหลือ อุดหนุนด้านการเงินแก่มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ญี่ปุ่นมี มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชนจำนวนมาก เฉลี่ยแล้วประมาณร้อยละ 75 ของจำนวนมหาวิทยาลัย ทั้งหมด นักศึกษาที่เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คิดเป็นร้อยละ 77 (35)

เมื่อพิจารณาความเป็นมาของสถาบันการศึกษาเอกชนของประเทศญี่ปุ่นแล้วพบว่า การ จัดการศึกษาของภาคเอกชนเริ่มจากโรงเรียนและสถาบันวิชาการ จนกระทั่ง ในปี ค.ศ. 1918 กระทรวงศึกษาญี่ปุ่นยอมรับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน โรงเรียน/สถาบันวิชาการของ เอกชนถูกจัดตั้ง เป็นมหาวิทยาลัยเอกชน การจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกชนเกิดขึ้นง่ายและมีจำนวนมาก รัฐมิได้ให้ความช่วยเหลือและควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเลย (No Support, No control) ปรากฏว่า สัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีเพียง $\frac{1}{3} - \frac{1}{4}$ ของคุณภาพมหาวิทยาลัยของรัฐ เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ขั้นต่ำในเรื่อง อัตราส่วนอาจารย์ : นักศึกษา อัตราส่วนทางด้านอาคาร สถานที่ อุปกรณ์การศึกษา และค่าใช้จ่าย ขณะเดียวกับการเก็บค่าเล่าเรียนก็แพงกว่า 2 เท่าใน สถาบันของรัฐ ถ้าเป็นทางด้านแพทย์อัตราเป็น 10 เท่าของสถาบันรัฐ ผู้ปกครองประสบปัญหา กับค่าเล่าเรียนแพงและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพน้อย สถาบันเอกชนเองก็ประสบปัญหาทางด้าน การเงิน เนื่องจากค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นเรื่องของเงินเดือน การซื้อและเช่าที่ดิน การสร้าง อาคาร และการบำรุงซ่อมแซม การจ่ายคืนค่าเงินกู้ ในปี 2513 (1970) รัฐบาลญี่ปุ่นเริ่มมี นโยบายช่วยเหลือและควบคุมสถาบันตามสมควร (Some Support, Some Control) โดยให้

เงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายด้านเงินการ จนกระทั่งในปี 2518 (1975) ได้มีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการให้การอุดหนุน (Private School Subsidy Law) ช่วยเหลือทางการเงิน หนึ่งของงบค่าใช้จ่ายด้านเงินการพร้อมกำหนดจุดมุ่งหมายสำหรับสถาบันเอกชนว่า 1. จะต้องปรับปรุงและรักษามาตรฐานการศึกษาของสถาบันเอกชน 2. ให้มีการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ (Soundness) 3. ลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และนักศึกษา

การได้รับเงินอุดหนุนช่วยเหลือสถาบันเอกชนต้องยอมรับเงื่อนไขที่จะปฏิบัติตามแผนการไม่ขยายตัว (ยกเว้นในสาขาวิชาที่สังคมต้องการ) และการจัดทำรายงานประจำปี ตามแนวทางที่รัฐบาลกำหนด เงินอุดหนุนนี้ได้รับไม่เท่ากันทุกสถาบัน ให้ตามอำนาจแจกแจงเกี่ยวกับจำนวนนักศึกษาที่รับเข้าได้สัดส่วนกับสถานที่จัดการศึกษา อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา อัตราการเพิ่มจำนวนหนังสือและที่นั่งสำหรับนักศึกษาในห้องสมุด เงินอุดหนุนมี 2 ประเภท คือ 1. ให้แบบปกติ (General Subsidy) หรือให้เป็นเงินก้อน (Block Grant) 2. ให้แบบพิเศษ (Special Subsidy) หรือให้แบบผูกพัน (Earmarked) ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมว่าจะให้เงินอุดหนุนนั้นเพื่อกิจการใด ส่วนใหญ่จะไปใช้จ่ายในด้านด้านเงินการสำหรับการศึกษาและวิจัย (Education and Research) และเงินเดือนบุคลากร (Personnel Cost Teaching) นอกจากนี้รัฐยังให้ความช่วยเหลือในการให้กู้ยืมเงิน (Loan) ระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำเพื่อนำไปลงทุนหรือพัฒนาด้านอาคารสถานที่ด้วย รัฐบาลยังไม่ได้มุ่งให้สถาบันเอกชนรับความช่วยเหลือจากรัฐเพียงอย่างเดียว แต่ได้กระตุ้นให้สถาบันมีความพยายามของตนเอง ตระหนักในความเป็นเอกชนที่มีอิสระ และให้ปรากฏลักษณะเอกภาพของตน ขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องจัดการด้านให้ได้คุณภาพเพื่อเป็นสาธารณูปโภค (Publicness) ประเภทหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นสาธารณประโยชน์ด้วย (36)

แนวคิดทางด้านการบริหาร

การบริหารเป็นการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ วิธีการปฏิบัติงาน หรืออีกนัยหนึ่งการบริหาร คือ การทำให้งานสำเร็จ โดยอาศัยบุคคลอื่น (37)

กระบวนการบริหาร หมายถึง กระบวนการหรือการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ซึ่งเป็นวิธีการจัดการอย่างมีหลักเกณฑ์ตามวิธีทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการบริหารที่ได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ กระบวนการของกูลิคและเออร์วิค ซึ่งได้ร่วมกันเขียนหนังสือชื่อ Paper on the Science of Administration กล่าวถึงกระบวนการบริหารที่มีลำดับขั้น เรียกชื่อย่อว่า POSDCROB และได้มีผู้อธิบายความหมายของ POSDCROB คือ

P = Planning หมายถึง การวางแผนงาน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงนโยบายด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้อง ต้องกันในการดำเนินงาน การจัดทำแผนจะต้องใช้ความรู้ทางวิชาการ และการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต จึงจะได้แผนงานที่ถูกต้องและมีเหตุผล เพื่อให้การดำเนินงานไปโดยถูกต้องและสมบูรณ์

O = Organizing หมายถึง การจัดรูปงาน ซึ่งในการศึกษาเพื่อจัดรูปงานนี้ ควรจะพิจารณาควบคู่ไปกับวิธีการปฏิบัติงาน (Method) ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดรูปงานและวิธีการปฏิบัติงานมีความสอดคล้องกัน นอกจากนี้ ในการพิจารณาจัดรูปงานนี้ อาจพิจารณาในแง่ของการควบคุม (Control) และหรือพิจารณาในแง่หน่วยงาน เช่น หน่วยงานหลัก (Line) หน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) และหน่วยงานช่วย (Auxiliary)

S = Staffing หมายถึง การจัดหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ หรืออีกนัยหนึ่ง หมายถึง การบริหารงานบุคคล (Personnel Administration) ซึ่งรวมกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการเกี่ยวกับตัวบุคคล นับตั้งแต่การสรรหาบุคคล การบรรจุแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง การฝึกอบรม การกำหนดค่าตอบแทน ตลอดจนการให้ทัณฑ์งาน หรือการเลิกจ้าง การให้บำเหน็จบำนาญ

D = Directing หมายถึง อำนวยการ ซึ่งรวมถึงการคุมงาน และการนิเทศงาน ตลอดจนศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) การจูงใจ (Motivation) นอกจากนี้ การอำนวยการในที่มีรวมถึง การวินิจฉัยสั่งการ (Decision - Making) การมอบอำนาจหน้าที่ (Delegation of Authority) ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการบริหารด้วย

C = Co-ordinating หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น เป็นการศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้น เพื่อช่วยแก้ปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติงาน การร่วมมือประสานงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะเป็นกิจกรรมประจำวันที่จะต้องกระทำในการปฏิบัติงาน และเป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกระดับของงาน และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ และสิ่งที่จะช่วยให้เกิดการประสานงานที่ดี คือ การติดต่อสื่อสาร (Communication) ที่ดี

R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงาน รวมตลอดถึงการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) ที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย การรายงานนี้มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสารอยู่มากเช่นกัน

B = Budgeting หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน ตลอดจนการใช้วิธีการงบประมาณเป็นแผนงานเป็นเครื่องมือในการควบคุมงานด้วย

ทบวงมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งดำเนินการโดยเอกชน การบริหารงานของทบวงมหาวิทยาลัยจึงมุ่งเน้นในลักษณะการประสานงาน

การประสานงาน คือ การสร้างความกลมกลืนในกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กิจการงานสะดวกและประสิทธิผลสำเร็จ หรืออีกนัยหนึ่งคือการยอมให้วัตถุประสงค์และการกระทำเป็นอัตราส่วนที่ถูกต้องและสอดคล้องมรรควิธีไปสู่เป้าหมาย (39 : 23)

วิธีการประสานงาน แยกได้เป็นวิธีการประสานงานภายในองค์การ (Co-ordination within our activity) และวิธีการประสานงานระหว่างองค์การ (Co-ordination outside our activity) ดังนี้

1. วิธีการประสานงานภายในองค์การ ประกอบด้วย

1.1 การจัดแผนผังและการกำหนดหน้าที่การงาน (Organization Structure and Function) แบ่งแยกงานให้เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของงาน รวมทั้งกำหนดหน้าที่ให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการปฏิบัติงานซ้ำซ้อน

1.2 การคัดระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Efficiency communication system) โดยพิจารณาถึงสายบังคับบัญชาที่เชื่อมอำนวยความสะดวกการประสานงาน ระบบการติดต่อสื่อสารมีการป้อนกลับ และเป็นการติดต่อสื่อสารสองทาง

1.3 การใช้คณะกรรมการ (Committee) จัดให้มีคณะกรรมการเพื่อประชุมหารือกำหนดระเบียบวิธีการ ซึ่งอาจประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย

1.4 การใช้วิธีการงบประมาณ การใช้วิธีการงบประมาณ ซึ่งจะเป็นงบประมาณแบบปฏิบัติการ (Performance Budget) งบประมาณแบบโครงการ (Program Budget) ช่วยให้ทราบถึงโครงการขององค์กร ผลการดำเนินงาน และช่วยให้เกิดการประสานงานได้อย่างดี

1.5 การติดตามล่อส่งการปฏิบัติงาน (Follow up) การติดตามผลการปฏิบัติงานจะสำเร็จหรือล่าช้าเพราะเหตุใด จะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ส่งผลให้หน่วยงานต่าง ๆ ประสานงานกันยิ่งขึ้น

1.6 การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Contacts) เพื่อหลีกเลี่ยงความล่าช้าอันเกิดจากการติดต่อแบบทางการแบบปกติ และก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการจะช่วยได้มาก

1.7 การใช้เจ้าหน้าที่ประสานโดยเฉพาะ (Liaison officer) ในบางครั้งอาจตั้งเจ้าหน้าที่ประสานงานโดยเฉพาะ ซึ่งต้องเลือกสรรจากผู้มีความสามารถพิเศษ

1.8 การจัดให้มีการฝึกอบรมหรือพัฒนาบุคคล (Training) มีความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และมีสัมพันธภาพผู้ร่วมงานที่ดี ช่วยให้เกิดการประสานงาน

1.9 การจัดให้มีการมอบอำนาจหน้าที่ (Delegation of Authority) เป็นการกระจายงาน เสริมสร้างความสำเร็จและความสามัคคีในหมู่ผู้ร่วมงาน

1.10 การจัดให้มีการประชุม หรือประชุมผู้บังคับบัญชา (Meeting) ทำให้เกิดการประสานงานโดยตรง โดยเฉพาะหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติตามโครงการใหม่ ๆ

1.11 กา จัดให้มีหน่วยแนะแนวทางวิชาการ (Technical Staff) ศึกษา ค้นคว้า หาข้อขัดข้อง หาวิธีแก้ไขปรับปรุงให้มีการประสานงานในหน่วยงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

1.12 การจัดให้มีการบำรุงขวัญ (Morale) ก่อให้เกิดความร่วมมือและประสานงาน

2. วิธีการประสานงานระหว่างองค์กร วิธีการประสานงานภายในองค์กร
บางวิธีการอาจนำมาใช้ประสานงานภายนอกองค์กรได้ ณ ที่มีเส้นวิธีหลักของการประสานงาน
ระหว่างองค์กร 3 ประการ คือ

2.1 การประสานงานโดยการกำหนดอำนาจและหน้าที่ให้ชัดเจนและไม่เข้าใจ
ได้หลายทาง อันอาจนำไปสู่การท้าวานเหลื่อมล้ำ เกิดการขัดแย้ง

2.2 ประสานงานโดยใช้คณะกรรมการผสม หรือคณะกรรมการกลาง (Joint
Committee หรือ Interdepartmental Committee) ใช้ในกิจการบริหารที่มีความมุ่งหมาย
กว้างขวาง อาศัยความร่วมมือร่วมใจหลายสังกัด

2.3 การประสานงานโดยใช้วิธีงบประมาณ (Budgeting) พิจารณา
งบประมาณเพื่อขออนุญาตตั้งยอดเงินดำเนินงานตามแผนงานขององค์กรต่าง ๆ โดยวิธีการ
งบประมาณ จะสามารถพิจารณาแยก และป้องกันปัญหาการทำงานซ้ำซ้อน

ประโยชน์ของการประสานงาน

1. ช่วยให้การท้าวานบรรลุเป้าหมายโดยราบรื่น รวดเร็ว
2. ช่วยให้ทุกคน ทุกฝ่าย มีความเข้าใจซาบซึ้งถึงนโยบาย และวัตถุประสงค์ของ
องค์กรได้ดียิ่งขึ้น อันเป็นอุปสรรคให้การบริหารงานประสพผลสำเร็จด้วยดี
3. ช่วยประหยัดเวลาการทำงานให้น้อยลง และสามารถทวีผลผลิตของงานมากขึ้น
4. ช่วยประหยัดเงิน วัสดุ และสิ่งของในการดำเนินงาน
5. ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
6. ช่วยให้มีการปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะ (Teamwork) เป็นการเพิ่มผลสำเร็จของ
งานให้มากขึ้น
7. ช่วยสร้างความเข้าใจอันดี และสามัคคีธรรมในหมู่คณะ
8. ช่วยลดข้อขัดแย้งในการทำงาน
9. ช่วยเสริมสร้างขวัญในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้ดีขึ้น
10. ช่วยลดอันตรายจากการทำงานให้น้อยลง
11. ช่วยป้องกันการท้าวานซ้ำและซ้อนกัน อันทำให้ไม่ประหยัด
12. ช่วยให้เกิดความคิดใหม่ ๆ และมีการปรับปรุงอยู่เสมอ

จากแนวคิดทางการบริหาร ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดนโยบายในการบริหารงาน
ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยมุ่งสนับสนุน มุ่งส่งเสริม ประสานงาน และบริหาร แก่สถาบันอุดมศึกษา
เอกชนในสังกัด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา เอกชนมีหลายด้าน กล่าวคือ

ด้านจุดมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

บุญศรี คำชาย ได้ศึกษาวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของวิทยาลัยเอกชนในการพัฒนาประเทศ
ผลวิจัยพบว่า กลุ่มอำนาจอิทธิพลมากที่สุดในการกำหนดจุดมุ่งหมายของวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ กลุ่ม
ผู้บริหาร ในระดับปานกลาง ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐและกลุ่มผู้สอน กลุ่มที่มีอิทธิพลในระดับต่ำ
ที่สุด ได้แก่ กลุ่มศิษย์เก่าและกลุ่มนายจ้างธุรกิจ จุดมุ่งหมายของวิทยาลัยเอกชน ด้านผลผลิต
ประกอบด้วยการพัฒนาผู้เรียนในด้านสังคมและจริยธรรม ความสามารถในการวิจัย การสนองความ
ต้องการทางการศึกษาของสังคม ด้านกระบวนการผลิต ได้แก่ การพัฒนาการศึกษา และการปกครอง
ด้วยระบอบประชาธิปไตย จุดมุ่งหมายตามที่คาดหวังว่าจะเป็น ด้านผลผลิตประกอบด้วย การเน้น
สติปัญญาของผู้เรียน การตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน การฝึกให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์
การพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและจริยธรรม ด้านกระบวนการผลิตได้แก่ เสรีภาพทางวิชาการ และการ
สร้างบรรยากาศทางวิชาการ จุดมุ่งหมายตามที่เป็นอยู่จริงปัจจุบันต่างกับที่คาดหวังว่าจะเป็น
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 และจุดมุ่งหมายตามที่เป็นจริงในปัจจุบันไม่สัมพันธ์กับที่คาดหวัง
ว่าควรจะเป็นจากการสำรวจวิธีการในการจัดเพื่อปรับปรุงจุดมุ่งหมายของวิทยาลัยเอกชน พบว่า
วิธีที่กลุ่มอำนาจเห็นสมควรจัดให้มากที่สุด ได้แก่ การประชุม การอภิปราย และการปฐมนิเทศก์
(37)

ทางด้านการศึกษาพัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย อรรถชัย
โพธิ์สุข ได้วิจัยพบว่า จุดกำเนิดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มาจากการขาดแคลนที่เรียน
ระดับอุดมศึกษา เอกชนชาวไทยเป็นผู้เรียกร้องขอร่วมจัดการศึกษา และรัฐอนุมัติให้เอกชนมี
ส่วนร่วมจัดการศึกษาได้เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2508 กฎหมายในการจัดตั้งมี 2 ฉบับ คือ
พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. 2512 และพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.

2522 ในช่วง 15 ปีการศึกษา (2513-2528) มีเอกชนขออนุญาตจัดตั้ง 32 ราย ได้รับอนุญาตจัดตั้ง 19 ราย ไม่ได้รับอนุญาต 6 ราย อยู่ในระหว่างการดำเนินการ 7 ราย และเลิกสัมปทาน 1 ราย ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นมหาวิทยาลัย 4 ราย วิทยาลัยเอกชน 15 ราย หลักสูตรและการสอนในระยะเริ่มแรกเป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตร ต่อมาในปีถัดมาได้รับอนุญาตให้จัดหลักสูตรปริญญาตรี นอกจากนี้ยังสามารถจัดหลักสูตรปริญญาเอกได้ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 รัฐวางมาตรการในการรับรองมาตรฐานการศึกษาในปีการศึกษา 2515 สาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเปิดสอน คือ บริหารธุรกิจ พยาบาล และแนวโน้มการสอนเป็นในทาง เกษตรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

การบริหารงานภายในของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นไปตามหลักการบริหารงาน โดยองค์คณะบุคคล บทบาทยังเน้นภารกิจหลักในเรื่องการผลิตบัณฑิต

แนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนระยะหลัง พ.ศ.2528 ทางด้านกฎหมายจะมีกฎหมายอีกวาระหนึ่งเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชนสามารถดำเนินงานด้วยความคล่องตัว การปฏิบัติภารกิจ ทั้ง 4 ด้าน จะปฏิบัติอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในเรื่องการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องคำนึงถึงความมั่นคงของสถาบันที่จะดำเนินการ มาตรฐานการศึกษาและคุณภาพบัณฑิต โดยสาขาวิชาที่เปิดสอนจะต้องสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐ ความพร้อมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและความสอดคล้องของตลาดแรงงาน (17)

บทบาทภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ประไพพรรณ โพธิ์กระฉ่าง ได้ศึกษาวิจัย บทบาทในการสอนการวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคมและการถ่ายทอดรักษาศิลปวัฒนธรรม ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสอบถามความเห็นอาจารย์ประจำ พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นต่อบทบาทเป็นจริงในด้านการสอน อยู่ในระดับปานกลาง และมีความคาดหวังต่อบทบาทในด้านการสอนอยู่ในระดับสูง อาจารย์มีความคาดหวังต่อบทบาทในด้านการวิจัยอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ ปัญหาในด้านการสอนนั้นอาจเป็นเพราะวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่ยังมีสภาพด้านการบริหารงานบุคคลและงานวิชาการยังไม่ดีนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านวิชาการนั้นวิทยาลัยเอกชนประสบปัญหาในการสรรหาผู้สอนประจำ และผู้สอนพิเศษที่มีวุฒิและประสบการณ์สูง สำหรับปัญหาด้านการวิจัยนั้น ผู้บริหารยังไม่เข้าใจถึงปรัชญาของการอุดมศึกษาในส่วนของภาระหน้าที่ค้นคว้าวิชาการใหม่ ๆ เพื่อสังคม นอกจากนั้น

พบว่า อาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีภาระด้านการสอนมากไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับ
ทำการวิจัย และขาดเงินทุนสนับสนุนการศึกษาและวิจัย (39)

ส่มหมาย สันทร่ เรือง ไต้วิจัย เรือง เป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย
พบว่า มหาวิทยาลัยเอกชนมีบทบาทด้านการผลิตบัณฑิตมุ่งทางด้าน สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์
วิทยาศาสตร์ จุดเด่นอยู่ที่สาขาบริหารธุรกิจ ในอนาคตมุ่งพัฒนาบัณฑิตและขยายตัวไปสู่บัณฑิตศึกษา
โดยเฉพาะระดับปริญญาโท ด้านการวิจัยสถาบันอุดมศึกษา เอกชนมุ่งวิจัยเชิงประยุกต์และวิจัย
สถาบันโครงการจัดทำวิจัยน้อย ด้านบริการวิชาการแก่สังคม มุ่งพัฒนาชุมชน กิจกรรมที่จัดส่วนมาก
ได้แก่ การเป็นวิทยากร การจัดสัมมนาออกค่ายอาสาพัฒนา ร่วมมือกับชุมชนในการจัดทำกิจกรรม
ต่าง ๆ ด้านทุนบำรุงศิลปวัฒนธรรม มุ่งรักษามรดกทางวัฒนธรรมและรักษาความเป็นเอกลักษณ์
ไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่รัฐต้องมีนโยบายชัดเจนแน่นอนที่จะไม่เปิดสอนสาขาวิชาซ้ำซ้อนกัน และ
แข่งขันกับมหาวิทยาลัยเอกชน รัฐควรจัดงบประมาณให้ทุนวิจัยส่งเสริมให้คณาจารย์ในมหาวิทยาลัย
ของรัฐมีส่วนช่วยพัฒนามหาวิทยาลัยเอกชน แก้อิทธิพลหมาย ระเบียบ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เป็น
อุปสรรคต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยเอกชน (18)

ด้านบริหารการศึกษา

ศำมิง แล่งทรัพย์ ไต้ศึกษาวิจัย เรือง ทัศนคติของผู้บริหารและคณาจารย์ในสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชนต่อการปฏิบัติงานที่เป็นจริงและที่ต่องการของคณะกรรมการเฉพาะกิจของทบวง
มหาวิทยาลัย ผลวิจัยพบว่า ในเรื่องคณะกรรมการเฉพาะกิจของทบวงมหาวิทยาลัย คือ คณะ
อนุกรรมการหลักสูตร คณะกรรมการรับรองมาตรฐานการศึกษา และกรรมการลอบไล่ภายนอก
ผู้บริหารและคณาจารย์มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่องการปฏิบัติ
งานที่เป็นจริงและที่ต่องการของคณะกรรมการทั้ง 3 ชุด ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ทบวงมหาวิทยาลัย
ปรับปรุงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเฉพาะกิจของทบวงมหาวิทยาลัย โดยการจัดสัมมนาคณะ
กรรมการเฉพาะกิจของทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อให้เข้าใจนโยบายการปฏิบัติงานการพิจารณา
หลักสูตร การรับรองมาตรฐานการศึกษา การวัดผลการศึกษา การจัดทำคู่มือแต่งตั้งขั้นตอนต่าง ๆ
ของการเสนอหลักสูตร การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้บริหารและคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
ให้เข้าใจเรื่องการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานการศึกษา การวัดผลการศึกษา (40)

นอกจากนี้ เอนก คัลโกกลุ่ม ศึกษาวิจัยเรื่อง "งานบริหารการศึกษาของวิทยาลัย เอกชน" ผลวิจัยพบว่า โครงสร้างของระบบบริหารการศึกษาของวิทยาลัยเอกชนไม่แตกต่างไปจากของรัฐ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ลำดับความสำคัญของงานบริหารการศึกษามีดังนี้ งานบริหารกิจการนักศึกษา งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารธุรการ การเงินและบริการอื่น ๆ และงานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน ตามลำดับ แต่ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำกลับเห็นงานบริหารธุรการ การเงิน และบริการอื่น ๆ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และได้พบปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร คือ หลักสูตรวิทยาลัยเอกชนไม่ล้ามารถวางหลักสูตรให้เป็นไปตามปรัชญาและเป้าหมายของวิทยาลัย หลักสูตรวิทยาลัยเอกชนมุ่งเน้นตลาดแรงงาน ซึ่งต้องการเนื้อหาวิชาให้มากขึ้น แต่มีนักศึกษาที่มาเรียนวิชาพื้นฐาน ทำให้เสียเวลา 1 ปีเต็ม อีกประการหนึ่งการพิจารณาหลักสูตรของกรรมการใช้เวลาในการพิจารณานานมาก ทำให้ผลการอนุมัติในการให้เปิดสอนหลักสูตรช้าไม่ทันกับความต้องการของตลาดแรงงาน การบริหารการสอนในบางสาขาวิชาน่าจะรวมเป็นคณะวิชาเดียวกันได้ เพื่อความคล่องตัวและการประหยัด เช่น คณะวิชาบริหารธุรกิจและคณะวิชาการศึกษา คณะวิชานิติศาสตร์ กับคณะวิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น (41)

ด้านบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

นพ ศิริบุญนาถ ได้ศึกษาเรื่อง สถานภาพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลวิจัยพบว่า ระบบการควบคุมและการประสานงานระหว่างทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีผลกระทบต่อสถานภาพของอาจารย์ประจำ โดยเฉพาะเสรีภาพทางวิชาการถูกจำกัดโดยรัฐบาลหรือทบวงมหาวิทยาลัย ทุกขั้นตอนในการดำเนินงานของสถาบันฯ ถูกดูแลหรือควบคุมอย่างใกล้ชิดจากรัฐบาล และเนื่องจากฐานะการเงินของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมาก ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องช่วยเหลือตัวเองอย่างมากในเรื่องนี้ สถาบันฯ จึงพยายามอย่างยิ่งที่จะให้รัฐช่วยเหลือสถาบันฯ ทั้งทางด้านความร่วมมือประสานงานทางด้านวิชาการ กฎหมาย หรือการบริหาร และที่สำคัญคือด้านการเงิน (42)

สำหรับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน นั้น วิไลลักษณ์ รัตนเพชรธรรม ได้ศึกษาวิจัย พบว่า อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานระดับสูง อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การทำงานในสถาบันการศึกษาเอกชนนั้น ได้รับมอบหมายงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ที่เหมาะสมกับความสามารถ รวมทั้ง

ได้รับการยกย่อง ชมเชย และการยอมรับในความสามารถจากเพื่อนร่วมงานหรือผู้บังคับบัญชา
แต่อย่างไรก็ตาม ผลประโยชน์ในด้านเงินเดือนค่าตอบแทน รวมทั้งสวัสดิการต่าง ๆ ยังไม่เป็น
ที่น่าพอใจนัก ควรจะได้มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น (43)

ค่านักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

ในด้านนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ลุ่มล่า อิมบัวรุ่ง ศึกษาเรื่อง ปัจจัย
ที่ทำให้นักศึกษาเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มี
อิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักศึกษา คือ สามารถเลือกเรียนคณะและสาขาที่ต้องการได้ตามที่ชอบ
อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีอาจารย์ที่ทรงคุณวุฒิเป็นจำนวนมาก นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีคณาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถในการสอน มีระบบบริหารงานของ
สถาบันที่สนับสนุน และเจ้าหน้าที่ช่วยต่อการก้าวหน้าทางวิชาการ มีการเอาใจใส่ต่อสวัสดิการต่าง ๆ
ของนักศึกษา แต่อย่างไรก็ตามสถาบันการศึกษาเอกชนนั้นยอมไม่ยอมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการ
แสดงความคิดเห็นด้านการบริหารของสถาบัน (44)

ความสัมพันธ์ระหว่างทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

ความสัมพันธ์ระหว่างทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นไปทางด้าน
กฎหมาย และการร่วมมือประสานงานทั้งสองฝ่าย เพื่อส่งเสริมให้การจัดการอุดมศึกษาของเอกชน
มีมาตรฐานการศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาโดยตรง ตามพระราช
บัญญัติระเบียบปฏิบัติราชการของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2520 ในเรื่อง กำหนดมาตรฐานและให้
ความเห็นชอบหลักสูตรของมหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัด สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน ติดตามประเมินการจัดการศึกษาและประสานการจัดการศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย
และสถาบันในสังกัดและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน แต่ในส่วนใหญ่ ๆ แล้ว การดำเนินการกำกับกา
รศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 และ
กองสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดทบวงมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง

ความสัมพันธ์ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522

ทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน 8 หมวด คือ

- หมวด 1 การจัดตั้งและเปิดดำเนินการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- หมวด 2 คณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- หมวด 3 การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- หมวด 4 ประกาศนียบัตร ปริญญา และเครื่องหมายวิทยฐานะ
- หมวด 5 ทรัพย์สินและการบัญชี
- หมวด 6 การควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- หมวด 7 การเลิกและโอนกิจการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- หมวด 8 บทกำหนดโทษ

ผู้วิจัยศึกษา สรุปเป็นดังนี้

1. การจัดตั้งและเปิดดำเนินการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

1.1 การจัดตั้งสถาบัน

ผู้ที่ยื่นขออนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (หรือผู้รับใบอนุญาตจัดตั้ง) จะต้องเสนอขอรับใบอนุญาตจัดตั้งจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้งนี้ ผู้รับใบอนุญาตจะต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินตามที่กำหนดในกฎทบวง (กฎทบวงฉบับที่ 3) พ.ศ.2525) คือ

ข้อ 1 ที่ดินที่ใช้ในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จะเปิดสอนในสาขาวิชาดังต่อไปนี้ ต้องมีเนื้อที่ ดังนี้

1.1 สาขาวิชาที่ไม่ต้องมีห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ หรือโรงฝึกงาน ต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 6 ไร่

1.2 สาขาวิชาที่ต้องมีห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ หรือโรงฝึกงาน ต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 8 ไร่

1.3 สาขาวิชาเกษตรกรรมที่ต้องมีที่ดินสำหรับฝึกงาน ต้องมีเนื้อที่ ไม่น้อยกว่า 158 ไร่

ในกรณีที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนใดเปิดสอนสาขาวิชาตาม 1.1, 1.2 และ/หรือ 1.3 หลายสาขาวิชารวมอยู่ในสถาบันเดียวกัน ต้องมีที่ดินตามที่กำหนดใน 1.1, 1.2 หรือ 1.3 แล้วแต่กรณีใดจะมากกว่า

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะให้มีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อเปิดสอนสาขาวิชาตาม 1.1 หรือ 1.2 ที่รัฐกำลังขาดแคลน และควรได้รับการผ่อนผันให้มีเนื้อที่น้อยกว่าที่กำหนดใน 1.1 หรือ 1.2 รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสถาบันอาจกำหนดเนื้อที่ที่ดินที่ใช้เป็นที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่จะเปิดสอนในสาขาวิชาดังกล่าวแต่ละสาขาวิชาไม่น้อยกว่า $2\frac{1}{2}$ ไร่ ก็ได้ แต่ในกรณีที่เปิดสอนสาขาวิชาดังกล่าวรวมกับสาขาวิชาตาม 1.1, 1.2 และหรือ 1.3 ในสถาบันเดียวกัน ให้นำความในวรรคสองมาใช้อ้างอิง

ข้อ 2 ที่ดินที่ใช้ในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามข้อ 1 ต้องเป็นที่ดินผืนเดียวกัน ในกรณีที่ที่ดินที่ให้จัดตั้งไม่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน ที่ดินดังกล่าวจะต้องอยู่ในลักษณะที่อำนวยความสะดวกในการศึกษาได้ตามสมควร และจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสถาบันเป็นราย ๆ ไป

ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินตามที่กล่าวโดยพลอตภาระติดพันใด ๆ ให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันได้รับใบอนุญาต เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็น และรัฐมนตรีอนุญาตให้ขยายเวลาออกไปตามควรแก่กรณี (มาตรา 11 พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522)

สถาบันอุดมศึกษาต้องมีข้อกำหนดของสถาบันอย่างน้อยมีรายการ ชื่อ ที่ตั้ง วัตถุประสงค์ จำนวนเงินทุนประเดิม ทรัพย์สินที่จะใช้ในการจัดตั้งและโครงการใช้จ่าย อัตราค่าเรียน ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียม โครงการจัดการศึกษา หลักสูตร การสอน อุปกรณ์การศึกษา วิธีการรับนักศึกษาและให้นักศึกษาออก การกำหนดเครื่องแบบ การแต่งเครื่องแบบของนักศึกษา และการกำหนดเครื่องหมายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โครงการจัดหาคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ การกำหนดตำแหน่งและคุณสมบัติทางวิชาการของคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ อัตราค่าสอน

เงินเดือน หลักเกณฑ์การจ้าง เลิกจ้าง และสวัสดิการของคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ และรายการอื่น ๆ (มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522)

การเล่นยอจัดตั้งสถาบันฯ ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องเสนอโครงการจัดตั้งสถาบัน ซึ่งประกอบด้วยเหตุผลและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง รายละเอียดของรายการข้อกำหนดสถาบัน ผู้ที่จะดำรงบริหารสถาบัน สถาบัน หัวหน้าสาขาวิชา การจัดหาอาจารย์ที่มีอัตราส่วนอาจารย์ : นักศึกษา ตามเกณฑ์ที่กำหนด โครงการทางการเงินของสถาบัน หลักสูตรที่จะเปิดสอน ทั้งนี้ สามารถแสดงถึงความพร้อมในการจัดการศึกษา

1.2 สถานภาพสถาบัน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสภาพเป็นนิติบุคคล แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ มหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย โดยมีลักษณะตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (กฎทบวง ฉบับที่ 2 พ.ศ.2525)

1.2.1 มหาวิทยาลัย

- 1) ดำเนินการให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงหลายสาขาวิชา หรือหลายกลุ่มสาขาวิชา
- 2) ดำเนินการให้การศึกษาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาทุกชั้น และประกาศนียบัตรบัณฑิต
- 3) มีภารกิจด้านการสอน การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

1.2.2 สถาบัน

- 1) ดำเนินการให้การศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งเน้นการสอนในสาขาวิชาใดหรือกลุ่มสาขาวิชาใดโดยเฉพาะ
- 2) ดำเนินการให้การศึกษาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาทุกชั้น และประกาศนียบัตรบัณฑิต
- 3) มีภารกิจด้านการสอน การผลิตบัณฑิต และการวิจัย และอาจกระทำการกิจเกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม หรือการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติด้วยก็ได้

1.2 3 วิทยาลัย

- 1) ตำเนินการให้การศึกษาในด้านวิชาการศึกษาและวิชาชีพชั้นสูงในบางสาขาวิชา
- 2) ตำเนินการให้การศึกษาเพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา ในชั้นที่ไม่สูงกว่าปริญญาโท และประกาศนียบัตรบัณฑิต
- 3) มีภารกิจด้านการสอน และการผลิตบัณฑิต และอาจกระทำการกิจเกี่ยวกับการวิจัยหรือการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม หรือการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติด้วยก็ได้

1.3 การเปิดตำเนินการ

การขอเปิดตำเนินการ หมายถึง การขอเปิดตำเนินการสาขาวิชา ซึ่งส่สถาบันจะต้องเสนอโครงการเปิดตำเนินการสาขาวิชา โดยมีรายละเอียดหลักเกี่ยวกับ หลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้สมัครเข้าศึกษา จำนวนนักศึกษาในสาขาวิชาและในระดับที่จะรับเข้าศึกษาและคาดว่าจะสำเร็จการศึกษาในแต่ละปีการศึกษา หัวหน้าสาขาวิชา อาจารย์ประจำสาขาวิชา อาจารย์ประจำที่ร่วมสอน อาจารย์พิเศษ บุคลากรอื่น ๆ ในสาขาวิชาเมื่อเริ่มโครงการและที่ละคดีหาเพิ่มเติมภายในเวลา 5 ปี หนังสือห้องสมุดและบุคลากร (กฎทบวงฉบับที่ 4 พ.ศ.2525 ออกตามความในพระราชบัญญัติส่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522)

การขอเปิดตำเนินการสาขาวิชาระดับใด (ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก) ส่สถาบันฯ ต้องแสดงความประสงค์ขอให้รับรองวิทยฐานะเพื่อจะทำกำรสอนเพื่อให้ปริญญา การขอรับรองวิทยฐานะเพื่อให้ปริญญาทุกชั้นหรือมากกว่าหนึ่งชั้นในคราวเดียวกันจะกระทำมิได้ และการขอให้รับรองวิทยฐานะเพื่อทำกำรสอนเพื่อให้ปริญญาในชั้นสูงกว่ำที่เคยได้รับการรับรองวิทยฐานะไว้แล้ว ส่สถาบันฯ จะต้องได้ตำเนินกำรสอนในชั้นปริญญาที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะไว้แล้วนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่ำสามปี (กฎทบวงฉบับที่ 5 พ.ศ.2525 ออกตามความในพระราชบัญญัติส่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522)

1.4 การขอรับรองมาตรฐานการศึกษา

ส่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้เปิดตำเนินการในสาขาวิชาใดแล้ว หากประสงค์ยื่นคำขอให้รับรองมาตรฐานต้องยื่นคำขอและ เอกสำรประกอบการประเมินคุณภาพการ

จัดการศึกษา ศาสนาให้ไว้เฉพาะสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่ง และในระดับใดระดับหนึ่งเท่านั้น ภายในกำหนดเวลาดังนี้

- 1.4.1 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรตามมาตรา 50(1) ให้ยื่นภายหลัง จากได้เปิดสอนในสาขาวิชานั้นแล้ว และต้องยื่นก่อนที่จะมีผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานั้น
- 1.4.2 หลักสูตรอนุปริญญา หรือประกาศนียบัตร ตามมาตรา 50(2) ให้ ยื่นหลังจากได้เปิดสอนในสาขาวิชานั้นแล้ว ไม่น้อยกว่าหนึ่งภาคการศึกษา และต้องยื่นก่อนที่จะมี ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานั้น ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีการศึกษา
- 1.4.3 หลักสูตรระดับปริญญาตรี ให้ยื่นหลังจากได้เปิดสอนในสาขาวิชานั้น แล้ว ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีการศึกษา และต้องยื่นก่อนที่จะมีผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานั้น ไม่น้อยกว่า สองปีการศึกษา
- 1.4.4 หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตตามมาตรา 50(3) ให้ยื่นหลัง จากได้เปิดสอนในสาขาวิชานั้นแล้ว และต้องยื่นก่อนที่จะมีผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานั้น ไม่น้อยกว่า หนึ่งภาคการศึกษา
- 1.4.5 หลักสูตรระดับปริญญาโท ให้ยื่นหลังจากได้เปิดสอนในสาขาวิชา นั้นแล้ว ไม่น้อยกว่าหนึ่งภาคการศึกษา และต้องยื่นก่อนที่จะมีผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชานั้น ไม่น้อยกว่าสองปีการศึกษา

เพื่อประโยชน์ในการรับรองมาตรฐานการศึกษา ให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จัดทำเอกสารประกอบการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาในสาขาวิชาและในระดับที่ยอมรับรอง มาตรฐาน ตามแบบ ทม.6 ที่แสดงรายละเอียดในเรื่อง จำนวนนักศึกษาจำนวนตามสาขาวิชาและ ระดับ บุคลากรได้แก่ หัวหน้าสาขาวิชา อาจารย์ประจำสาขาวิชา อาจารย์ประจำที่ร่วมสอน อาจารย์ พิเศษ บุคลากรอื่น ๆ ของสถาบัน จำนวนหนังสือวารสารในห้องสมุด จำนวนหนังสือและรายชื่อฯ สำหรับสาขาวิชาที่มีอยู่ในห้องสมุด อุปกรณ์การศึกษาในสาขาวิชา และระดับที่ยอมรับรองมาตรฐาน การศึกษา ตารางสอนของสาขาวิชาที่ยอมรับรองมาตรฐานฯ ที่มที่ใช้สอนในรูปแบบอาคาร สำหรับสาขาวิชา และหลักสูตรของสาขาวิชา และระดับที่ยอมรับรองมาตรฐานการศึกษา

เมื่อสถาบันฯ ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาในสาขาวิชาใดและระดับ ใดแล้ว สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นจัดทำเอกสารประกอบการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาใน สาขาวิชานั้น และในระดับนั้นตามแบบที่กำหนดใน ทม.6 โดยอนุโลม และยื่นต่อทบวงมหาวิทยาลัย

ทุกระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษานั้น (กฎทบวงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2525) ออกตามความในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522)

2. คณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

คณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และบุคคลซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่น้อยกว่า 7 คน แต่ไม่เกิน 12 คน เป็นกรรมการ

บุคคลซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่น้อยกว่า 3 คน ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคธุรกิจ เอกชน

กรรมการสถาบันซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี

คณะกรรมการสถาบัน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) พิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด ให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถาบัน
- 2) ให้ความเห็น หรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกกฎทบวง ตามพระราชบัญญัตินี้ และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 3) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานการศึกษา และวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด
- 4) พิจารณาหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด
- 5) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้บริหารสถาบัน และคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 6) พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการเสนอให้ปริญญาภิตติมศักดิ์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 7) ปฏิบัติหน้าที่ที่มิกฎหมายกำหนดไว้ ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสถาบัน

3. การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยเอกชน

3.1 สภามหาวิทยาลัย ผู้บริหารสภามหาวิทยาลัย นักศึกษา

3.1.1 สภามหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสภามหาวิทยาลัยเอกชน เช่น วางระเบียบข้อบังคับ จัดสรรทุนเป็นกองทุนประเภทต่าง ๆ การปรับปรุงหลักสูตร อนุมัติการให้ปริญญา พิจารณาการแต่งตั้ง ยุบ รวม และเลิกคณะวิชา เป็นต้น

องค์ประกอบ ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารสภามหาวิทยาลัย (2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของผู้รับใบอนุญาต จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 11 คน (3) ผู้ทรงคุณวุฒิที่รัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนตาม (1) และ (2) รวมกัน กรรมการอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี (มาตรา 28, 30) นอกจากนี้หลักเกณฑ์การพิจารณาแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย ดังนี้

- 1) เป็นผู้สามารถอุทิศเวลาให้แก่การประชุมสภามหาวิทยาลัยได้อย่างเต็มที่
- 2) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่สภามหาวิทยาลัยเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยเปิดสอนอยู่
- 3) ควรเป็นผู้มีวุฒิปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์หรือมีตำแหน่งราชการไม่ต่ำกว่ารองอธิบดี
- 4) ไม่เป็นผู้มีผลประโยชน์หรือมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับสภามหาวิทยาลัยเอกชนใด

กรรมการสภามหาวิทยาลัยตาม (2) จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้องมีสัญชาติไทยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตาม (2) หรือ (3) ต้องไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี ผู้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาอาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยตาม (2) และ (3) ได้ แต่ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยและไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี (มาตรา 29)

3.1.2 ผู้บริหารสถาบัน

ผู้บริหารสถาบันเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและรับผิดชอบการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมติที่สภาสถาบันกำหนดหรือมอบหมาย และจะมีรองผู้บริหารคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้เพื่อทำหน้าที่และรับผิดชอบตามที่ผู้บริหารสถาบันมอบหมาย (มาตรา 35)

ผู้บริหารสถาบันได้รับการแต่งตั้งจากสภาสถาบันและได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสถาบัน (มาตรา 37)

ตำแหน่งผู้บริหารสถาบันที่จะอนุญาตให้มีได้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนถือเกณฑ์ดังนี้ (กฎทบวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2526) ออกตามความในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522)

- 1) อธิการบดี สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เปิดสอนสูงกว่าระดับปริญญาตรี
- 2) อธิการ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี
- 3) ผู้อำนวยการ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เปิดสอนระดับประกาศนียบัตร และอนุปริญญาหรือเทียบเท่า

ผู้บริหารสถาบันต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ (มาตรา 38)

- 1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 25 ปี
- 2) มีความรู้สอบไล่ได้ปริญญาตรี และเป็นหรือเคยเป็นคำลตราจารย์มาแล้ว หรือมีความรู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือเทียบเท่า
- 3) ไม่เป็นผู้มีหรือเคยมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- 4) ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- 5) ไม่เป็นผู้เคยถูกออกจากงานหรือราชการและมีความผิด เว้น

แต่รัฐมนตรีเห็นว่าความผิดนั้นไม่ขัดต่อการ เป็นผู้บริหารสถาบัน

6) ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หรือโดยคำสั่งที่ขอบด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่คณะกรรมการสถาบันเห็นว่าไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

ผู้บริหารสถาบันมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้ (มาตรา 39)

- 1) ควบคุมดูแลกิจการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 2) พิจารณาแต่งตั้งคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 3) จัดทำทะเบียนคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง
- 4) ควบคุมการเงิน การพัสดุ สถานที่และทรัพย์สินอื่นของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 5) เป็นผู้แทนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกิจการทั่วไป
- 6) จัดทำรายงานประจำปีและรายงานอื่น ๆ ตามที่สภาสถาบันหรือรัฐมนตรีกำหนด
- 7) รักษาวินัยและระมัดระวังมิให้มีการดำเนินการอันเป็นภัยต่อความมั่นคง หรือความปลอดภัยของประเทศ หรือความสงบเรียบร้อย วัฒนธรรมของชาติ หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนในบริเวณสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หน้าที่ที่สภาสถาบันมอบหมายและที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522
- 9) ดำเนินกิจการอื่นอันเป็นปกติธุระที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพึงกระทำ

3.1.3 คณาจารย์

คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง อาจารย์ประจำ อาจารย์พิเศษ และครูปฏิบัติการ ซึ่งผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะเป็นคำขออนุญาตแต่งตั้งต่อทบวงมหาวิทยาลัย ตามแบบที่ทบวงฯ กำหนด

คณาจารย์ (ยกเว้นครูปฏิบัติการ) มีตำแหน่งทางวิชาการดังต่อไปนี้
(มาตรา 41)

- 1) คำนัลตราจารย์ซึ่งอาจเป็นคำนัลตราจารย์ประจำหรือคำนัลตราจารย์พิเศษ
- 2) รองคำนัลตราจารย์
- 3) ผู้ช่วยคำนัลตราจารย์
- 4) อาจารย์ ซึ่งอาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษ ตำแหน่งทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นไปตามหลักเกณฑ์การพิจารณาตำแหน่งวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

อาจารย์ต้องมีคุณเลื่อมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ (มาตรา 42)

- 1) มีความรู้ลอบโล่ได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือมีความรู้ความชำนาญพิเศษในวิชาใดวิชาหนึ่ง
- 2) ไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
- 3) ไม่เป็นผู้มีหรือเคยมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- 4) ไม่เป็นผู้ผิดกไฟหรือ ล้อมไลในลัทธิอันเป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศไทยหรือขัดต่อระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ
- 5) ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่ล่อมประกอบ
- 6) ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือโดยคำสั่งที่ยอบด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่โทษล้าหรับความผิดที่คณะกรรมการสถาบันเห็นว่าไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ครูปฏิบัติการ

ในกรณีที่จำเป็น สังกาบัณฑิตศึกษาเอกชนอาจมีครูปฏิบัติการด้วยก็ได้ (มาตรา 45) โดยมีคุณสมบัติดังนี้ (กฎทบวงฉบับที่ 7 (พ.ศ.2525) ออกตามความในพระราชบัญญัติสภาบัณฑิตศึกษาเอกชน พ.ศ.2522)

ข้อ 1 ครูปฏิบัติการจะต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่าในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่จะสอน และจะสอนได้เฉพาะวิชาที่เป็นภาคปฏิบัติในหลักสูตรที่ไม่สูงกว่าระดับปริญญาตรีเท่านั้น

ในกรณีที่มีความรู้สอบไล่ได้ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่าตามวรรคหนึ่ง ต้องเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับวิชาที่จะสอนเป็นอย่างดีมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

ข้อ 2 ครูปฏิบัติการต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (1) ไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
- (2) ไม่เป็นผู้มีหรือเคยมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (3) ไม่เป็นผู้มีไข้หรือเสื่อมใสในสัทธิที่เป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศหรือขัดต่อระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ
- (4) ไม่เป็นผู้วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (5) ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือโดยคำสั่งที่ชอด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่คณะกรรมการสภาบัณฑิตเห็นว่าเป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

3.1.4 นักศึกษา

นักศึกษา หมายถึง ผู้มีความรู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือมีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า ซึ่งเข้ารับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (มาตรา 5)

การเป็นนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้น ต้องผ่านการคัดเลือกที่สถาบันแต่ละแห่งกำหนด หรืออาจเป็นผู้เรียนสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยใช้หลักเกณฑ์การเทียบวิชาเรียนและโอนหน่วยกิตสำหรับหลักสูตรที่ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี เพื่อเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2525

3.1.5 โครงสร้างบริหารภายในสถาบัน

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522 บัญญัติถึง
การแบ่งส่วนงานของสถาบันไว้ คือ (มาตรา 16)

- 1) สำนักบริหาร
- 2) คณะ
- 3) บัณฑิตวิทยาลัย
- 4) สถาบันเพื่อการวิจัย สำนักหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น

เพื่อส่งเสริมวิชาการ

สำนักบริหาร อาจแบ่งส่วนงานภายในได้ตามความเหมาะสม
คณะ อาจแบ่งส่วนงานเป็นภาควิชาหรือสำนักงานเลขานุการ
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบัน สำนัก หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น

อาจแบ่งส่วนงานเป็นฝ่ายและสำนักเลขานุการ

4. ประกาศนียบัตร ปริญญา และเครื่องหมายวิทยฐานะ

4.1 ประกาศนียบัตรและปริญญา

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา หรือประกาศนียบัตรบัณฑิต ในสาขาวิชาที่มีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ เมื่อรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสถาบันได้รับรองมาตรฐานการศึกษาในสาขาวิชาที่มีการสอนนั้น การกำหนดให้สาขาวิชาใด มีปริญญาชั้นใด และจะให้ใช้ตัวย่ออย่างไร ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ปริญญามีสามชั้น คือ

เอก	เรียกว่า	ศษฎบัณฑิต	ใช้ตัวย่อ	ด.
โท	เรียกว่า	มหาบัณฑิต	ใช้ตัวย่อ	ม.
ตรี	เรียกว่า	บัณฑิต	ใช้ตัวย่อ	บ.

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถาบัน มีอำนาจให้ปริญญาภาคติมศักดิ์แก่บุคคลซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเห็นว่า ทรงคุณวุฒิสมควรแก่ปริญญา นั้น ๆ แต่จะให้ปริญญาดังกล่าวแก่กรรมการสภาสถาบัน คณาจารย์ประจำ หรือเจ้าหน้าที่ของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนนั้นไม่ได้ (มาตรา 51)

4.2 เครื่องหมายวิทยฐานะ

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดให้มีครุวิทยฐานะและเข็มวิทยฐานะ เป็นเครื่องหมายของผู้ได้รับประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญา และประกาศนียบัตรบัณฑิต ตามที่ระบุไว้ในข้อกำหนด การใช้ครุวิทยฐานะและเข็มวิทยฐานะ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน

5. ทรัพย์สินและการบัญชี

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะต้องมิทูล หรือใช้ในการดำเนินการซึ่งอาจประกอบด้วย เงินทุนประเดิม และทรัพย์สินที่ระบุไว้ในข้อกำหนด และเงินทุนหรือทรัพย์สินที่ได้มาภายหลัง (มาตรา 53) ทุนของสถาบันแบ่งเป็นกองทุนประเภทต่าง ๆ คือ กองทุนทั่วไป กองทุนทรัพย์สินถาวร กองทุนวิจัยและห้องสมุด กองทุนส่งเสริมการศึกษากองทุนอื่นตามที่รัฐมนตรีอนุญาต ทั้งนี้ สภาสถาบันเป็นผู้จัดสรร (มาตรา 54-59)

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนอาจมีรายได้ดังนี้ (มาตรา 60)

- 1) ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียม
- 2) เงินและทรัพย์สินอื่นที่มีผู้ให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- 3) รายได้ที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและรายได้อื่นของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

สำหรับรายจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของสถาบันฯ ในกรณีที่สถาบันฯ มีกำไรจากการดำเนินการตามกฎหมาย สภาวิทยาลัยจะต้องจัดสรรเงินกำไรให้กับกองทุนต่าง ๆ นอกจากกองทุนทั่วไปในอัตราร้อยละ 60 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 40 อาจจัดสรรให้แก่ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้ง แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 15 ของทรัพย์สินในกองทุนทุกประเภทรวมกันหลังจากหักหนี้สินแล้ว (มาตรา 61)

ในด้านการบัญชี ผู้บริหารสถาบันจะต้องรับผิดชอบจัดทำบัญชีตามแนวทางที่ทบวงฯ กำหนด และลงรายการให้ครบถ้วนถูกต้อง เมื่อผู้สอบบัญชีตรวจสอบและรับรองงบการเงินแล้ว จะต้องนำเสนอสู่สภาวิทยาลัยเพื่ออนุมัติงบการเงิน และส่งสำเนาให้รัฐมนตรีทราบภายใน 15 วัน

6. การควบคุมสถาบัน

ประเด็นหลักที่พระราชบัญญัติฯ มีข้อกำหนดและข้อให้ปฏิบัติ คือ

- 1) พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนเพื่อตรวจตราควบคุมให้การปฏิบัติของสถาบันฯ เป็นไปตามข้อกำหนดและตามพระราชบัญญัติ (มาตรา 67)
- 2) การกระทำต่อไปนี้ สถาบันฯ ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสถาบัน (มาตรา 68)
 - 2.1 การรับความช่วยเหลือทางการเงิน อุปกรณ์การศึกษา หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลใดเป็นจำนวนเงินหรือมูลค่าเกินครึ่ง ละห้าล้านบาท
 - 2.2 การรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากสถาบันการศึกษาหรือบุคคลใด
 - 2.3 การเข้าสัมทบสถาบันการศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศ
 - 2.4 การกู้เงินครั้งเดียวหรือหลายครั้ง รวมกันเกินร้อยละสิบห้าของมูลค่าของทรัพย์สินที่สถาบันอุดมศึกษา เอกชนมีอยู่ขณะนั้น ทั้งนี้ หนี้สินสะสมต้องไม่เกินมูลค่าแห่งทรัพย์สิน
 - 2.5 การซื้อหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่มีราคาเกินหนึ่งล้านบาท
 - 2.6 การขอโอนเงินของกองทุนประเภทหนึ่งไปใช้ประเภทหนึ่ง
- 3) ห้ามมิให้สถาบันฯ รับเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลใด ซึ่งการรับนั้นอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศหรือขัดต่อวัฒนธรรมของชาติหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (มาตรา 69)
- 4) ในกรณีที่สถาบันฯ ต้องหยุดสอน นอกจากการหยุดตามปกติ ผู้บริหารสถาบันฯ ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้รัฐมนตรีทราบภายในสามวัน นับแต่วันหยุดสอน (มาตรา 70)
- 5) ในกรณีที่คณาจารย์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีฯ พ้นสภาพการเป็นคณาจารย์ในสถาบันฯ ผู้บริหารสถาบันฯ ต้องแจ้งให้คณะกรรมการสถาบันฯ ทราบภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันพ้นสภาพ (มาตรา 71)

6) ในกรณีที่ปรากฏว่า อาคารสถานที่หรือบริเวณที่ตั้งของสถาบันฯ มีสภาพขัดต่อลักษณะหรืออนามัย ไม่มั่นคง หรือมีเหตุอันอันอาจเป็นอันตรายแก่นักศึกษา รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้ผู้บริหารสถาบันฯ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาอันสมควร หรือเมื่อเห็นเป็นการจำเป็นจะสั่งให้สถาบันอุดมศึกษา เอกชนหยุดสอนในระหว่างเวลาที่ต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุง หรือจนกว่าจะเห็นว่าเหตุที่สั่งให้หยุดสอนนั้นได้ผ่านพ้นไปแล้วก็ได้ (มาตรา 72)

7) ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาต กรรมการสภาสถาบัน ผู้บริหาร คณาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ ใช้หรือยอมให้ผู้อื่นใช้ชื่อหรือเครื่องหมายของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน นอกเหนือไปจากที่ระบุไว้ในข้อกำหนดหรือใช้หรือยอมให้ผู้อื่นใช้สถานที่เพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย วัฒนธรรมของชาติ หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือการอันไม่ควรแก่กิจการของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน (มาตรา 73)

8) เมื่อปรากฏว่าสถาบันฯ ใดที่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนในสาขาวิชาใดแล้ว สถาบันฯ นั้นไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการหรือเงื่อนไขที่กำหนดในกฎบวงหรือการศึกษาศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนใด เต็มลงจากมาตรฐานการศึกษาที่รับรองไว้ รัฐมนตรี โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสภาสถาบัน มีอำนาจสั่งการตามควรแก่กรณีดังต่อไปนี้ (มาตรา 74)

8.1 เตือนเป็นหนังสือให้ปรับปรุงแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ตามที่แจ้งไปภายในเวลาที่กำหนดซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควร

8.2 สั่งให้งดรับนักศึกษาในสาขาวิชาใด สาขาวิชาหนึ่งหรือทุกสาขาวิชาเมื่อไม่ปฏิบัติตาม (1)

8.3 เพิกถอนการรับรองมาตรฐานการศึกษา

8.4 เพิกถอนการรับรองวิทยฐานะ

8.5 เพิกถอนใบอนุญาตให้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

9) รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสภาสถาบันมีอำนาจสั่งให้สถาบันฯ อยู่ในควบคุมของทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ (มาตรา 75)

9.1 สถาบันฯ ไม่มีทุนพอที่จะดำเนินการต่อไป หรือมีหนี้สินเกินทรัพย์สินหรือมีฐานะการเงินไม่มั่นคงอันอาจเกิดความเสียหายแก่สถาบันฯ

9.2 สถาบันฯ ผ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน กฎบวง เงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด หรือประกาศที่ออกหรือกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือไม่ปฏิบัติตาม

ตามข้อกำหนดหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัติ ทั้งนี้ในเมื่ออาจทำให้เกิดความเสียหายแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

9.3 สถาบันฯ หยุดสอนเกินสองเดือนติดต่อกัน เว้นแต่เป็นการหยุดสอนตามข้อกำหนด

9.4 สภาสถาบัน กรรมการสภาสถาบัน ผู้บริหารสถาบัน คณะจารย์ในสถาบัน อุดมศึกษา เอกชนหรือนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนดำเนินการ อันเป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อย วัฒนธรรมของชาติหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

7. การเลิกและการโอนกิจการ

ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะเลิกดำเนินการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้แจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งรายละเอียดในการขอเลิก ต่อรัฐมนตรีก่อนสิ้นปีการศึกษาไม่น้อยกว่า 3 เดือน

ในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตประสงค์จะโอนกิจการให้แจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับการโอนและผู้รับต่อรัฐมนตรี

เมื่อรัฐมนตรีได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการสถาบันแล้ว รัฐมนตรีพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร (มาตรา 87 - มาตรา 89)

8. บทกำหนดโทษ

บัญญัติการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องการจัดตั้ง การเปิดดำเนินการสาขาวิชาการใช้ชื่อของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การเป็นกรรมการสภาสถาบัน ผู้บริหารสถาบันการไม่ให้คำชี้แจงแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ร้องขอ การรับความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการ การรับความช่วยเหลือ หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ การควบคุมสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เหล่านี้มีบทกำหนดระวางโทษปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ โทษปรับอื่น อุ่นอุตุไม่เกินหนึ่งแสนบาท ระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน ทั้งนี้แล้วแต่กรณี

การดำเนินงานของทบวงมหาวิทยาลัยต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นองค์กรของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นองค์กรของเอกชน แต่ทั้งสององค์กรมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ ดำเนินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของภาคเอกชน

ให้มีมาตรฐานวิชาการ เป็นที่เชื่อถือแก่ประชาชน นอกจากกำหนด "กองสํานักบันจตุตถศึกษา เอกชน"
เป็นหน่วยงานรับผิดชอบงานสํานักบันจตุตถศึกษา เอกชนตามกฎหมายแล้ว ทบวงมหาวิทยาลัยยังได้ใช้
คณะกรรมการ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากรัฐและภาคเอกชนมาปฏิบัติและประสานงานระหว่างงาน
ทบวงมหาวิทยาลัย กับงานสํานักบันจตุตถศึกษา เอกชนด้วย

คณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่ประสานงานกับสํานักบันจตุตถศึกษา เอกชน

1. คณะกรรมการสํานักบันจตุตถศึกษา เอกชน

ตามพระราชบัญญัติสํานักบันจตุตถศึกษา เอกชน พ.ศ. 2522 บัญญัติให้ "คณะกรรมการ
สํานักบันจตุตถศึกษา เอกชน" เป็นกรรมการที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับ
การรับรองมาตรฐานการศึกษา และวิทยฐานะของสํานักบันจตุตถศึกษา เอกชนพิจารณาหลักกฐตร พิจารณา
ให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่พระราชบัญญัติกำหนด หรือให้ความเห็น หรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรี
ในการออกกฎทบวง หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นคณะกรรมการฯ กลั่นกรองความ
คิดเห็น เสนอต่อรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยพิจารณาดัดลีนใจสิ่งการเกี่ยวกับสํานักบันจตุตถศึกษา
เอกชน

คณะกรรมการสํานักบันจตุตถศึกษา เอกชน อาจแต่งตั้งกรรมการประจํา สาขาวิชา
หรืออนุกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณา เสนอความเห็นเบื้องต้นต่อคณะกรรมการสํานักฯ ซึ่งจะเป็นคณะ
กรรมการเฉพาะกิจ ในลําดับที่ 2-9 ซึ่งเป็นชื่อคณะกรรมการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ถึง พ.ศ. 2529

2. คณะกรรมการเปิดดําเนินการหลักกฐตร

คณะกรรมการฯ พิจารณาในเรื่องหลักกฐตรและความพร้อมที่จะเปิดดําเนินการ ถ้า
เป็นสํานักบันจตุตถศึกษา เอกชนที่ขออนุญาตจัดตั้งใหม่ คณะกรรมการนี้จะพิจารณาความพร้อมและความ
เป็นไปได้ของโครงการจัดตั้งสํานักบันจตุตถศึกษา เอกชน เนื้อหาหลักกฐตรการรับรองวิทยฐานะสํานัก
และการเปิดดําเนินการหลักกฐตรด้วย

3. คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา

คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษาเป็นผู้พิจารณาเรื่องมาตรฐานการศึกษาศึกษา
หลักกฐตร/สาขาวิชาต่าง ๆ ของสํานักบันจตุตถศึกษา เอกชน และเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ

สถาบันฯ เพื่อให้ความเห็นชอบและให้การรับรองมาตรฐาน ปัจจุบันคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา
เป็นไปตามสาขาวิชา ดังนี้

- 1) คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา สาขาวิชาภาษา
 - 2) คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา สาขาวิชามนุษยศาสตร์
 - 3) คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา สาขาวิชาดุริยางคศิลป์
 - 4) คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี
 - 5) คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์
 - 6) คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
 - 7) คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา สาขาวิชาเกษตรศาสตร์
 - 8) คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์และสังคมศาสตร์
 - 9) คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์
 - 10) คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ วนศาสตร์ และ
- การประมง
- 11) คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา สาขาวิชาคณิตศาสตร์และสถิติ
 - 12) คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา สาขาวิชาคอมพิวเตอร์

4. คณะกรรมการสอบไล่ภายนอก

คณะกรรมการสอบไล่ภายนอกเป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักเกณฑ์การพิจารณารับรอง
มาตรฐานการศึกษา คณะกรรมการสอบไล่ภายนอก พิจารณาความเหมาะสมในการออกข้อสอบ
รับรองรายงานผลการตรวจข้อสอบ ของแต่ละภาคการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

5. คณะกรรมการพิจารณาการคัดเลือกมหาวิทยาลัยเอกชน

คณะกรรมการพิจารณาการคัดเลือกมหาวิทยาลัยเอกชน พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์
เกี่ยวกับการคัดเลือกสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประเภทสถาบันและมหาวิทยาลัย และการเปลี่ยนแปลง
สถาบัน

6. คณะกรรมการพิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดอัตราค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงและค่า
ธรรมเนียมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

คณะกรรมการพิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดอัตราค่าเล่าเรียนฯ มีอำนาจหน้าที่

พิจารณาการขออนุญาตปรับปรุงแก้ไขอัตราค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง ค่าธรรมเนียม ของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแผนการเงินของโครงการขออนุญาตจัดตั้งสถาบัน อุดมศึกษา เอกชน ฯลฯ

7. คณะกรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคม และค่ายอาสาพัฒนาชนบท ของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

คณะกรรมการบริหารเงินอุดหนุนโครงการบริการสังคมฯ พิจารณากำหนดแนวนโยบาย และหลักเกณฑ์การดำเนินงานของกิจกรรมนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ตามที่รัฐได้จัดสรร งบประมาณสำหรับโครงการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เอกชน

8. คณะกรรมการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

คณะกรรมการส่งเสริมการวิจัยฯ พิจารณาวางหลักเกณฑ์การให้เงินอุดหนุนวิจัยแก่ คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน รวมทั้งวางระเบียบหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะเป็นเครื่องมือในการ บริหารงานวิจัย งบประมาณที่ได้จัดสรร เป็นงบประมาณจากรัฐให้ไว้สำหรับโครงการพัฒนาสถาบัน อุดมศึกษา เอกชน

9. คณะกรรมการส่งเสริมการแต่ง แปล และเรียบเรียงตำรา ในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

คณะกรรมการส่งเสริมการแต่ง แปล และเรียบเรียงตำราฯ พิจารณา เลื่อนแนว ทางนโยบายและหลักเกณฑ์การดำเนินงานในการส่งเสริมการแต่ง แปล และเรียบเรียงตำราใน สถาบันอุดมศึกษา เอกชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา เอกชน และจัดอยู่ใน หมวดอุดหนุนส่งเสริมด้านวิชาการ

10. คณะกรรมการกลั่นกรองรายการครุภัณฑ์และอุปกรณ์การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ที่อยู่ในข่ายได้รับการพิจารณาจาก วันภาชีอากร

คณะกรรมการกลั่นกรองรายการครุภัณฑ์และอุปกรณ์การศึกษาฯ พิจารณาการกลั่นกรอง รายการครุภัณฑ์ สำหรับการยื่นคำขอยก วันอากรนำเข้าวัสดุการศึกษา เครื่องมือเครื่องใช้ทาง วิทยาศาสตร์ ของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน เพื่อ ส่งต่อไปยังคณะกรรมการพิจารณาจาก วันอากรนำเข้า

ว่าลุดการศึกษา วิทยาลัยศาสตร์และวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ (ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ 20 กันยายน 2526)

คณะกรรมการชุดต่าง ๆ มีเจ้าหน้าที่กองส่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นฝ่ายเลขานุการ การดำเนินการของกรรมการและเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงเป็นการประสานงานระหว่างทบวง มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การปรับปรุงองค์การคณะกรรมการ

ในปลายปี พ.ศ. 2530 ทบวงมหาวิทยาลัยมีนโยบายว่า มาตรฐานหลักสูตรของสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรได้มีมาตรฐานเดียวกัน โดยพิจารณาจากคณะกรรมการชุดเดียวกัน นอกจากนี้ในเรื่องการพิจารณาเปิดดำเนินการหลักสูตรและการรับรองมาตรฐาน การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรได้พิจารณาครบวงจรในชุดเดียวกัน ทั้งกรรมการการ ลังเลริมการวิจัย และคณะกรรมการคลังเลริมการแต่ง แปล เรียบเรียงตำรา รวม 2 ชุดเข้าด้วยกัน และมอบหมายอำนาจหน้าที่ใหม่เดิม กล่าวคือ

1. คณะกรรมการเปิดดำเนินการหลักสูตรและคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา รวม เป็นกรรมการ 1 ชุด เรียกว่าคณะกรรมการพิจารณารขอเปิดดำเนินการหลักสูตรและการรับรอง มาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นกรรมการประจำเฉพาะกิจตามลักษณะสาขา วิชาต่าง ๆ
2. คณะกรรมการคลังเลริมการวิจัยเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และคณะกรรมการ คลังเลริมการแต่ง แปล และเรียบเรียงตำรา ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รวมเป็นกรรมการ 1 ชุด เรียกว่าคณะกรรมการพัฒนาวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ลักษณะการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษา เอกชนของทบวงมหาวิทยาลัย

การส่งเสริมด้านการบริหาร

1. นโยบายและแผน

1.1 นโยบายตามแผนพัฒนาอุดมศึกษา ได้กำหนดแผนการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งในแผนระยะที่ 4 ระยะที่ 5 และระยะที่ 6 โดยกำหนดนโยบายว่าสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาขยายการศึกษาในสาขาวิชาที่มีความพร้อม ยกเว้นฝึกหัดครูและศึกษาคำสั่ง ทั้งนี้รัฐจะประกันโอกาสทางการศึกษา โดยกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบในการผลิตบัณฑิตระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มหาวิทยาลัยเปิดและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะกำหนดวิธีการสนับสนุนให้ชัดเจน ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการของ เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือกับภาคเอกชนจัดโครงการร่วมให้สถาบันอุดมศึกษา ดำเนินการภารกิจให้เหมาะสม

วิธีการดำเนินการทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อบรรลุนโยบายข้างต้น ทบวงฯ กำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐานเบื้องต้นทั้งในการจัดตั้งสถาบันและการเปิดดำเนินการสาขาวิชา และความร่วมมือกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

1) เกณฑ์การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย "แนวทางการจัดตั้งวิทยาลัยเอกชน" ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาให้ผู้ขอจัดตั้งทราบเพื่อปฏิบัติในการเสนอโครงการแสดงความพร้อมในเรื่อง ชื่อและวัตถุประสงค์ของสถาบัน ที่ดินที่จะเป็นกรรมสิทธิ์ของวิทยาลัย โครงการจัดการศึกษา หลักสูตร อาจารย์ผู้สอน มาตรฐานการรับนักศึกษา การวัดผลอุปกรณ์การศึกษาและอาคารสถานที่ แนวทางการจัดตั้งวิทยาลัยเอกชนได้มีการแก้ไขปรับปรุงเป็นระยะ โดยให้ผู้ขอจัดตั้งต้องแสดงความมั่นคงทางการเงินที่จะจัดตั้งสถาบันและศักยภาพต่อการพัฒนาสถาบันเพิ่มขึ้น และในเดือนสิงหาคม 2531 ทบวงมหาวิทยาลัยได้ยกเลิกแนวทางการจัดตั้งวิทยาลัยเอกชนและกำหนดเป็น "เกณฑ์มาตรฐานสำหรับพิจารณาการขอจัดตั้งวิทยาลัยเอกชน" "เกณฑ์มาตรฐานสำหรับพิจารณาการขอจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนประเภท "สถาบัน" และ "เกณฑ์มาตรฐานสำหรับพิจารณาการขอจัดตั้งมหาวิทยาลัยเอกชน" เกณฑ์ ประเภท "สถาบัน" และ

"มหาวิทยาลัย" เน้นศักยภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะ แสดงให้เห็นถึงว่าทบวงมหาวิทยาลัยคำนึงมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ ผลงานทางด้านนี้ปรากฏว่าทบวงมหาวิทยาลัยอนุมัติการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 17 แห่ง ตามระยะเวลา 14 ปีระหว่าง พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2532 มีวิทยาลัยเอกชนเกิดมากที่สุดคือ ช่วงระยะ พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2529 ในระยะ 3 ปีนี้ ทบวงมหาวิทยาลัยอนุญาตจัดตั้งวิทยาลัยเอกชนจำนวนถึง 7 แห่งทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด นอกจากนี้ในช่วงปี พ.ศ. 2520, พ.ศ. 2521, พ.ศ. 2523 และ พ.ศ. 2525 ไม่มีวิทยาลัยเอกชนเกิดขึ้นเลย

2) เกณฑ์การเปิดดำเนินการล่าช้า ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2525 และเกณฑ์การพิจารณาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา 2522 และมาตรฐานวิชาชีพของหลักสูตรในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่พิจารณาเช่นเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยให้สนองตอบความต้องการกำลังคนและความต้องการของสังคม นอกจากนี้ได้พิจารณาความพร้อมความเหมาะสมและศักยภาพในการเปิดดำเนินการในเรื่อง อาจารย์ประจำ หัวหน้าสาขาวิชา ภาระงานสอนอาจารย์ ห้องสมุด อาคารเรียน รวมทั้งทรัพยากรและปัจจัยสนับสนุนความพร้อม ซึ่งได้ประกาศเป็น "แนวทางการพิจารณาขอเปิดดำเนินการล่าช้า และการพิจารณาหลักสูตรระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2531" ผลงานทางด้านนี้ปรากฏว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง ปริญญาตรีและปริญญาโทรวม 223 หลักสูตร ดำเนินการสอนในภาคปกติและภาคค่ำ หลักสูตร / สาขาวิชาที่เปิดสอนเป็นไปตามความต้องการของสังคมและกำลังคนในแต่ละระยะ คือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3-4 หลักสูตรเป็นไปทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คือ กลุ่มสาขาวิชาบริหารธุรกิจบัณฑิต เศรษฐศาสตร์ ปรัชญา ภาษา นิติศาสตร์ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงทางโพลิเทคนิค บริหารธุรกิจ ในแผนระยะที่ 5-6 ได้ขยายหลักสูตรตามสาขาวิชาที่ขาดแคลน ได้แก่ พยาบาลศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ ธุรกิจบริการ คือ การโรงแรมและการท่องเที่ยว ศิลปกรรม สถาปัตยกรรมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ นิเทศศาสตร์ และแพทยศาสตร์

3) การสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นมาตรการที่กำหนดในแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะที่ 6 คือ มุ่งให้ใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อผลทางภารกิจการสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และศิลปวัฒนธรรม การร่วมมือ จะต้องเป็นผู้รับและผู้ให้ทั้งสองฝ่าย โดยอาจมีแนวทางคือ

ภารกิจการล่อน ; ทรัพยากร ได้แก่ คณะจารย์ นักศึกษา หลักสูตร อาคารสถานที่ อุปกรณ์การศึกษา เนื่องจากรัฐได้ลงทุนทรัพยากรเหล่านี้พร้อมมูลอยู่แล้ว สถาบันอุดมศึกษาของรัฐควรให้สถาบันอุดมศึกษา เอกชนร่วมใช้ทรัพยากรดังกล่าว ซึ่งในระยะเริ่มต้น สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เป็นผู้ให้ทางวิชาการ และสถาบันอุดมศึกษา เอกชนเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย และหากสถาบันอุดมศึกษา เอกชนมีความพร้อมและศักยภาพสูงแล้ว อาจเป็นผู้ให้วิชาการแก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ภารกิจการวิจัย ; ความร่วมมือทางวิจัย มิใช่เป็นแต่เพียงทำโครงการวิจัยร่วมกัน แต่หมายถึงการทำวิจัยให้ครบวงจร เพื่อนำผลไปสู่งานปฏิบัติ และทั้งส่งฝ่ายมีบทบาท ถ่ายทอดเทคโนโลยีไปยังนักศึกษา (เพื่อนำไปใช้ต่อ) องค์กรหรือตลาดผู้บริโภค

ภารกิจด้านบริการวิชาการแก่สังคม ; เดิมเป็นการเผยแพร่วิชาการ และฝึกอบรมของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ แนวทางใหม่ควรเป็นบทบาทการให้คำแนะนำ และการนำความรู้ไปปฏิบัติได้

ภารกิจการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ; ควรเป็นบทบาทการให้ความรู้ คำแนะนำต่อกันในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม .(45)

สรุปวิธีการร่วมมือใช้ในรูปแบบของการจัดการตามลักษณะการบริหารงาน ของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนและความรู้ ทรัพยากรของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมาร่วมมือกันเพื่อ เกิดประโยชน์สูงสุด

สถาบันอุดมศึกษา เอกชนได้ร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา ในต่างประเทศ และ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ คือ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ให้ความร่วมมือกับวิทยาลัย เอเชีย อากเนย์ทางด้านการล่อน ความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสยามกับ มหาวิทยาลัยแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย ลองบีช และร่วมมือกับสถาบันเทคโนโลยีพระนครเหนือ ความร่วมมือการบริการวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย กับ IDP ในการจัดตั้งศูนย์ภาษา อังกฤษ (46) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยร่วมมือกับวิทยาลัยคริสเตียนในส่วนของห้องปฏิบัติการ ภาษาและร่วมมือกับมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ที่จะผลิตหลักสูตรทาง Food Science หรือร่วมมือกับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดทำหลักสูตร วิศวกรรมศาสตร์

บทบาทของทบวงมหาวิทยาลัย เป็นบทบาทสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือโดย
ให้ความเห็นชอบตามพระราชบัญญัติ และในอนาคตจะต้องจัดทำกฎระเบียบที่ชัดเจนเพื่อไม่ให้ เป็น
อุปสรรคต่อการร่วมมือดังกล่าว

1.2 นโยบายเรื่อง มหาวิทยาลัยต่างประเทศเข้ามาดำเนินการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

ทบวงมหาวิทยาลัยมีนโยบายไม่กีดกันการจัดการศึกษากรณีที่มีมหาวิทยาลัย
ต่างประเทศเข้ามาดำเนินการ เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการให้การอุดมศึกษา
ของประเทศไทย ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการภายในขอบเขตของกฎหมายไทยโดยทบวงมหาวิทยาลัย
จะคำนึงถึงประโยชน์และความมั่นคงของประเทศเป็นหลัก แนวทางที่มหาวิทยาลัยต่างประเทศ
สามารถกระทำได้ 2 กรณี คือ

1) กรณีที่เป็นความร่วมมือทางวิชาการรูปแบบต่าง ๆ กับสถาบันอุดมศึกษา
ของรัฐและเอกชนในประเทศไทย ความร่วมมือดังกล่าวจะต้องอยู่ในความดูแลรับผิดชอบในเรื่อง
มาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ให้ความร่วมมือหรือเป็นไป
ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด โดยรวมถึงการให้ปริญญาหรือประกาศนียบัตร

2) กรณีที่จะเข้ามาดำเนินการโดยตรงและดำเนินการจัดตั้งเป็นสถาบัน
อุดมศึกษาเอกชนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.
2522

1.3 นโยบายการจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของสถาบัน อุดมศึกษา เอกชน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 3 แห่ง สักการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูงทางด้านโพลิเทคนิคและบริหารธุรกิจ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน พ.ศ.2522 คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2524 มีมติว่า ให้สถาบัน
อุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ป.วส.)
และปริญญาในสถานการศึกษาแห่งเดียวกันดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร ป.วส. ทุกสาขาวิชาไปเป็น
หลักสูตรอนุปริญญา และ/หรือปริญญาตรีให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาสิ้นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) โดยผ่อนผันให้หลักสูตรเฉพาะ ป.วส. สาขาวิชาเทคโนโลยีหรืออย่าง
อุตสาหกรรมหยุดรับนักศึกษาใหม่ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นไป ทั้งนี้เนื่องจากสาขาวิชา

ดังกล่าวต้องใช้อุปกรณ์ที่มีราคาสูง การปรับปรุงหลักสูตรสาขาวิชานี้ต้องใช้งบประมาณลงทุนค่อนข้างมาก (47) นโยบายนี้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษา เอกชนจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป แต่ก็ได้มีอันเนื่องกับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงบางสาขาวิชา เทคโนโลยีหรืออย่างอุตสาหกรรม นับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการจัดการศึกษา

2. การจัดการศึกษา

สภาสถาบันอุดมศึกษา เอกชน เป็นนิติบุคคล การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน มีสภาสถาบันซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถาบัน กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของผู้รับใบอนุญาต และกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของกรรมการสถาบัน (ผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย) เป็นองค์กรสูงสุด มีอำนาจหน้าที่ทางนโยบาย และควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน กรรมการในฐานะผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิอื่น เดิมทบวงฯ แต่งตั้งกรรมการจากเจ้าหน้าที่ทบวงมหาวิทยาลัยระดับรองปลัดทบวงฯ ผู้อำนวยการกอง โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นผู้ประสานงาน แต่ถูกสถาบันฯ มองว่า ทบวงมหาวิทยาลัยส่งคนไปคุมสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ดังนั้นในระยะต่อมาจึงพิจารณาแต่งตั้งว่า เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาใดก็จะแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสถาบันที่สถาบันอุดมศึกษา เอกชน เปิดสอนสาขาวิชานั้น ๆ เพื่อกรรมการสามารถนำความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ช่วยส่งเสริมพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา เอกชนด้านวิชาการ (48:1-6) ปัจจุบัน กรรมการสภาสถาบันที่รัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของผู้รับใบอนุญาต มีจำนวน 219 คน และผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัยในกรรมการสภาสถาบันมีจำนวน 65 คน

3. การเงิน

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ. 2522 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษา เอกชน จัดสรร เงินกองทุนเพื่อขยายกิจการของสถาบันอุดมศึกษา แล้วจึงแบ่งกำไรให้ผู้รับใบอนุญาต ตามที่กฎหมายกำหนด ทบวงมหาวิทยาลัยได้มีวิธีการส่งเสริมทางอ้อม ได้แก่

3.1 ก่อนการกำหนดอัตราค่าเล่าเรียนลอยตัวในปี พ.ศ. 2531 ทบวงมหาวิทยาลัยอนุญาตให้มีการปรับปรุงรายได้จากค่าหน่วยกิต ค่าบำรุง ตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและโครงการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา เอกชนนั้น ๆ ได้ตลอดเวลา รวมทั้งให้มีการขยายจำนวนการรับนักศึกษาและเปิดสาขาวิชา เพิ่มตามความพร้อมของสถาบัน

3.2 อัตราค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงและค่าธรรมเนียม ในระดับปริญญาโท ซึ่งมีการจัดการศึกษาในปี พ.ศ. 2528 ให้มีการลอยตัว เป็นไปตามสถานการณ์ การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของแต่ละสถาบัน

3.3 ใน พ.ศ. 2531 ทบวงกำหนดอัตราค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียม การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสภาสถาบันแต่ละแห่ง โดยให้คำนึงถึงหลัก 3 ประการคือ มุ่งพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สูงขึ้น มีมาตรการที่เปิดโอกาสให้แก่วัยชราได้เข้าศึกษา และไม่ดำเนินการในลักษณะธุรกิจมุ่งหากำไร เป็นวัตถุประสงค์หลัก

ก่อนการประกาศอัตราค่าเล่าเรียน ค่าบำรุง และค่าธรรมเนียมลอยตัว สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดเก็บอัตราค่าเล่าเรียน ดังนี้

หลักสูตร / สาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ โดยเฉลี่ยหน่วยกิตละ	180-250 บาท
หลักสูตร / สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ภาศกฤษฎีหน่วยกิตละ	250 บาท
ภาคปฏิบัติหน่วยกิตละ	300 บาท
หลักสูตร / สาขาวิชา โปณิชยเทคนิคและ วิศวกรรมศาสตร์	หน่วยกิตละ 250 บาท
หลักสูตรปริญญาโท	หน่วยกิตละ 1,000-1,500 บาท

3.4 การจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการสอบไล่ภายนอกซึ่งเดิมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นผู้รับภาระ ทบวงมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการของงบประมาณจากรัฐ เพื่อเป็นค่าตอบแทนกรรมการสอบไล่ภายนอก จากการพิจารณาย้อนหลังไป 5 ปี ระหว่างปีงบประมาณ 2526 ถึง 2530 รัฐได้ตั้งจ่ายงบประมาณสำหรับคณะกรรมการสอบไล่ภายนอก เป็นจำนวนดังนี้

ปีงบประมาณ 2526	จำนวน	430,000 บาท
ปีงบประมาณ 2527	จำนวน	536,800 บาท
ปีงบประมาณ 2528	จำนวน	268,000 บาท
ปีงบประมาณ 2529	จำนวน	268,000 บาท
ปีงบประมาณ 2530	จำนวน	268,000 บาท

ทั้งนี้ในปีงบประมาณ 2527 ค่าตอบแทนคณะกรรมการสอบไล่ภายนอกได้รวมอยู่ในหมวดค่า เบี้ยประชุม เพื่อความคล่องตัวในการเบิกจ่าย และตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 ทบวงมหาวิทยาลัยได้มีนโยบายการ

ยกเว้นคณะกรรมการสอบไล่ภายนอก งบประมาณจึงตั้งยอดไว้ในอัตราเดียวกัน ในปีงบประมาณ 2531/2532 งบนี้ได้รวมเป็นลักษณะเข้าประชุมแล้ว

3.5 การงดเว้นไม่เก็บค่าลงทะเบียนการประชุมแล้วมาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย จัดขึ้นทุกครึ่ง

3.6 การงดเว้นไม่เก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตหรือค่าขอใด ๆ จากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3.7 จัดงบประมาณอุดหนุนโครงการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 18 ล้านบาท ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 งบส่วนนี้เป็นเงินอุดหนุน 4 โครงการ คือ โครงการอุดหนุนและส่งเสริมด้านวิชาการ จำนวน 5.5 ล้านบาท โครงการพัฒนาผู้บริหารและคณาจารย์ จำนวน 5.5 ล้านบาท โครงการวิจัย 2.0 ล้านบาท โครงการบริการสังคมและค่ายอาสาสมัครชนบท จำนวน 5.0 ล้านบาท นับได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

โครงการอุดหนุนและส่งเสริมด้านวิชาการ พัฒนาผู้บริหารและคณาจารย์
ในระบอบี พ.ศ. 2527-2529 มีจำนวน 24 โครงการ อุดหนุนเป็นเงิน 115,526 บาท

โครงการวิจัย ในระบอบี พ.ศ. 2526-2529 มีจำนวน 92 โครงการ
อุดหนุนเป็นเงิน 2,090,167 บาท

โครงการบริการสังคมและค่ายอาสาสมัครชนบท ระบอบี พ.ศ. 2527-
2529 มีจำนวน 99 โครงการ อุดหนุนเป็นเงิน 6,717,725 บาท

4. การส่งเสริมสนับสนุนเรื่องต่าง ๆ ในลักษณะประสานงาน

4.1 ส่งเสริมฐานะบุคลากร ในเรื่องเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการประสานงานกับกองประกาศิต สำนักพระราชวัง ขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามฐานะ คือ

ฐานะบุคลากร	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ขอพระราชทาน
การขอพระราชทานครั้งแรก	บ.ม.
หัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่า	จ.ม.
อาจารย์ประจำ	จ.ช.
คณบดี	ต.ม.
รองผู้บริหารสถาบันหรือ ผู้ช่วยผู้บริหารสถาบัน	ต.ช.
ผู้บริหารสถาบัน	ท.ม.
ผู้รับใบอนุญาต	ท.ม.
กรรมการสภาสถาบัน	ท.ม."

ทั้งนี้โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าว หรือหลายตำแหน่งรวมกัน ติดต่อกันมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 8 ปีบริบูรณ์ สำหรับตำแหน่งหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าต้องดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีบริบูรณ์ นับแต่วันที่ได้รับอนุญาตหรือแต่งตั้งจนถึง วันก่อนวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ของปีที่จะขอพระราชทาน 60 วัน รวมทั้งเป็นผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความอดสาหะ ซื่อสัตย์ สุจริต และเอาใจใส่หน้าที่เป็นอย่างดี

การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เริ่มต้นตั้งแต่ พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา บุคลากรที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชฯ มีจำนวนรวม 168 คน โดยได้รับชั้น บ.ม. จำนวน 166 คน ชั้น ต.ช. 1 คน (ภราดา ประทีป ม.โกมลมาศ) และชั้น ท.ม. 1 คน (นาย ไล่ว สุทธิพิทักษ์)

4.2 การเทียบตำแหน่งบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนเพื่อสิทธิในการเบิกจ่าย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ทบวงมหาวิทยาลัยประสานงานกับกระทรวงการคลังกำหนดดังนี้

1. ตำแหน่งอธิการ	เทียบเท่าข้าราชการ	ระดับ 9
2. ตำแหน่งรองอธิการ หรือ
ผู้ช่วยอธิการ	เทียบเท่าข้าราชการ	ระดับ 8
3. ตำแหน่งคณบดี	เทียบเท่าข้าราชการ	ระดับ 7

4. ตำแหน่งรองคณบดี หรือ ผู้ช่วยคณบดี	เทียบเท่าข้าราชการ	ระดับ 6
5. ตำแหน่งอาจารย์ที่มีวุฒิ	ระยะเวลาปฏิบัติงาน	เทียบเท่าข้าราชการระดับ
5.1 ปริญญาตรี	ปีที่ 1 - ปีที่ 2	3
	ปีที่ 3 - ปีที่ 5	4
	ปีที่ 6 - ปีที่ 9	5
	ปีที่ 10 ขึ้นไป	6
5.2 ปริญญาโท	ปีที่ 1 - ปีที่ 2	4
	ปีที่ 3 - ปีที่ 5	5
	ปีที่ 6 ขึ้นไป	6
5.3 ปริญญาเอก	ปีที่ 1	4
	ปีที่ 2	5
	ปีที่ 3 ขึ้นไป	6
6. ตำแหน่งหัวหน้าแผนก	เทียบเท่าข้าราชการ	ระดับ 5
7. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ประจำแผนก	เทียบเท่าข้าราชการ	ระดับ 4
8. ตำแหน่งบรรณารักษ์	เทียบเท่าข้าราชการ	ระดับ 4
9. ตำแหน่งผู้ช่วยบรรณารักษ์	เทียบเท่าข้าราชการ	ระดับ 3
10. ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	เทียบเท่าข้าราชการ	ระดับ 2

4.3 การผ่อนผันการเข้ารับราชการเป็นทหารกองประจำการเพื่อศึกษาต่อ ทบวงมหาวิทยาลัยประสานกับกระทรวงกลาโหม ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 ซึ่งกำหนดให้ครูซึ่งประจำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น ขอยกเว้นและผ่อนผันการเข้ารับราชการทหาร และนักศึกษา ขอมผ่อนผันการเข้ารับราชการ เป็นทหาร กองประจำการ เพื่อศึกษาต่อ

4.4 การต่อวิชาของอาจารย์และนักศึกษาชาวต่างประเทศ ในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน โดยประสานงานกับกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการต่างประเทศ อนุญาตอาจารย์ประจำชาวต่างประเทศทำงานสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ และสำหรับนักศึกษา ต่างชาติที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

การส่งเสริมด้านวิชาการ

1. ตำแหน่งวิชาการ

ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ซึ่งรัฐกำหนดไว้ในมาตรา 43 พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2522 โดยกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้สำหรับบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการในมหาวิทยาลัยของรัฐ แต่ในชั้นตอนการพิจารณาแตกต่างจากของรัฐ กล่าวคือ ทบวงมหาวิทยาลัยพิจารณาเฉพาะตำแหน่งศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ และเสนอโปรดเกล้าแต่งตั้ง แต่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัยพิจารณาให้ความเห็นชอบตำแหน่งทางวิชาการทั้งสามระดับ โดยได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย และผู้บริหารสถาบันออกคำสั่งแต่งตั้งต่อไป

ปี 2531 ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในระดับศาสตราจารย์ มี 2 คน คือ ศาสตราจารย์ปัจฉิม บุนนาค และนายสุทัศน์ ยะนะมา ซึ่งได้เทียบตามที่เคยดำรงในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ระดับรองศาสตราจารย์ มี 7 คน ซึ่งได้เทียบตามที่เคยดำรงตำแหน่งในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ 14 คน เป็นผู้ที่เทียบตามตำแหน่งเดิม 3 คน นอกนั้นเป็นผู้ที่ขอลงงานขึ้นใหม่

2. การให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์

รัฐสนับสนุนและยอมรับปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์ก็ได้ เฉพาะสาขาที่สถาบันได้รับรองมาตรฐานแล้ว ปริญญาเกิตติมศักดิ์มี 2 ประเภท คือ ประเภททั่วไปและประเภทวิชาการ ประเภทความรู้ทั่วไปสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งใช้ความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่จะให้ปริญญาฯ เป็นที่ประจักษ์ว่าได้ทำชื่อเสียงประกอบคุณงามความดีเทียบพร้อมลัทธิคุณธรรมเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ประเทศ และประเภทวิชาการสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นนักวิชาการ มีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการในสาขาวิชานั้น และมีผลงานซึ่งประเมินคุณค่าเท่าเทียมกับผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาเอก

การให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่าง ๆ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ซึ่งเป็นปีเริ่มแรกของการให้ปริญญา

จนถึงปี พ.ศ. 2532 สถาบันอุดมศึกษามอบปริญญาเกิตติมศักดิ์ ใ้ดัตถวาบปริญญาเกิตติมศักดิ์และมอบปริญญาเกิตติมศักดิ์ จำนวน 9 คน ดังตารางที่ 33 ในภาคผนวก

3. การเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

ทบวงมหาวิทยาลัย โดยคณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ได้กำหนดแนวทางการพิจารณา อนุญาตให้สถาบันอุดมศึกษา เอกชนเปลี่ยนแปลงประเภทจาก "วิทยาลัย" เป็น "มหาวิทยาลัย" และเปลี่ยนแปลงประเภทจาก "วิทยาลัย" เป็น "สถาบัน" กล่าวคือ

1.1 สถาบันอุดมศึกษา เอกชนนั้นได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดเดิมโดยครบถ้วนแล้ว มีโครงการและแผนงานที่ชัดเจนในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา บุคลากร เงินทุนและอื่น ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนโครงการ และแผนงานให้ดำเนินไปได้โดยสมบูรณ์ โดยแสดงข้อมูลต่าง ๆ ตามสถานภาพสถาบันฯ ต้องจัดให้มีกลุ่มวิชา มนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชา สังคมศาสตร์ และกลุ่มวิชา วิทยาศาสตร์ กับคณิตศาสตร์ เพื่อให้บริการทางด้านวิชาพื้นฐานทั่วไปของการจัดการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย อย่างพอเพียง หรือต้องมีอาจารย์ประจำสอนวิชาพื้นฐานเพียงพอ เพื่อให้บริการด้านวิชาพื้นฐานทั่วไปในการสอนระดับสถาบันเพียงพอ แสดงถึงความสามารภที่จะทำหน้าที่ในด้านบัณฑิตศึกษา การให้บริการทางวิชาการ การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งจะต้องมีหน่วยงานทำหน้าที่รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ และสถาบัน ตามภารกิจของ "มหาวิทยาลัย" หรือ "สถาบัน" ตามที่กำหนดในกฎทวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2525)

สถาบันอุดมศึกษา เอกชนจะต้องแสดงให้เห็นถึงความสามารภในการจัดหาและพัฒนาอาจารย์ประจำ โดยจัดให้มีอัตราส่วนอาจารย์ประจำต่อนักศึกษาอย่างน้อย 1 ต่อ 20 ภายในเวลา 5 ปี จากวันที่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนแปลงประเภทเป็นมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ก่อนได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนแปลงประเภทเป็นสถาบัน สถาบันอุดมศึกษา เอกชนจะต้องจัดให้มีอัตราส่วนอาจารย์ประจำต่อนักศึกษา 1 ต่อ 30 ทั้งในภาพรวมในแต่ละสาขาวิชาและในกลุ่มวิชาพื้นฐานทั่วไปในแต่ละปีด้วย

จากการที่ทบวงมหาวิทยาลัย ได้กำหนดแนวทางการพิจารณา อนุญาตให้สถาบันอุดมศึกษา เอกชนเปลี่ยนแปลงประเภทจาก "วิทยาลัย" เป็น "มหาวิทยาลัย" และ "วิทยาลัย" เป็น "สถาบัน" นั้น มีวิทยาลัยจำนวน 7 แห่ง ได้รับการพิจารณาอนุญาตให้เปลี่ยนแปลงประเภทเป็น "มหาวิทยาลัย" และ "สถาบัน" คือ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยศรีปทุม และสถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)

4. การส่ง เสริมการวิจัยให้แก่คณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ส่ง เสริมให้คณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนทำการศึกษาวิจัย เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการในสาขาวิชาชีพ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 เป็นต้นมา ผลการส่ง เสริมให้คณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนทำการศึกษาวิจัยนี้ ปรากฏว่า ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526-2530 คณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนทำการศึกษาวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 99 เรื่อง จำแนกเป็นสถาบันได้ดังนี้

- 1) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 16 เรื่อง
- 2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 8 เรื่อง
- 3) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 4 เรื่อง
- 4) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 23 เรื่อง
- 5) มหาวิทยาลัยศรีปทุม 2 เรื่อง
- 6) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 5 เรื่อง
- 7) สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) 14 เรื่อง
- 8) วิทยาลัยรังสิต 1 เรื่อง
- 9) วิทยาลัยอิมพิเรียล 2 เรื่อง
- 10) วิทยาลัยศรีธรรมาโศภิต 14 เรื่อง
- 11) วิทยาลัยหิวนิเวศ 2 เรื่อง
- 12) วิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ 4 เรื่อง
- 13) วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 4 เรื่อง

5. การส่ง เสริมให้คณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนแต่งตำราระดับอุดมศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัยได้ส่ง เสริมให้คณาจารย์สถาบันอุดมศึกษา เอกชนแต่งตำราระดับอุดมศึกษา เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526 ผลการส่ง เสริมปรากฏว่า ตำราของคณาจารย์สถาบันอุดมศึกษา เอกชนได้รับการสนับสนุนงบประมาณ 1 ชื่อเรื่อง คือ ตำราเรื่อง หลักการให้คำปรึกษาและจิตบำบัด มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

6. หลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา

6.1 หลักสูตร ทบวงมหาวิทยาลัยได้สั่งเสริมการเปิดดำเนินการหลักสูตร โดยพิจารณาถึงความพร้อม ศักยภาพในการ เปิดดำเนินการ หากยังไม่มีความพร้อมก็ได้เสนอแนะให้แก้ไขปรับปรุง มิได้ปิดกั้นโอกาส

6.2 มาตรฐานการศึกษา จากการเปิดดำเนินการหลักสูตร ทบวงได้มีระบบคณะกรรมการสอบไล่ภายนอก เพื่อพิจารณาผลการเรียนการสอนในส่วนรวมโดยวิธีพิจารณามาตรฐานข้อสอบและการให้คะแนน นอกจากนั้น ได้พิจารณาปัจจัยประกอบอื่น ๆ คือ คุณวุฒิหัวหน้าสาขาวิชา ที่รับผิดชอบ จำนวนและวุฒิอาจารย์ประจำ หนังสืออัตรา หากสถาบันอุดมศึกษา เอกชนจัดได้เหมาะสม สอดคล้องตามเกณฑ์ ทบวงมหาวิทยาลัยรับรองมาตรฐานสาขาวิชานั้น ๆ หากสาขาวิชาใดยังไม่ถึง เกณฑ์ ทบวงจะรับรองมาตรฐานเฉพาะปีหรือที่เรียกว่ารับรอง โดยมีเงื่อนไข เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา รุ่นที่จะจบและ เปิดโอกาสให้สถาบันแก้ไขปรับปรุงให้ได้ตามเกณฑ์

สาขาวิชาใดที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาโดยไม่มีเงื่อนไข และมีผู้สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่า 3 รุ่น (3 ปีการศึกษา) ให้ยกเลิกการสอบไล่ภายนอก

ปัจจุบัน สาขาที่เปิดสอน 223 สาขาวิชา รับรองมาตรฐาน 112 สาขาวิชา ยังไม่รับรอง 111 สาขาวิชา มีกรรมการสอบไล่ภายนอก 72 สาขา ยังไม่ถึงเกณฑ์ตั้งฯ 44 สาขา ยกเลิกกรรมการสอบไล่ภายนอกแล้ว 107 สาขาวิชา

7. การส่งเสริมตักนักรศึกษาและกิจการ

ทบวงมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ได้รับทุนการศึกษาตามที่ผู้บริจาคได้มอบให้ทบวงมหาวิทยาลัยจัดสรร คือ กองทุนการศึกษาแห่งอเมริกา ส้มโกล่งกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี ในปีการศึกษา 2528 นักศึกษาลสถาบันอุดมศึกษา เอกชนได้รับทุนการศึกษาระดับปริญญาตรี 2 ทุน ปีการศึกษา 2529 นักศึกษาได้รับ 1 ทุน และในปีการศึกษา 2531 นักศึกษาได้รับ 1 ทุน นอกจากนี้ ให้นักศึกษามีส่วนในกิจกรรมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ คือ พิพิธภัณฑสถานด้วย

8. การจัดประชุมอบรมสัมมนาทางวิชาการ

ทบวงมหาวิทาลัยและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ร่วมมือจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและพัฒนาการเรียนการสอน เช่น การวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ระยะที่ 5 การสัมมนาตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การพัฒนาการเรียนการสอนด้านบริหารธุรกิจ สัมมนาอาจารย์ที่ปรึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สัมมนาทิศทางของกรศึกษาวิทยาลัยนิตยศาสตร์ ประชุมวิชาการ เรื่องบริการสำรณเทศกับ การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การเขียนข้อสอบตามลุตประสงค์ของการเรียนรู้ ผิกอบรมหลักผู้ตรวิทยากร Planning Workshop for Development of Private Higher Education เป็นต้น ซึ่งหัวข้อเนื้อหาการประชุมได้รับการคัดสรรแล้วจากคณะกรรมการ

9. การส่งเสริมด้านอุปกรณ์การศึกษา

ทบวงมหาวิทาลัยช่วยเหลือการยกเว้นอากรนำเข้า อุปกรณ์การศึกษาทางวิทยา ศาสตร์ และวัฒนธรรม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 โดยประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการและกรมศุลกากร ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้เสนอยกเว้นอากรนำเข้าในประเภทของอุปกรณ์ คือ เครื่องดนตรี อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ อุปกรณ์ทางวิศวกรรมศาสตร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย